

Pregled stanja vrst in habitatnih tipov omrežja Natura 2000

Overview of conservation status of species and habitat types of Natura 2000 network

Avtorji besedila / Authors of text: mag. Martina Kačičnik Jančar, Denis Žitnik, Nastja Kosor, Miha Naglič, Eva Vukelič

Avtorji ocen stanja ohranjenosti / Authors of scores of conservation status: glej kolofon / see colophon

Ljubljana, junij 2022

www.natura2000.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) sofinancirajo Evropska unija v okviru programa LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor ter partnerji. Za vsebino tega gradiva so odgovorni samo avtorji. Ta vsebina ne odraža nujno mnenja Evropske unije. Zato za vsebino in iz nje izhajajočo morebitno uporabo informacij Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje ter Evropska komisija ne prevzemata odgovornosti.

Projekt: LIFE-IP NATURA.SI: LIFE Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji – LIFE17 IPE/SI/000011

Naloga in akcija: **Akcija A3; Pregled stanja vrst in habitatnih tipov omrežja Natura 2000**
Action A.3; Conservation status assessments of species and habitat types in Natura 2000 areas

Nosilec projekta: Ministrstvo za okolje in prostor
Dunajska 48
SI-1000 Ljubljana

Izvajalec naloge: Zavod RS za varstvo narave v sodelovanju s partnerji projekta in zunanjimi svetovalci

Datum: junij 2022

Nosilec naloge: mag. Martina Kačičnik Jančar

Delovna skupina za pripravo teksta: Denis Žitnik, Nastja Kosor, Miha Naglič, Eva Vukelič

Delovna skupina za izvedbo delavnic: Tjaša Pršin, Darja Erjavec

Priprava digitalnih orodij: dr. Teja Curk

Avtorji ocen stanja ohranjenosti priloga I (brez ptic): Katja Pobiljšaj, Barbara Kink (dvoživke), Al Vrezec, Matjaž Bedjanič, Špela Ambrožič Ergaver, Martin Vernik (hrošči), Karin Gabrovšek, Darja Erjavec (barja in močvirja), Mateja Germ, Igor Zelnik, Karin Gabrovšek (sladke celinske vode), Klemen Eler (goličave), Klemen Eler, Nejc Jogan (gorska travišča), Lado Kutnar, Valerija Babij, Tadej Kogovšek, Denis Žitnik (gozdni habitatni tipi), Robert Turk, Barbara Vidmar (obalni in priobalni habitatni tipi, glavata kareta), Martina Kačičnik Jančar, Darja Erjavec (nižinska travišča), Ali Šalamun, Matjaž Bedjanič, Andreja Škvarč (kačji pastirji), Maja Zagmajster, Peter Trontelj, Andrej Hudoklin, Valerija Zakšek, Lara Jogan Polak, Bojana Fajdiga (jame, kuščarjeva kongerija, proteus), Lado Kutnar, Simona Strgulc Krajšek, Matej Petkovšek (mahovi), Rajko Slapnik, Damjan Vrček, Marjan Govedič (mehkužci), Rudi Verovnik, Barbara Zakšek, Valerija Zakšek, Primož Glogovčan (metulji), Anamarija Žagar, Alenka Žunič Kosi, Matjaž Bedjanič, Damjan Vrček (progasti gož), Katja Pobiljšaj, Damjan Vrček (sklednica), Marijan Govedič, Al Vrezec, Matjaž Bedjanič, Luka Mrzelj, Tanja Košar Starič (raki), Nejc Jogan, Vinko Treven (rastline), Marijan Govedič, Samo Podgornik, Maša Čarf, Diana Marguč, Daša Zabrc, Rok Hamzič, Aljaž Jenič, Tanja Košar Starič, Matej Ivenčnik (ribe), Primož Presetnik, Andrej Hudoklin, Nastja Kosor (netopirji), Klemen Jerina, Ivan Kos, Rok Černe, Matej Bartol, Nives Pagon, Hubert Potočnik, Jasna Mulej, Damjan Vrček (velike zveri), Tatjana Gregorc, Damjan Vrček, Andrej Hudoklin (bober in vidra);

Avtorji ocen stanja ohranjenosti priloga I ptice in priloga II: Primož Kmecl, Tomaž Mihelič, Luka Božič, Alen Ploj, Matej Gamser, Urša Koce, Blaž Blažič, Katarina Denac, Damijan Denac, Pia Hofferle, Al Vrezec, Tjaša Pršin, Aleksander Koren;

Pregled in dopolnitev ocen: sodelavci območnih enot Zavoda RS za varstvo narave, Mojca Kunst, Barbara Ploštajner, Adrijan Černelč, Dušan Klenovšek (Kozjanski RP), Stanka Dešnik, Gregor Domanjko, Mojca Podletnik, Kristjan Malačič, Nataša Moršič (KP Goričko), Tina Mikuš, Uroš Perme, Tina Stepišnik (KP Radensko polje), Maja Makovec, Iztok Škornik (KP Sečoveljske soline), Robert Smrekar, Samanta Makovac, Sara Cernich (KP Strunjan), Andrej Arih, Tanja Menegalijska, Majda Odar, Janez Rakar (Triglavski narodni park), Tadej Kogovšek, Erika Kovačič (KP Pivška presihajoča jezera), Boris Grabrijan, Anita Golobič Prosenjak, Tončka Jankovič (KP Kolpa), Janez Kastelic, Gregor Lipovšek, Anja Oven (KP Ljubljansko barje), Mojca Gorjup Kavčič, Valerija Božič (KP Zgornja Idrija), Tomaž Jančar, Jošt Stergaršek, Devid Tratnik (Notranjski RP), Borut Kokalj, Samo Šturm (RP Škocjanske jame), Jelka Zidarič Trstenjak (KP Središče ob Dravi), Luka Božič (NR Ormoške Lagune), Domen Stanič, Borut Mozetič, Bia Rakar (NR Škocjanski zatok), Matej Simčič (KP Lahinja).

Kazalo

1	Povzetek	6
2	Summary.....	7
3	Uvod	8
4	Opis ocen in izvedbe analiz	9
4.1	Opis ocen	9
4.2	Izvedba analiz	14
5	Analize ocen stanja gozdnih vrst in habitatnih tipov	16
5.1	Odmrla lesna masa.....	16
5.1.1	Odmrla lesna masa – generalisti.....	18
5.1.2	Odmrla lesna masa – specialisti	19
5.2	Gozdni potoki.....	20
5.3	Dvoživke	22
5.4	Barja, močvirja	23
5.5	Gozdne kure	24
5.6	Mirne cone okoli gnezd ujed in drugih vrst	25
5.7	Gozdni habitatni tipi	26
5.7.1	Velikopovršinski gozdni habitatni tipi.....	28
5.7.2	Manjšinski gozdni habitatni tipi.....	29
5.7.3	Obrečni gozdni habitatni tipi.....	30
5.7.4	Varovalni gozdni habitatni tipi	31
5.8	Gozdni rob, presvetljenost	32
6	Analize ocen stanja vrst in habitatnih tipov kmetijske krajine	33
6.1	Vlažni travniki	33
6.1.1	Gnezdilke vlažnih travnikov	35
6.1.2	Travniki s stožko, barjanski okarček, travniški postavnež.....	36
6.1.3	Temni in strašničin mravljiščar	38
6.1.4	Druge vrste vlažnih travnikov	39
6.2	Ptice mozaične kmetijske krajine	45
6.3	Suha travišča	46
7	Analize ocen stanja vodnih in obvodnih vrst in habitatnih tipov.....	52
7.1	Tekoče vode	52
7.2	Gnezdilke prodišč	55
7.3	Gnezdilke erozijskih sten	56
7.4	Obrečni gozdovi.....	57
7.5	Mlake, mrtvice.....	58
7.6	Stoječe vode	60
7.7	Gnezdilke trstišč	61
7.8	Ptice selivke in prezimovalke	62

7.9	Barja.....	64
7.10	Podzemne vode.....	65
7.11	Morje	66
7.12	Obmorska mokrišča.....	66
8	Analize ocen stanja nekaterih ostalih vrst.....	68
8.1	Velika uharica	68
8.2	Netopirji in njihova zatočišča.....	69
8.2.1	Kotišča v stavbah.....	69
8.2.2	Kotišča in prezimovališča v jamah	73
9	Zaključek.....	74
10	Viri.....	75

1 Povzetek

Namen izvedene aktivnosti:

Program upravljanja območij Natura 2000 (2015-2020) določa podrobnejše varstvene cilje za doseganje ugodnega ohranitvenega stanja vrst in habitatnih tipov omrežja Natura 2000 v Sloveniji. V procesu priprave programa za naslednje programsko obdobje (2022-2028) so bili podrobnejši varstveni cilji pregledani in prenovljeni. Ocenjeno je bilo tudi doseganje ohranitvenega stanja vrst in habitatnih tipov.

Rezultati in učinki:

Ocene ohranitvenega stanja so bile pripravljene v sodelovanju s strokovnjaki za posamezno taksonomsko skupino oziroma skupino habitatnih tipov na vsako območje Natura 2000 natančno. Ocene se nanašajo na velikost populacije (1660 ocen), velikost habitata oziroma habitatnega tipa (2226 ocen) ter na stanje specifičnih lastnosti, struktur in procesov habitata oziroma habitatnega tipa (2226 ocen). Ocene temeljijo na podatkih potekajočih monitoringov in na ekspertnem poznavanju stanja na terenu. S svojim terenskim znanjem so jih pregledali in dopolnili tudi sodelavci območnih enot Zavoda RS za varstvo narave in zaposleni na upravah zavarovanih območij.

Skupno 6112 ocen je zbranih v prilogi I tega dokumenta. V prilogi II, ki jo je pripravilo Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije, je 838 od 1354 ocen za ptice še podrobneje obrazloženih. Ocene smo analizirali z vidika upravljanja območij Natura 2000. Preko upravljanja namreč zagotavljamo ugodno ohranitveno stanje. Vrste in habitatne tipe smo združili v skupine s podobnimi ekološkimi zahtevami oziroma ukrepi upravljanja. Ocene za specifične lastnosti, strukture in procese habitata oziroma habitatnega tipa so sumarne za vse lastnosti in jih je treba uporabljati z ustrezno mero previdnosti oziroma jih tolmačiti skupaj s podatki programa upravljanja.

Zaključki:

Analize kažejo, da je stanje vrst specialistov izrazito slabše v primerjavi z vrstami, ki imajo širše ekološke zahteve. Izpostaviti velja gozdne kure in vrste, ki potrebujejo večje količine mrtve lesne mase (npr. detli). V izrazito neugodnem stanju so vse skupine vrst vezane na vlažne travnike. Posebej pri metuljih poudarjamo izginotje posameznih vrst na več območjih Natura 2000. V slabem ohranitvenem stanju so tudi suhi travniki. Med vodnimi in obvodnimi vrstami in habitatnimi tipi so v najslabšem ohranitvenem stanju tisti, ki so vezani na rečno dinamiko naravnih rek (prodišča, erozijske stene, obrežno zarast).

Slovenija je v preteklosti že večkrat poročala o stanju vrst in habitatnih tipov po metodologiji Evropske Komisije na biogeografsko regijo natančno. To je prvo poročilo, ki se nanaša na območje Natura 2000 natančno. V nadaljevanju načrtujemo razvoj tako v smeri zgoščanja podatkov v programu upravljanja kot tudi razvoj monitoringa območij in poročanja.

2 Summary

Purposes of planned and executed activities:

Natura 2000 Management Programme for Slovenia (2015-2020) defines detailed conservation objectives in order to achieve favourable conservation status of Natura 2000 species and habitat types. In the process of preparation of the Management programme for next programming period (2022-2028) the detailed conservation objectives were reviewed and updated. The achieving of the conservation status of species and habitat types was also assessed.

Results and outcomes:

Conservation status assessments were prepared in cooperation with experts on different taxonomic groups and habitat types groups on the level of every Natura 2000 site in Slovenia. Assessments refer to the population size (1660 assessments), habitat or habitat type size (2226 assessments) and the state of specific characteristics, structures and processes of the habitat or habitat type (2226 assessments). Assessments are based on the data from ongoing monitoring of species and habitat types and expert knowledge of situation in the field. With their knowledge of the local areas in mind, they were also reviewed and supplemented by employees of regional units of Institute of the Republic of Slovenia for Nature Conservation and employees of protected area administrations.

A total of 6112 assessments are assembled in appendix I of this document. In appendix II, prepared by DOPPS – BirdLife Slovenia, 838 out of 1354 assessments for birds are explained in more detail. Assessments were analysed from the point of view of the management of the Natura 2000 sites, as favourable conservation status is ensured through management. Species and habitat types were grouped together on the basis of their ecological requirements or management measures. Assessments of specific characteristics, structures and processes of the habitat or habitat type are summarised for all characteristics and should be used with due caution or interpreted together with management program data.

Conclusions:

Analyses show that the conservation status of specialist species is markedly less favourable compared to species with broader ecological requirements (generalists). Here the forest species of grouse and species that require larger quantities of deadwood biomass (like woodpeckers) should be highlighted. Groups of species related to wet meadows all have distinctly unfavourable conservation status. In the case of butterflies in particular, we emphasize the extinction of individual species on several Natura 2000 sites. Dry meadows also have unfavourable conservation status. Among aquatic and riparian species and habitat types, the most unfavourable conservation status was specified for those that are related to natural river dynamics (shingle deposits, erosion walls, riparian vegetation).

In the past, Slovenia has already reported several times on the conservation status of the species and habitat types according to the methodology of the European Commission, which is on the biogeographical regions level. This is the first report, prepared on the Natura 2000 site level. In the future, we plan to develop it in the direction of data consolidation in the management program as well as the development of reporting and monitoring of Natura 2000 sites.

3 Uvod

Države članice so po Direktivi o habitatih in Direktivi o pticah dolžne zagotavljati ugodno ohranitveno stanje vrst in habitatnih tipov območij Natura 2000. Podrobnejši varstveni cilji za doseganje ugodnega ohranitvenega stanja so določeni s Programom upravljanja območij Natura 2000 (PUN) (2015-2020) za Slovenijo za vsako vrsto in habitatni tip na vsakem območju Natura 2000 posebej (priloga 6.1 programa). Doseganje varstvenih ciljev se meri z dvema tipoma kazalcev: kazalci stanja vrst in habitatnih tipov in s kazalci spremljanja izvajanja ukrepov. Ta dokument se nanaša na kazalce stanja vrst in habitatnih tipov.

V procesu priprave programa upravljanja območij Natura 2000 za novo programsko obdobje po letu 2022 smo med drugimi izdelki pripravili tudi ocene ohranitvenega stanja vrst in habitatnih tipov (priloga I). Ocene smo pripravili v sodelovanju s strokovnjaki za taksonomske skupine vrst in za skupine habitatnih tipov. Delo je potekalo v obliki delavnic, kar je omogočalo učinkovito izmenjavo mnenj strokovnjakov iz različnih organizacij. Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije je pred delavnicami pripravilo tudi tabelo s podrobnejšimi obrazložitvami za ptice (priloga II). Sodelavci območnih enot in zaposleni na upravah zavarovanih območij so ocene pregledali in dopolnili s svojim terenskim znanjem.

Ocene ohranitvenega stanja so pripravljene za vsako vrsto oziroma vsak habitatni tip na območje Natura 2000 natančno. Podane so za vse tri ključne elemente ohranitvenega stanja:

- velikost populacije (samo za vrste);
- velikost habitata oziroma habitatnega tipa;
- specifične lastnosti, strukture in procese habitata vrste oziroma habitatnega tipa.

Ocene stanja specifičnih lastnosti, struktur in procesov je treba uporabljati skupaj s podatki novega programa, ki razloži, katera posamična lastnost, struktura ali proces je v neugodnem stanju.

Ocene ohranitvenega stanja so bile postavljene na podlagi sledečih podatkov:

- monitoringi vrst omrežja Natura 2000;
- podatkih projektov, ki tečejo na območjih Natura 2000;
- ekspertnem in terenskem znanju sodelujočih strokovnjakov;
- poznavanju stanja na terenu zaposlenih v naravovarstvenih službah;
- podatkih o stanju okolja in stanju naravnih virov.

Redni monitoringi potekajo le za določene taksonomske skupine na izbranih območjih Natura 2000 (dostopni so na <http://www.natura2000.si/natura-2000/natura-2000-v-sloveniji/monitoring/>). Večina ocen tako temelji na kompleksni ekspertni presoji vseh razpoložljivih podatkov. Le kjer so zbrani že daljši nizi podatkov monitoringov (predvsem pri pticah), je bilo mogoče podati tudi trende.

Ocene ohranitvenega stanja podajamo v obeh prilogah tega dokumenta, kjer lahko uporabniki sami poiščejo vsako posamezno oceno. V nadaljevanju dokumenta pa smo naredili nekaj osnovnih analiz ocen predvsem v luči upravljanja omrežja Natura 2000. Upravljanje območij Natura 2000 poteka preko upravljanja z naravnimi viri. Dokument smo v nadaljevanju tako strukturirali na štiri skupine vrst in habitatnih tipov glede na najpomembnejše sektorje upravljanja:

- gozdne vrste in habitatni tipi;
- vrste in habitatni tipi kmetijske krajine;
- vodne in obvodne vrste in habitatni tipi;
- ostalo.

Omrežje Natura 2000 je zelo raznoliko tako po naravnih danostih, vključenih ekosistemih, varovanih vrstah in habitatnih tipih, velikosti območij itd. Povprečja ali analize iz vseh ocen skupaj zaradi te raznolikosti ne podajo realnih predstav o stanju narave in jih ne navajamo oziroma njihovo izvedbo in uporabo odsvetujemo.

4 Opis ocen in izvedbe analiz

4.1 Opis ocen

Posamezne ocene so dostopne v prilogah I in II v Excelovem dokumentu. V spodnjih tabelah je razložen pomen vrednosti ocen. Pri izvedbi analiz smo nekatere vrednosti ocen združili oziroma izpustili, kar je ravno tako razvidno iz tabel.

Ocene stanja ohranjenosti velikosti populacije:

Vrednost ocene ohranitvenega stanja velikosti populacije	Pojasnitev vrednosti ocene	Vrednost ocene je bila v analizah upoštevana kot	Pojasnitev upoštevanja vrednosti ocene v analizah
ni znana	podatki za oceno stanja velikosti populacije niso na voljo	ni znana	ocena upoštevana v analizah
vrsta je prisotna	vrsta je na območju prisotna, vendar podatki za oceno velikosti populacije niso na voljo	vrsta je prisotna	ocena upoštevana v analizah
ugodno; šibka populacija	stanje velikosti populacije je ugodno, populacija je bila že ob določitvi območja Natura 2000 zaradi naravnih danosti območja šibka	ugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena podrobnejša informacija o populaciji
ugodno	ohranitveno stanje velikosti populacije je ugodno	ugodno	ocena upoštevana v analizah
ugodno (-)	ohranitveno stanje velikosti populacije je še ugodno, vendar je trend padajoč; populacija bo ob nespremenjenem trendu prešla v neugodno stanje	ugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
ugodno (+)	ohranitveno stanje velikosti populacije je ugodno, trend je naraščajoč	ugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
neugodno	ohranitveno stanje velikosti populacije je neugodno	neugodno	ocena upoštevana v analizah
neugodno (-)	ohranitveno stanje velikosti populacije je neugodno in se še slabša, trend je padajoč	neugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
neugodno (+)	ohranitveno stanje velikosti populacije je neugodno, trend je naraščajoč	neugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
neugodno (o)	ohranitveno stanje velikosti populacije je neugodno, vendar stabilno	neugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
vrsta je izginila	vrsta je na območju Natura 2000 izginila	vrsta je izginila	ocena upoštevana v analizah
varstveni cilj ni določen	novi podatki so pokazali, da je habitat vrste v območju Natura 2000 naravno prisoten z majhno površino, zato tudi za velikost populacije varstveni cilji niso določeni	varstveni cilj ni določen	ocena ni upoštevana v analizah
najverjetneje izven območja razširjenosti	novi podatki nakazujejo, da je območje Natura 2000 najverjetneje izven območja razširjenosti vrste, vendar so potrebne še dodatne terenske raziskave za končno potrditev	najverjetneje izven območja razširjenosti	ocena ni upoštevana v analizah
izven območja razširjenosti	novi podatki so pokazali, da je območje Natura 2000 izven območja razširjenosti vrste	izven območja razširjenosti	ocena ni upoštevana v analizah

Ocene stanja ohranjenosti velikosti habitata oziroma velikosti habitatnega tipa:

Vrednost ocene velikosti ohranitvenega stanja habitata / habitatnega tipa	Pojasnitev vrednosti ocene	Vrednost ocene je bila v analizah upoštevana kot	Pojasnitev upoštevanja vrednosti ocene v analizah
ni znana	podatki za oceno stanja velikosti habitata / habitatnega tipa niso na voljo	ni znana	ocena upoštevana v analizah
ugodno	ohranitveno stanje velikosti habitata / habitatnega tipa je ugodno	ugodno	ocena upoštevana v analizah
ugodno (-)	ohranitveno stanje velikosti habitata / habitatnega tipa je še ugodno, vendar je trend padajoč; velikosti habitata / habitatnega tipa bo ob nespremenjenem trendu prešla v neugodno stanje	ugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
ugodno (+)	ohranitveno stanje velikosti habitata / habitatnega tipa je ugodno, trend je naraščajoč	ugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
neugodno	ohranitveno stanje velikosti habitata / habitatnega tipa je neugodno	neugodno	ocena upoštevana v analizah
neugodno (-)	ohranitveno stanje velikosti habitata / habitatnega tipa je neugodno in se še slabša, trend je padajoč	neugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
neugodno (+)	ohranitveno stanje velikosti habitata / habitatnega tipa je neugodno, trend je naraščajoč	neugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
neugodno (o)	ohranitveno stanje velikosti habitata / habitatnega tipa je neugodno, vendar stabilno	neugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
primeren habitat uničen	habitat vrste / habitatni tip je na območju Natura 2000 uničen	primeren habitat uničen	ocena upoštevana v analizah
varstveni cilj ni določen	novi podatki so pokazali, da je habitat vrste / habitatni tip v območju Natura 2000 naravno prisoten z majhno površino za katero niso določeni varstveni cilji	varstveni cilj ni določen	ocena ni upoštevana v analizah
območje najverjetneje brez ustreznega habitata	novi podatki nakazujejo, da habitat vrste / habitatni tip na območju Natura 2000 najverjetneje ni prisoten, vendar so potrebne še dodatne terenske raziskave za končno potrditev	območje najverjetneje brez ustreznega habitata	ocena ni upoštevana v analizah
območje brez ustreznega habitata	novi podatki so pokazali, da habitat vrste / habitatni tip na območju Natura 2000 ni prisoten	območje brez ustreznega habitata	ocena ni upoštevana v analizah

Ocene stanje specifičnih lastnosti, struktur in procesov habita oziroma habitatnega tipa:

Vrednost ocene specifičnih lastnosti, struktur in procesov habitata / habitatnega tipa	Pojasnitev vrednosti ocene	Vrednost ocene je bila v analizah upoštevana kot	Pojasnitev upoštevanja vrednosti ocene v analizah
ni znana	podatki za oceno stanja struktur, lastnosti, procesov niso na voljo	ni znana	ocena upoštevana v analizah
ugodno	ohranitveno stanje struktur, lastnosti, procesov je ugodno; vse posamezne lastnosti, strukture, procesi so v ugodnem stanju	ugodno	ocena upoštevana v analizah
neugodno	ohranitveno stanje struktur, lastnosti, procesov tipa je neugodno; vsaj ena od posameznih struktur, lastnosti, procesov je v neugodnem stanju	neugodno	ocena upoštevana v analizah
neugodno (-)	ohranitveno stanje struktur, lastnosti, procesov tipa je neugodno; vsaj ena od posameznih struktur, lastnosti, procesov je v neugodnem stanju in se še slabša, trend je padajoč	neugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
neugodno (+)	ohranitveno stanje struktur, lastnosti, procesov tipa je neugodno; vsaj ena od posameznih struktur, lastnosti, procesov je v neugodnem stanju; trend je naraščajoč	neugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
neugodno (o)	ohranitveno stanje struktur, lastnosti, procesov tipa je neugodno, vendar stabilno; vsaj ena od posameznih struktur, lastnosti, procesov je v neugodnem stanju	neugodno	ocena upoštevana v analizah, opuščena informacija o trendu
varstveni cilj ni določen	varstveni cilji zaradi odsotnosti oziroma premajhne prisotnosti vrste / habitatnega tipa niso določeni	varstveni cilj ni določen	ocena ni upoštevana v analizah

Ocene stanje specifičnih lastnosti, struktur in procesov habita oziroma habitatnega tipa so nastale z združitvijo stanja več različnih lastnosti, struktur in procesov, ki so določeni v programu upravljanja za obdobje od 2022 naprej. Uporabljati jih je treba s premislekom in v povezavi s podatki programa upravljanja. Stanje posamezne lastnosti, strukture ali procesa je mogoče razbrati iz podrobnejšega varstvenega cilja programskega obdobja (ohrani se / se obnovi na, izboljša se) v programu upravljanja. Lastnosti, strukture in procesi imajo v habitatu posamezne vrste oziroma habitatnem tipu različno težo, ki je odvisna od naravnih danosti posameznega območja in človekovega poseganja v naravo. Nekatere so za doseganje stanja ohranjenosti populacije oziroma habitatnega tipa pomembnejše. V procesu priprave državnega programa upravljanja zaradi nivoja podrobnosti dokumenta in okvira razpoložljivega časa in virov za njegovo pripravo tehtanje pomena posamezne lastnosti, strukture in procesa ni bilo mogoče. Ocene stanja specifičnih lastnosti, struktur in procesov imajo zato ugodno vrednost, če so vse posamezne lastnosti, strukture in procesi za vrsto in habitatni tip na območju Natura 2000 v ugodnem stanju. V primeru, da je ena od lastnosti, struktur in procesov na območju Natura 2000 v neugodnem stanju, ima skupna ocena neugodno vrednost, kar je primeroma ilustrirano s sledečima tabelama.

ID območja	Ime območja	Ime vrste/HT	Znanstveno ime vrste	Taksonomsk a skupina	Tip varstvenega cilja	Vrednost dolgoročnega podrobnejšeg a varstvenega cilja (številčna) MIN	Vrednost dolgoročnega podrobnejšeg a varstvenega cilja (številčna) MAX	Enota vrednosti dolgoročnega podrobnejšeg a varstvenega cilja	Vrednost dolgoročnega podrobnejšeg a varstvenega cilja (besedna)	Natančnejša prostorska umestitev dolgoročnega podrobnejšeg a varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj programskega obdobja	Ocena ohranitvenega stanja specifičnih lastnosti, struktur, procesov
SI3000253	Julijske Alpe	Ipi čoveljc	Cypripedium calceolus	rastline	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata				ekološkim zahtevam vrste prilagojeno gospodarje nje na rastišču		ohrani se	ugodno
SI3000253	Julijske Alpe	Ipi čoveljc	Cypripedium calceolus	rastline	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata				brez paše na in v okolici rastišč		ohrani se	
SI3000253	Julijske Alpe	Ipi čoveljc	Cypripedium calceolus	rastline	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata				brez gnojenja na in v okolici rastišč		ohrani se	

ID območja	Ime območja	Ime vrste/HT	Znanstveno ime vrste	Taksonomsk a skupina	Tip varstvenega cilja	Vrednost dolgoročnega podrobnejšeg a varstvenega cilja (številčna) MIN	Vrednost dolgoročnega podrobnejšeg a varstvenega cilja (številčna) MAX	Enota številčne vrednosti dolgoročnega podrobnejšeg a varstvenega cilja	Vrednost dolgoročnega podrobnejšeg a varstvenega cilja (besedna)	Natančnejša prostorska umestitev dolgoročnega podrobnejšeg a varstvenega cilja	Podrobnejši varstveni cilj programskega obdobja	Ocena ohranitvenega stanja specifičnih lastnosti, struktur, procesov
SI3000257	Rački ribniki - Požeg	kranjska sita	Eleocharis carniolica	rastline	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata				ekološkim zahtevam vrste prilagojeno gospodarje nje na rastišču		ohrani se	neugodno
SI3000257	Rački ribniki - Požeg	kranjska sita	Eleocharis carniolica	rastline	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata				ekološkim zahtevam vrste prilagojen hidrološki režim		ohrani se	
SI3000257	Rački ribniki - Požeg	kranjska sita	Eleocharis carniolica	rastline	Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata				ekološkim zahtevam vrste prilagojen hidrološki režim	(Grajevnik)	se obnovi na	

4.2 Izvedba analiz

Slovenija podaja več različnih poročil o stanju vrst in habitatnih tipov, odvisno od namena poročila. Poročanje Evropski Komisiji po Direktivi o habitatih in Direktivi o pticah je namenjeno vseevropskemu pregledu stanja vrst in habitatnih tipov in se pripravlja na biogeografsko regijo natančno. Povzetki poročila so dostopni na domači strani ZRSVN [<https://zrsvn-varstvonarave.si/informacije-za-uporabnike/katalog-informacij-javnega-znacaja/>], analize, ki med drugim prikažejo tudi sumarni pregled groženj in pritiskov, pa so objavljene v reviji Varstvo narave (Petkovšek, 2008; Pršin, 2021).

Obrazci SDF so z zadnjo spremembo, ki smo jo Evropski komisiji posredovali decembra 2020, ravno tako postali poročilo o stanju vrst in habitatnih tipov (Petkovšek, v tisku). Ocene stanja so črkovne, intervali med ocenami pa logaritemski (0-2%, 2-15%, 15-100% glede na biogeografsko regijo) in prvotno namenjeni zgolj dokumentiranju začetnega stanja na območju. Ocene niso bile prilagojene novemu namenu, kar se odraža pri njihovi omejeni možnosti slediti spremembe.

Ocene in analize v tem dokumentu so namenjene predvsem spremljanju stanja za potrebe upravljanja območij Natura 2000. Ocene glede na razpoložljive podatke temeljijo v veliki meri na ekspertnih mnenjih. Na njih izvedene analize je torej treba temu primerno zaokroževati. Namen analiz je prikazati stanje skupin in vrst habitatnih tipov, ki imajo sorodne ekološke zahteve, kar se odraža v podobnih ukrepih upravljanja, po katerih smo do določene mere tudi imenovali analize. V analize smo praviloma vključili vrste, ki so na posameznih območjih stalno prisotne oziroma se na območju razmnožujejo.

Gozdne vrste in habitatne tipe smo analizirali v sledečih skupinah:

1. Odmrla lesna masa	1.1 Odmrla lesna masa – generalisti
	1.2 Odmrla lesna masa – specialisti
2. Gozdni potoki	
3. Dvoživke	
4. Barja, močvirja	
5. Gozdne kure	
6. Mirne cone okoli gnezd ujed in drugih vrst	
7. Gozdni habitatni tipi	7.1 Velikopovršinski gozdni habitatni tipi
	7.2 Manjšinski gozdni habitatni tipi
	7.3 Obrečni gozdni habitatni tipi
	7.4 Varovalni gozdni habitatni tipi
8. Gozdni rob, presvetljenost	

Vrste in habitatne tipe kmetijske krajine smo obravnavali v skupinah:

1. Vlažni travniki	1.2 Gnezdilke vlažnih travnikov
	1.3 Travniki s stožko, barjanski okarček, travniški postavnež
	1.4 Temni in strašničin mravljiščar
	1.5 Druge vrste vlažnih travnikov
2. Ptice mozaične kmetijske krajine	
3. Suha travišča	

Vodne in obvodne vrste in habitatne tipe smo obravnavali v skupinah:

1. Tekoče vode
2. Gnezdilke prodišč
3. Gnezdilke erozijskih sten
4. Obrečni gozdovi
5. Mlake, mrtvice
6. Stoječe vode
7. Gnezdilke trstišč
8. Ptice selivke in prezimovalke
9. Barja
10. Podzemne vode
11. Morje
12. Obmorska mokrišča

Obravnavali smo tudi vrste, ki so ogrožene zaradi oblike ali odvisne od upravljanja objektov:

1. Velika uharica	
2. Netopirji in njihova zatočišča	2.1 Kotišča v stavbah
	2.2 Kotišča in prezimovališča v jamah

Točen pregled v posamezno analizo vključenih vrst in območij je razviden iz priloge III.

Ocene ohranitvenega stanja omogočajo še nadaljnje podrobnejše analize posameznih vrst ali območij. Pri tu predstavljenem izboru možnih analiz smo se omejili na prikaz osnovne slike stanja, ki dovolj jasno kaže na ustreznost upravljanja omrežja Natura 2000. Namen analiz je predvsem prispevati k okrepljenemu zavedanju nujnosti izvajanja tistih ukrepov upravljanja, ki ključno vplivajo na stanje ohranjenosti. Analize dopolnjujejo poročila o izvajanju ukrepov programa upravljanja.

Pri izračunih in razlagah različnih sumarnih rezultatov ocen je treba upoštevati, da so nekatere vrste kvalifikacijske na zelo velikem številu območij (npr. črtasti medvedek na 93 območjih, raka navadni in primorski koščak na 131 območjih), kar lahko zamegli stanje redkejših in praviloma bolj ogroženih vrst.

5 Analize ocen stanja gozdnih vrst in habitatnih tipov

5.1 Odmrla lesna masa

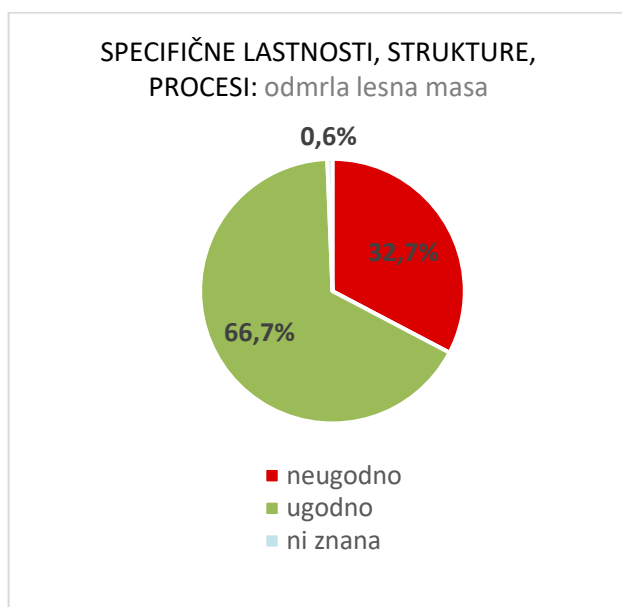
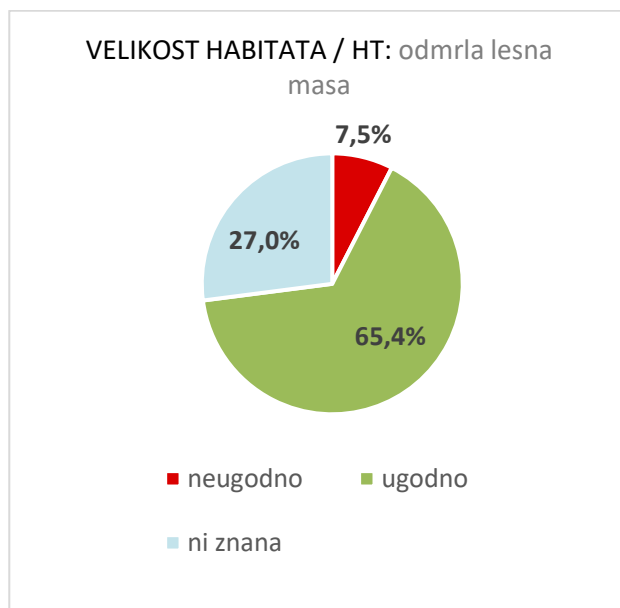
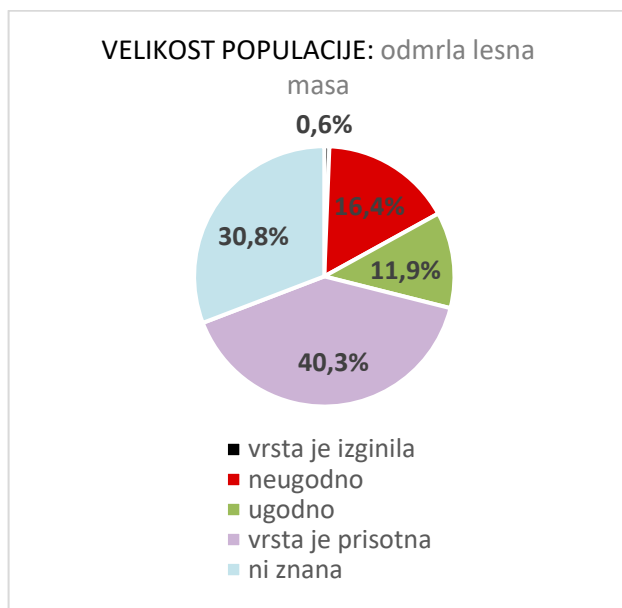
V skupino so združene vrste, ki so v svojem razvojnem ciklu vezane na starejše razvojne faze gozda, velik delež odmrle lesne mase, drevesa z dupli oz. habitatno drevje, pogosto pa jih najdemo v gozdnih rezervatih in drugih negospodarjenih oz. manj intenzivno gospodarjenih gozdovih:

- mali skovik (*Glaucidium passerinum*),
- koconogi čuk (*Aegolius funereus*),
- pivka (*Picus canus*),
- črna žolna (*Dryocopus martius*),
- srednji detel (*Dendrocopos medius*),
- belohrbti detel (*Dendrocopos leucotos*),
- triprsti detel (*Picoides tridactylus*),
- mali muhar (*Ficedula parva*),
- belovrati muhar (*Ficedula albicollis*),
- rogač (*Lucanus cervus*),
- puščavnik (*Osmoderma eremita*),
- škrlatni kukuj (*Cucujus cinnaberinus*),
- alpski kozliček (*Rosalia alpina*),
- hrastov kozliček (*Cerambyx cerdo*),
- bukov kozliček (*Morimus funereus*),
- brazdar (*Rhysodes sulcatus*),
- širokouhi netopir (*Barbastella barbastellus*),
- velikouhi netopir (*Myotis bechsteini*),
- mah *Dicranum viride*,
- mah *Buxbaumia viridis*.

Skupino »Odmrla lesna masa« smo razdelili v dve podskupini:

- V prvi podskupini so vrste s širšo ekološko toleranco oz. vrste, ki po Programu upravljanja območij Natura 2000 (PUN) ne zahtevajo »nadstandardnih« ukrepov za zagotavljanje ugodnega stanja, ampak za njihovo varstvo v splošnem zadoščajo usmeritve za sonaraven način gospodarjenja z gozdovi. To podskupino smo poimenovali »**generalisti**«.
- V drugo podskupino smo uvrstili vrste s specifičnimi ekološkimi zahtevami – specialiste, vezane na odmrlo lesno maso oz. vrste, ki po PUN potrebujejo »nadstandardne« ukrepe za zagotavljanje ugodnega stanja (višji delež odmrle lesne mase, višji delež negospodarjenih gozdov). To podskupino smo poimenovali »**specialisti**«.

Najprej podajamo povprečne ocene za obe podskupini skupaj.

Velikost populacije: Za to skupino je značilno slabo poznavanje stanja velikosti populacije. Več kot 70 % ocen stanja je bodisi v kategoriji »vrsta je prisotna« (40 %) bodisi »ni znana« (31 %). Puščavnik na Ljubljanskem barju ima oceno »vrsta je izginila«.

Velikost habitata: 65 % ocen glede velikosti habitata je »ugodno«, 27 % »ni znana«, zgolj 8 % ocen pa je »neugodno«.

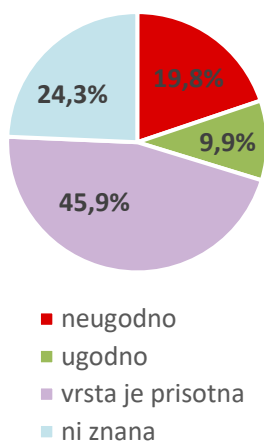
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Dve tretjini ocen je »ugodno«, ena tretjina pa »neugodno«. Kot bomo videli v nadaljevanju, imajo slabše ocene predvsem bolj specializirane vrste.

5.1.1 Odmrla lesna masa – generalisti

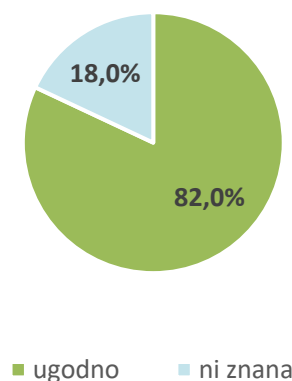
V tej podskupini so obravnavane vrste ptic, hroščev in netopirjev na 45 območjih Natura 2000:

- mali skovik (*Glaucidium passerinum*),
- koconogi čuk (*Aegolius funereus*),
- pivka (*Picus canus*),
- črna žolna (*Dryocopus martius*),
- rogač (*Lucanus cervus*),
- alpski kozliček (*Rosalia alpina*),
- bukov kozliček (*Morimus funereus*),
- širokouhi netopir (*Barbastella barbastellus*),
- velikouhi netopir (*Myotis bechsteinii*).

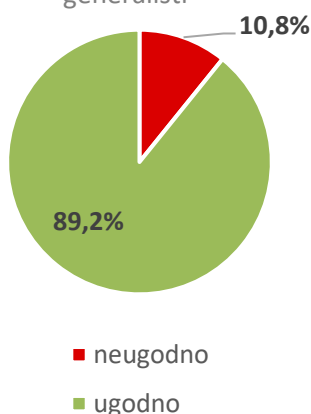
VELIKOST POPULACIJE: odmrta lesna masa - generalisti

VELIKOST HABITATA / HT: odmrta lesna masa - generalisti

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: odmrta lesna masa - generalisti

Velikost populacije: Za to podskupino je značilno slabo poznavanje stanja velikosti populacije. Več kot 70 % ocen stanja je bodisi v kategoriji »vrsta je prisotna« (46 %) bodisi »ni znana« (24 %).

Velikost habitata: 82 % ocen glede velikosti habitata je »ugodno«, 18 % pa »ni znana«. Ocen »neugodno« za velikost habitata v tej podskupini ni.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Oceno »neugodno« glede struktur ima koconogi čuk na vseh območjih Natura 2000, kjer je kvalifikacijska vrsta, in sicer zaradi premajhnega deleža negospodarjenih gozdov, poleg tega pa še rogač ter alpski in bukov kozliček na posameznih območjih Natura 2000.

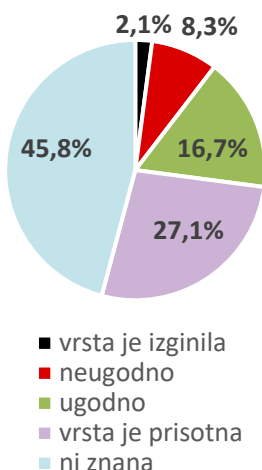
V splošnem lahko stanje vrst v podskupini »Odmrla lesna masa – generalisti« ocenimo kot ugodno. Stanje se lahko še izboljša ob povečanju deleža negospodarjenih gozdov.

5.1.2 Odmrla lesna masa – specialisti

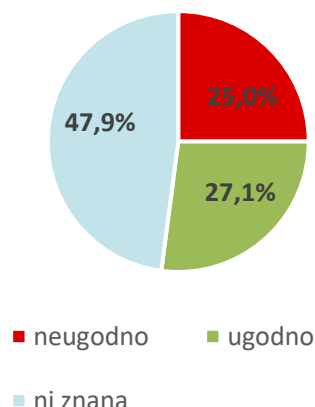
V tej podskupini so obravnavane vrste ptic, hroščev in mahov na 26 območjih Natura 2000:

- srednji detel (*Dendrocopos medius*),
- belohrbti detel (*Dendrocopos leucotos*),
- triprsti detel (*Picoides tridactylus*),
- mali muhar (*Ficedula parva*),
- belovrati muhar (*Ficedula albicollis*),
- puščavnik (*Osmoderma eremita*),
- škrlatni kukuj (*Cucujus cinnaberinus*),
- hrastov kozliček (*Cerambyx cerdo*),
- brazdar (*Rhysodes sulcatus*),
- mah *Dicranum viride*,
- mah *Buxbaumia viridis*.

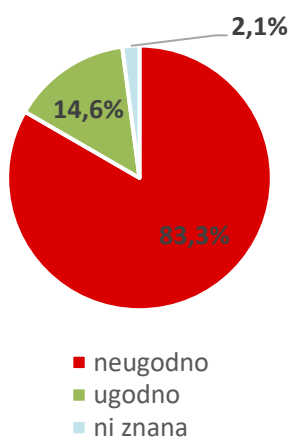
VELIKOST POPULACIJE: odmrta lesna masa - specialisti

VELIKOST HABITATA / HT: odmrta lesna masa - specialisti

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: odmrta lesna masa - specialisti

Velikost populacije: Za specialiste je značilno slabše poznavanje stanja velikosti populacije kot za generaliste. Skoraj 46 % ocen stanja za velikost populacije je v kategoriji »ni znana«, nadaljnjih 27 % ocen pa je v kategoriji »vrsta je prisotna«. Visok delež neznanih populacijskih ocen nakazuje pomanjkanje ustreznih podatkov o pojavljanju kvalifikacijskih vrst. Puščavnik na Ljubljanskem barju ima oceno »vrsta je izginila«.

Velikost habitata: V primerjavi z generalisti je tudi velikost habitata specialistov slabše poznana, večji je delež ocen »neugodno«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Ocena stanja struktur je pri specialistih v diametralnem nasprotju z ocenami stanju struktur za generaliste. Več kot 85 % ocen je »neugodno«, zgolj 12,5 % ocen je »ugodno«. Ugodno ocenjeno stanje struktur ima zgolj škrlatni kukuj na SAC Mura in SAC Drava ter mahova *Dicranum viride* in *Buxbaumia viridis*, o katerih pa prav dosti podatkov o pojavljanju pravzaprav ni.

Splošno stanje vrst v podskupini »Odmrta lesna masa – specialisti« ocenjujemo kot neugodno, potrebni so ustrezni ukrepi za izboljšanje stanja. Ključni dejavnik za slabo stanje vrst je pomanjkanje ustreznih količin ter strukture odmrle lesne mase (predvsem debelejšega odmrlega drevja v B in C razširjenem debelinskem razredu) ter majhen delež gozdov brez gospodarjenja. Prav tako izpostavljamo visok delež ocen »ni znana« za velikost populacije ter velikost habitata.

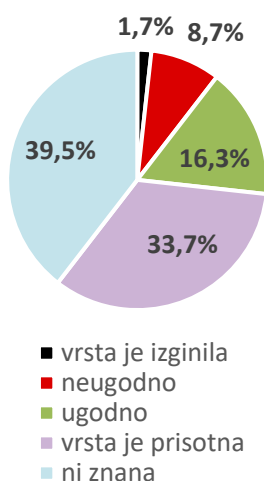
5.2 Gozdni potoki

V tej skupini so obravnavani 2 vrsti rakov, 1 vrsta hrošča in 1 vrsta kačjega pastirja na 138 območjih Natura 2000:

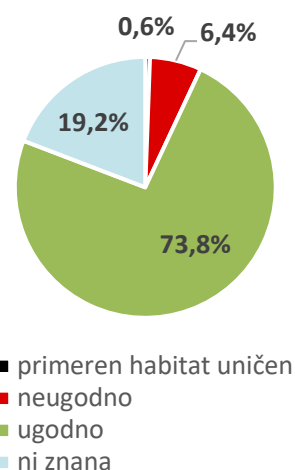
- primorski koščak (*Austropotamobius pallipes*),
- navadni koščak (*Austropotamobius torrentium*),
- močvirski krešič (*Carabus variolosus*),
- veliki studenčar (*Cordulegaster heros*).

V skupino smo uvrstili vrste, ki imajo v PUN kot referenčno vrednost ugodnega stanja določeno »naravna hidromorfologija potokov v gozdu« oz. »obrežna vegetacija«. Pri vrednotenju podatkov je treba upoštevati, da je v tej skupini skoraj 70 % ocen vezanih na raka koščaka.

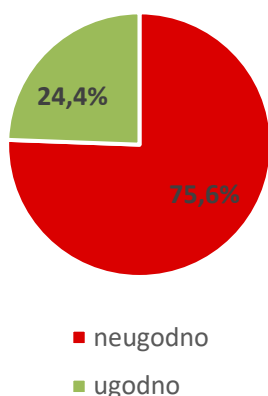
VELIKOST POPULACIJE: gozdni potoki

VELIKOST HABITATA / HT: gozdni potoki

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: gozdni potoki

Velikost populacije: Za to skupino je značilno slabo poznavanje stanja velikosti populacije. Dobrih 73 % ocen stanja je bodisi v kategoriji »vrsta je prisotna« bodisi »ni znana«. Navadni koščak je izginil na območju Peračica, primorski koščak pa na območjih Reka in Zabiče. Vrsti sta v upadu zaradi račje kuge.

Velikost habitata: Na območju Jezerščica s pritokom je za navadnega koščaka »primeren habitat uničen«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Veliki studenčar ima na vseh območjih Natura 2000 stanje struktur ocenjeno kot »ugodno«. Potrebno je opozoriti, da je visok delež ocen stanja struktur »neugodno« vezan predvsem na slabo stanje struktur za raka koščaka, vendar ne za sektor gozdarstvo, ampak predvsem za sektorja upravljanje voda ter ribištvo (npr. naravna hidromorfologija voda, kakovost vode v vodotokih, naravna biocenoza voda). Vsi podrobnejši varstveni cilji za raka koščaka za sektor gozdarstvo so »ohrani se«.

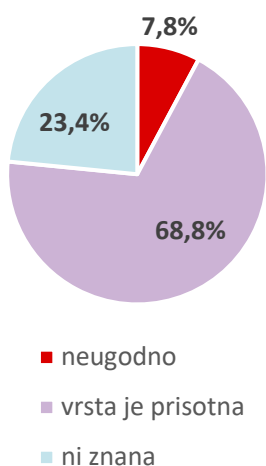
Ob vsem navedenem splošno stanje vrst v skupini »Gozdni potoki« z vidika sektorja gozdarstvo ocenjujemo kot ugodno. Kot možnosti za izboljšave z vidika sektorja gozdarstvo vidimo predvsem izboljšanje stanja struktur (obnovi se naravna hidromorfologija potokov v gozdu) za močvirskega krešiča na devetih območjih Natura 2000.

5.3 Dvoživke

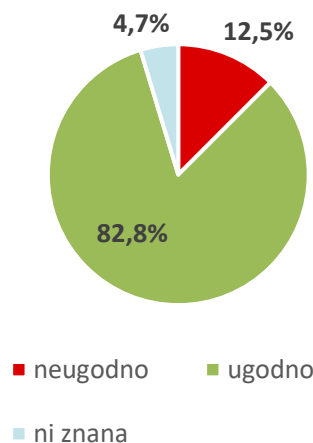
V to skupino smo uvrstili vse vrste dvoživk, vezane na sektor gozdarstvo. Obravnavanih je 5 vrst na 38 območjih Natura 2000:

- veliki pupek (*Triturus carnifex*),
- panonski pupek (*Triturus dobrogicus*),
- nižinski urh (*Bombina bombina*),
- hribski urh (*Bombina variegata*),
- laška žaba (*Rana latastei*).

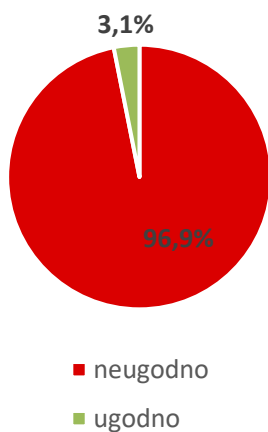
VELIKOST POPULACIJE: dvoživke - gozd

VELIKOST HABITATA / HT: dvoživke - gozd

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: dvoživke - gozd

Velikost populacije: Za to skupino je značilno slabo poznavanje stanja velikosti populacije. Skoraj 70 % ocen stanja za velikost populacije je v kategoriji »vrsta je prisotna«, nadaljnjih 23 % ocen pa je v kategoriji »ni znana«. 8 % ocen stanja je ocenjenih kot »neugodno«, ocen »ugodno« ni.

Velikost habitata: 83 % ocen glede velikosti habitata je »ugodno«, 13 % je »neugodno«, 5 % ocen pa »ni znana«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Večinoma so ocenjeni kot »neugodno«, pri čemer pa je potrebno opozoriti, da visok delež neugodnega stanja struktur v glavnem ni vezan na sektor gozdarstvo, ampak predvsem na sektorje kmetijstvo, upravljanje voda ter ribištvo.

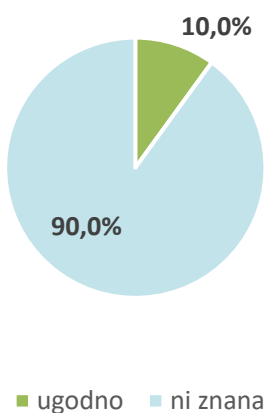
Ob vsem navedenem splošno stanje vrst v skupini »Dvoživke« z vidika sektorja gozdarstvo ocenjujemo kot ugodno. Kot možnosti za izboljšave vidimo predvsem izboljšanje stanja struktur za vse vrste dvoživk (obnovijo se mokrotni habitati v gozdu oz. nižinski poplavni gozdovi).

5.4 Barja, močvirja

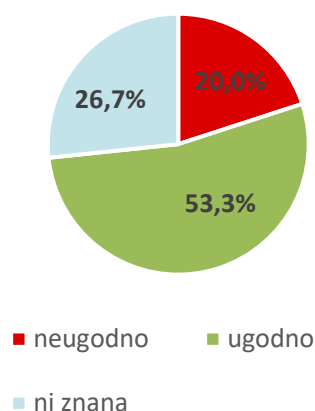
V to skupino smo uvrstili vse močvirne habitatne tipe in vrste, vezane na sektor gozdarstvo. Zajetih je 6 habitatnih tipov, vrsta kačjega pastirja, vrsta ptice in 2 vrsti rastlin na 17 območjih Natura 2000:

- kranjska sita (*Eleocharis carniolica*),
- Loeselova grezovka (*Liparis loeselii*),
- koščični škratec (*Coenagrion ornatum*),
- sloka (*Scolopax rusticola*),
- HT 3160 Naravna distrofna jezera in ostale stoječe vode,
- HT 7110 Aktivna visoka barja,
- HT 7140 Prehodna barja,
- HT 7210 Karbonatna nizka barja z navadno reziko (*Cladium mariscus*) in vrstami zveze *Caricion davallianae*,
- HT 7230 Bazična nizka barja,
- HT 91D0 Barjanski gozdovi.

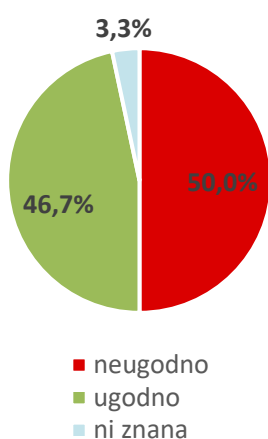
VELIKOST POPULACIJE: barja, močvirja - gozd

VELIKOST HABITATA / HT: barja, močvirja - gozd

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: barja, močvirja - gozd

Velikost populacije: Ocena stanja za velikost populacije je podana zgolj za kvalifikacijske vrste, ne pa tudi za habitatne tipe. 90 % ocen je uvrščenih v kategorijo »ni znana«.

Velikost habitata/habitatnega tipa: 53 % ocen glede velikosti habitata je »ugodno«, 20 % je »neugodno«, 27 % ocen pa »ni znana«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata/habitatnega tipa: Potrebno je opozoriti, da se »neugodno« stanje struktur za sektor gozdarstvo nanaša zgolj na habitatni tip Barjanski gozdovi (vsa štiri območja Natura 2000 za ta habitatni tip) ter habitatni tip Bazična nizka barja (zgolj SAC Poključka barja). Vse ostale ocene »neugodno« v tej skupini so podane za druge sektorje.

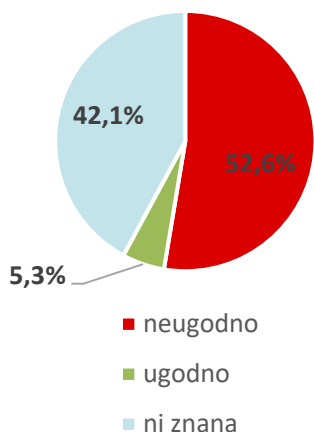
Ob vsem navedenem splošno stanje vrst in habitatnih tipov v skupini »Barja, močvirja« z vidika sektorja gozdarstvo ocenjujemo kot ugodno, razen za prednostni habitatni tip Barjanski gozdovi. Kot možnosti za izboljšave vidimo predvsem varovanje občutljivih barjanskih tal (prilagojena tehnologija pridobivanja lesa, gozdne oz. druge prometnice in poti, gozdna paša, rekreacija in turizem).

5.5 Gozdne kure

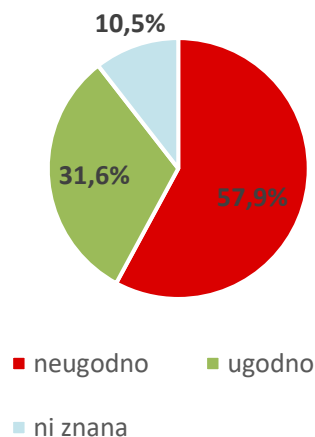
V tej skupini so obravnavane gozdne vrste koconogih kur na 9 območjih Natura 2000:

- divji petelin (*Tetrao urogallus*),
- ruševca (*Tetrao tetrix*),
- gozdni jereb (*Bonasa bonasia*).

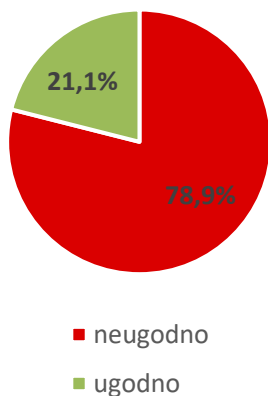
VELIKOST POPULACIJE: gozdne kure

VELIKOST HABITATA / HT: gozdne kure

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: gozdne kure

Velikost populacije: Pri divjem petelinu ter gozdnem jerebu prevladuje »neugodno« stanje, pri ruševcu pa stanje »ni znana«. Stanje je ocenjeno kot »ugodno« zgolj za divjega petelina v SPA Grintovci.

Velikost habitata: 58 % ocen glede velikosti habitata je »neugodno«, 32 % je »ugodno«, 11 % ocen pa »ni znana«. Pri divjem petelinu ter gozdnem jerebu prevladuje »neugodno« stanje, pri ruševcu pa »ugodno« stanje.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: 79 % ocen je »neugodno«, 21 % ocen pa je »ugodno«. »Ugodno« stanje struktur je podano za ruševca (z izjemo SPA Julijci) ter divjega petelina na SPA Grintovci.

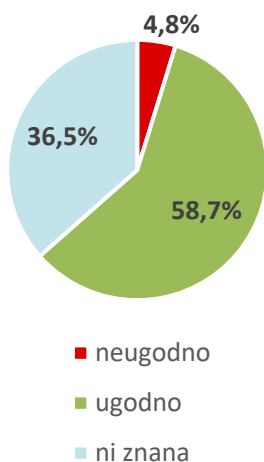
Splošno stanje vrst v skupini »Gozdne kure« ocenjujemo kot neugodno, potrebni so ustrezni ukrepi za izboljšanje stanja. Ključni dejavniki za slabo stanje vrst so pomanjkanje ustrezno strukturiranih sestojev (presvetljeni sestoji, bogata zeliščna plast) ter vznemirjanje. Prav tako izpostavljamo visok delež ocen »ni znana« za velikost populacije.

5.6 Mirne cone okoli gnezd ujed in drugih vrst

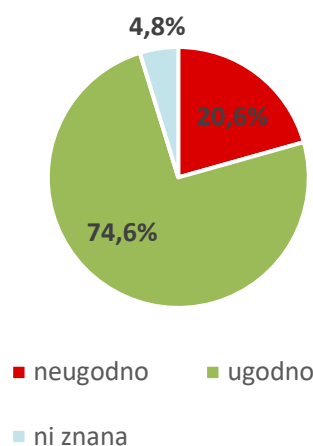
V to skupino smo uvrstili vrste, za katere je po PUN potrebno zagotoviti mir v okolici gnezda v obdobju, ko gnezdijo. Gre pretežno za ujede ter 2 vrsti sov in črno štokljo, skupaj 10 vrst na 22 območjih Natura 2000:

- črna štoklja (*Ciconia nigra*),
- belorepec (*Haliaeetus albicilla*),
- planinski orel (*Aquila chrysaetos*),
- mali klinkač (*Aquila pomarina*),
- kačar (*Circaetus gallicus*),
- sršenar (*Pernis apivorus*),
- črni škarnik (*Milvus migrans*),
- sokol selec (*Falco peregrinus*),
- velika uharica (*Bubo bubo*),
- kozača (*Strix uralensis*).

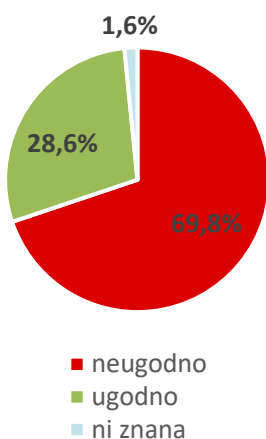
VELIKOST POPULACIJE: mirne cone okoli gnezd

VELIKOST HABITATA / HT: mirne cone okoli gnezd

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: mirne cone okoli gnezd

Velikost populacije: Za razliko od ostalih do sedaj obravnavanih skupin je v tej skupini kar 59 % ocen velikosti populacije »ugodno«, zgolj 5 % »neugodno«, 37 % pa »ni znana«.

Velikost habitata: 75 % ocen glede velikosti habitata je »ugodno«, 21 % je »neugodno«, 5 % ocen pa »ni znana«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Pri kozači so ocene na vseh območjih »ugodno«. »Neugodno« stanje struktur, vezano na sektor gozdarstvo, je ugotovljeno za črno štokljo, belorepca, malega klinkača in sršenarja. »Neugodno« stanje, ugotovljeno pri kačarju, črnem škarniku, veliki uharici, planinskem orlu in sokolu selcu, je vezano na druge sektorje.

Ob vsem navedenem splošno stanje vrst v skupini ocenjujemo kot ugodno. Možnosti za izboljšave vidimo predvsem v ohranjanju/izboljšanju strukture habitata v neposredni bližini gnezda ter zagotavljanju mirnih con.

5.7 Gozdni habitatni tipi

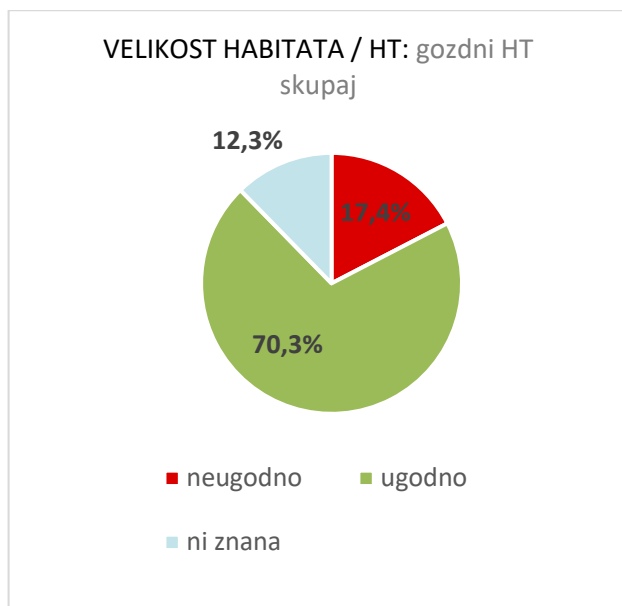
V tej skupini so obravnavani gozdni habitatni tipi:

- HT 9110 Bukovi gozdovi (*Luzulo-Fagetum*),
- HT 91K0 Ilirski bukovi gozdovi (*Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*)),
- HT 91L0 Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (*Erythronio-Carpinion*),
- HT 9180 Javorovi gozdovi (*Tilio-Acerion*) v grapah in na pobočnih gruščih,
- HT 91E0 Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (*Alnus glutinosa* in *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)),
- HT 91F0 Obrečni hrastovo-jesenovo-brestovi gozdovi (*Quercus robur*, *Ulmus laevis* in *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* ali *Fraxinus angustifolia*) vzdolž velikih rek (*Ulmenion minoris*),
- HT 91R0 Dinarski gozdovi rdečega bora na dolomitni podlagi (*Genisto januensis-Pinetum*),
- HT 9530 (Sub-)mediteranski gozdovi črnega bora.
- HT 9340 Gozdovi s prevladujočima vrstama *Quercus ilex* in *Quercus rotundifolia*,
- HT 9410 Kislojubni smrekovi gozdovi od montanskega do alpskega pasu (*Vaccinio-Piceetea*),

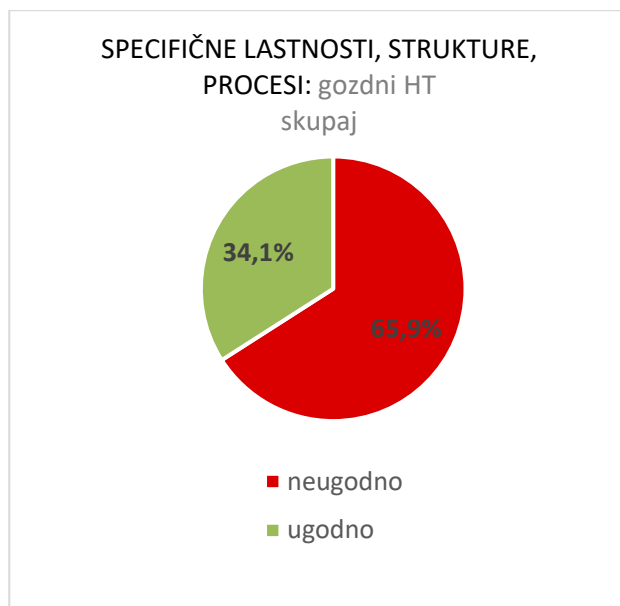
Skupino »Gozdni habitatni tipi« smo razdelili na več podskupin.

- V prvi podskupini so gozdni habitatni tipi, ki imajo širše območje pojavljanja - **velikopovršinski gozdni habitatni tipi**.
- V drugo podskupino smo uvrstili t.i. **manjšinske gozdne habitatne tipe**, ki se v gozdnem prostoru pojavljajo malopovršinsko in fragmentirano ter jih klasične metode zbiranja gozdarskih podatkov zaradi njihovih majhnih površin pogosto ne zajamejo. V tej podskupini je obravnavan zgolj prednostni habitatni tip Javorovi gozdovi, saj so ostali manjšinski gozdni habitatni tipi že obravnavani v drugih skupinah.
- V tretjo podskupino smo uvrstili **obrečne gozdne habitatne tipe**, katerih obstoj je neposredno odvisen od stoječe ali tekoče vode ter nivoja podtalnice.
- V četrto podskupino smo uvrstili gozde habitatne tipe z »varovalnim« značajem - **varovalni gozdni habitatni tipi**.

V spodnjih grafih so prikazane analize vseh gozdnih habitatnih tipov skupaj. Ker se med seboj razlikujejo, so ocene po posameznih podskupinah bolj merodajne.

Velikost habitatnega tipa: Več kot 70 % ocen glede velikosti habitatnega tipa je »ugodno«, 17 % je »neugodno«, 12 % pa »ni znana«. Vse ocene »neugodno« so določene za habitatne tipe v podskupini »Obrečni gozdovi«. Manjšinski habitatni tip Javorovi gozdovi ima oceno za velikost habitata »ni znana« na vseh območjih Natura 2000.

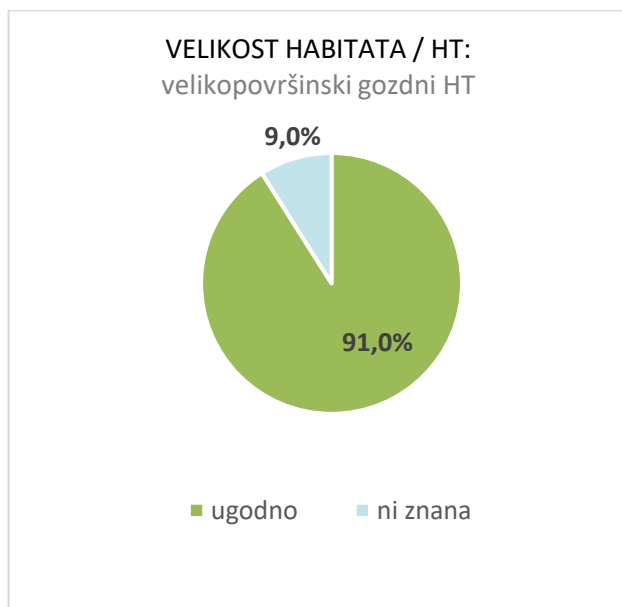

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: »Neugodno« stanje struktur je bilo ocenjeno za obrečne gozdove (HT 91F0 in HT 91E0), javorove gozdove (HT 9180), ilirske hrastovo-belogabrove gozdove (HT 91L0) ter še za nekatera območja bukovih gozdov (HT 9110 in HT 91K0). Ocene »neugodno« so določene predvsem zaradi spremenjene drevesne sestave, težav z naravnim pomlajevanjem, prisotnostjo tujerodnih vrst ter pritiskov glede krčitev gozdov.

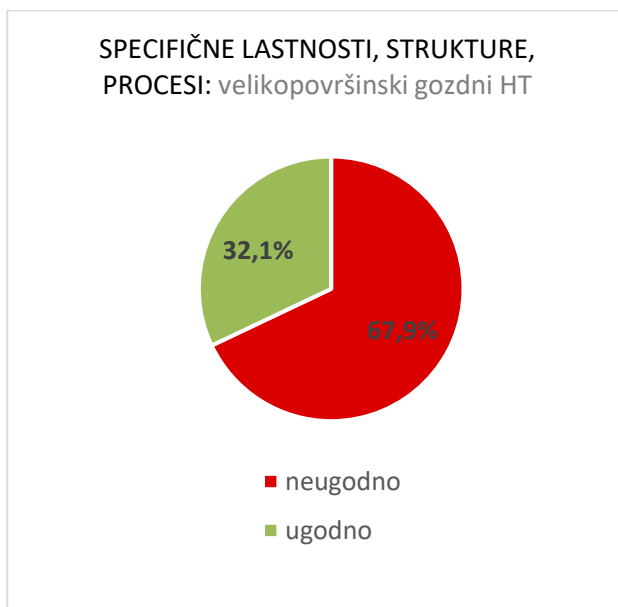
5.7.1 Velikopovršinski gozdni habitatni tipi

V tej podskupini so obravnavani 3 habitatni tipi na 63 območjih Natura 2000:

- HT 9110 Bukovi gozdovi (*Luzulo-Fagetum*),
- HT 91K0 Ilirski bukovi gozdovi (*Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*)),
- HT 91L0 Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (*Erythronio-Carpinion*).

Velikost habitatnega tipa: 91 % ocen glede velikosti habitatnega tipa je »ugodno«, 9 % pa »ni znana«.

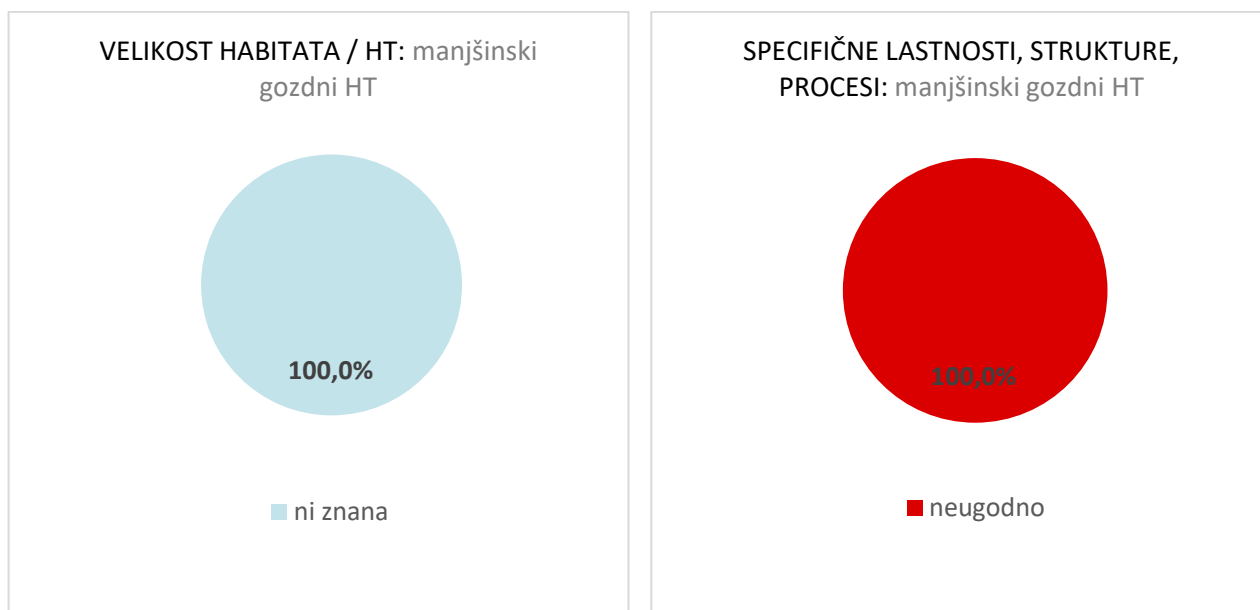
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: »Neugodno« stanje struktur je bilo ocenjeno za ilirske hrastovo-belogabrove gozdove (HT 91L0) na vseh območjih Natura 2000 ter še za nekatera območja bukovih gozdov (HT 9110 in HT 91K0).

Splošno stanje habitatnih tipov v podskupini »Velikopovršinski gozdni habitatni tipi« ocenjujemo kot razmeroma ugodno. Neugodno stanje struktur je ocenjeno predvsem zaradi spremenjene drevesne sestave, prisotnosti tujerodnih vrst ter pritiskov glede krčitev gozdov. Za ilirske bukove gozdove (HT 91K0) v dinarskem prostoru so ugotovljene težave s pomlajevanjem jelke zaradi vpliva velikih rastlinojedcev.

5.7.2 Manjšinski gozdni habitatni tipi

V tej podskupini je obravnavan 1 habitatni tip na 10 območjih Natura 2000:

- HT 9180 Javorovi gozdovi (*Tilio-Acerion*) v grapah in na pobočnih gruščih.

Velikost habitatnega tipa: »ni znana« za vsa območja Natura 2000 za ta habitatni tip.

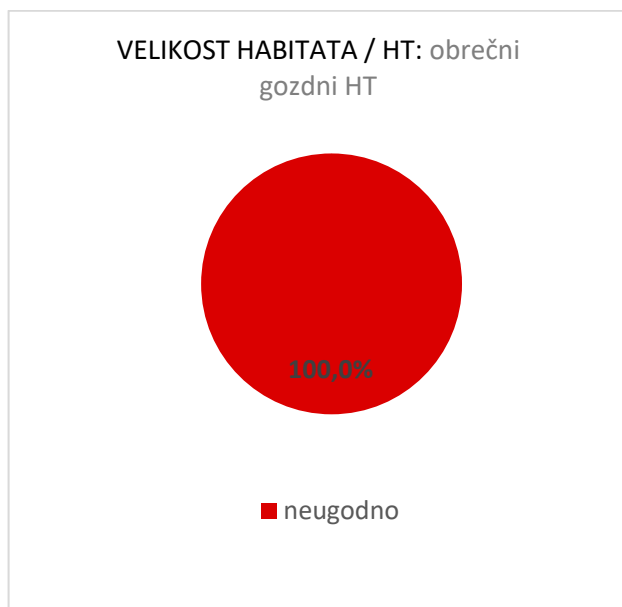
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: Vsa območja Natura 2000 za obravnavani habitatni tip imajo ocenjeno »neugodno« stanje lastnosti, struktur in procesov habitatnega tipa.

Splošno stanje habitatnega tipa Javorovi gozdovi ocenjujemo kot neugodno. Prostorska razporeditev in površina habitatnega tipa sta slabo poznani oz. ocene niso zanesljive. Neugodno stanje struktur je ocenjeno predvsem zaradi spremenjene drevesne sestave, porušenega razmerja razvojnih faz, težav z naravnim pomlajevanjem ter vpliva rastlinojede divjadi.

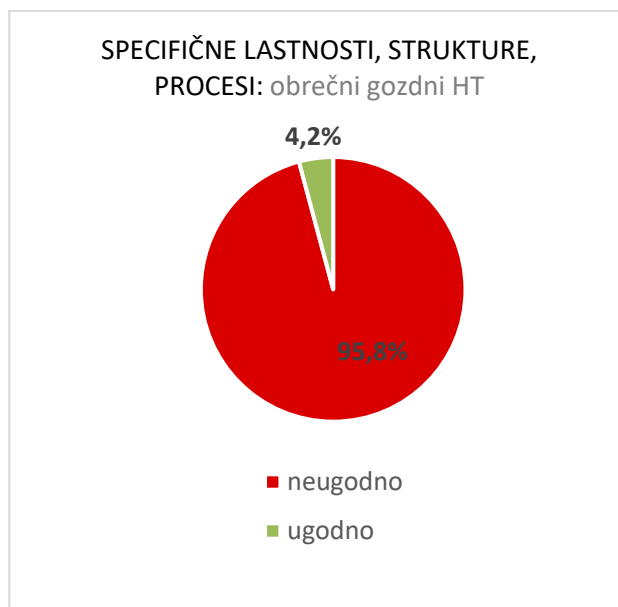
5.7.3 Obrečni gozdni habitatni tipi

V podskupini sta obravnavana 2 habitatna tipa na 24 območjih Natura 2000:

- HT 91E0 Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (*Alnus glutinosa* in *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)),
- HT 91F0 Obrečni hrastovo-jesenovo-brestovi gozdovi (*Quercus robur*, *Ulmus laevis* in *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* ali *Fraxinus angustifolia*) vzdolž velikih rek (*Ulmion minoris*).

Velikost habitatnega tipa: Vse ocene glede velikosti habitatnega tipa so »neugodno«.

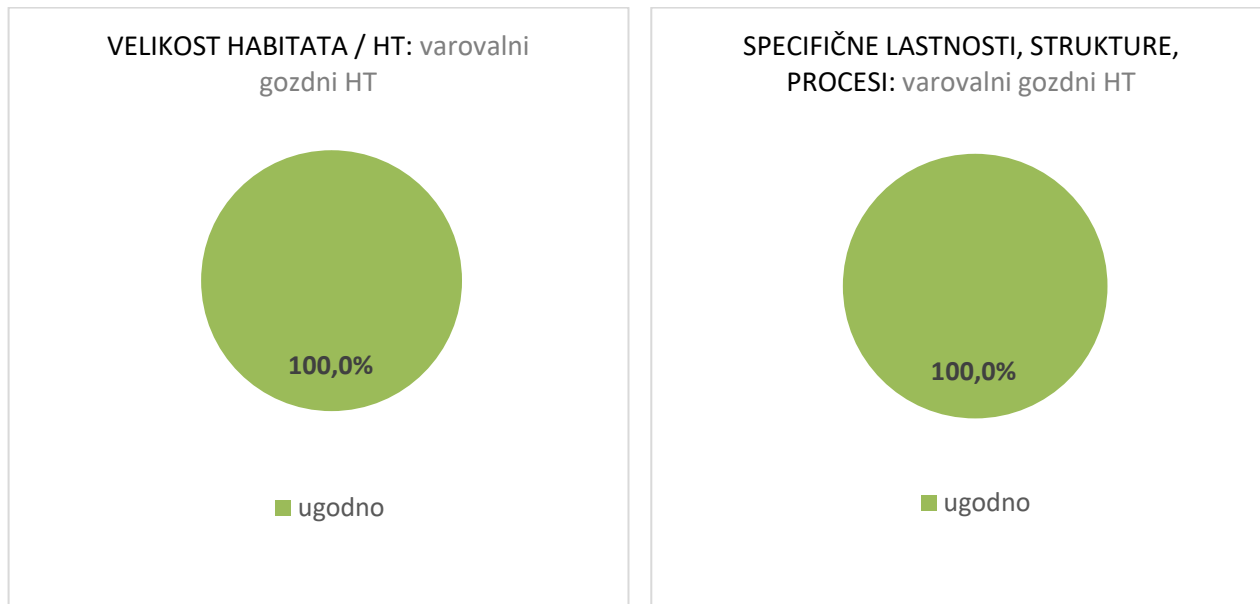
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: Skoraj 96 % ocen je »neugodno«.

Stanje habitatnih tipov v podskupini »Obrečni gozdni habitatni tipi« ocenjujemo kot neugodno. Predvsem prostorska razporeditev in površina prednostnega habitatnega tipa 91E0 (mehkolesna loka) je slabo poznana. Neugodno stanje struktur je ocenjeno predvsem zaradi sprememb vodnega in poplavnega režima, fragmentacije oz. pritiskov glede krčitev gozdov, spremenjene drevesne sestave, prisotnosti tujerodnih vrst, porušenega razmerja razvojnih faz, težav z naravnim pomlajevanjem ter vpliva rastlinojede divjadi.

5.7.4 Varovalni gozdni habitatni tipi

V podskupini sta obravnavana 2 habitatna tipa na 17 območjih Natura 2000:

- HT 91R0 Dinarski gozdovi rdečega bora na dolomitni podlagi (*Genisto januensis-Pinetum*),
- HT 9530 (Sub-)mediteranski gozdovi črnega bora.

Velikost habitatnega tipa: Vse ocene za oba habitatna tipa so »ugodno«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: Vse ocene so »ugodno«.

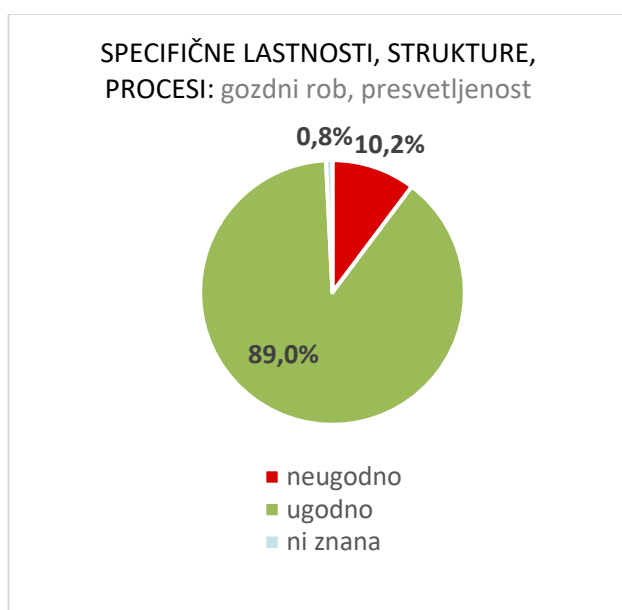
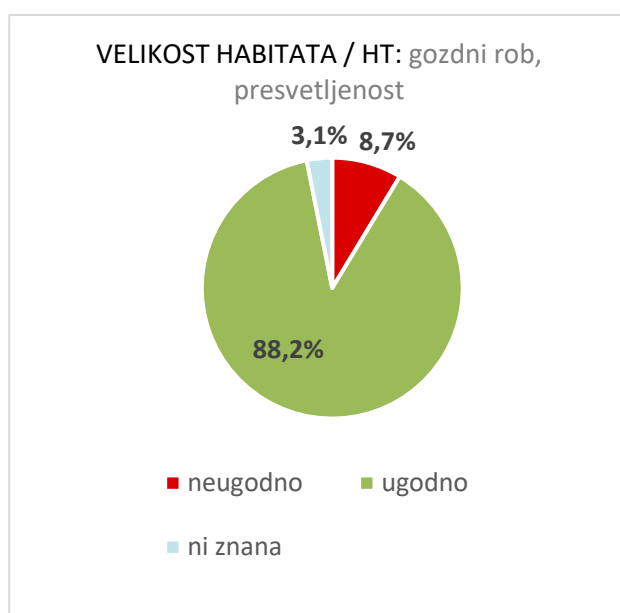
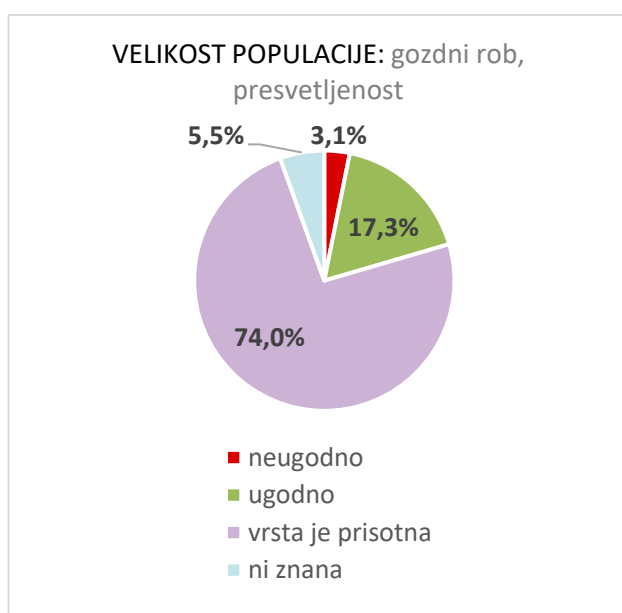
Splošno stanje habitatnih tipov v podskupini »Varovalni gozdni habitatni tipi« ocenjujemo kot ugodno.

5.8 Gozdni rob, presvetljenost

V skupini so obravnavane vrste metuljev, rastlin in ptic na 108 območjih Natura 2000:

- črtasti medvedek (*Callimorpha quadripunctaria*),
- hromi volnoritec (*Eriogaster catax*),
- veliki frfotavček (*Leptidea morsei*),
- gozdni postavnež (*Euphydryas maturna*),
- nepravi sršaj (*Asplenium adnigrum*),
- lepi čveljc (*Cypripedium calceolus*),
- navadna obročnica (*Adenophora liliifolia*),
- Scopolijev repnjak (*Arabis scopoliana*),
- rumeni sleč (*Rhododendron luteum*),
- hribska listnica (*Phylloscopus bonelli*).

V skupino »Gozdni rob, presvetljenost« smo uvrstili vrste, za katere je po PUN potrebno zagotoviti presvetljene sestoje ter strukturirane gozdne robove. Potrebno je omeniti, da je kar 73 % ocen vezanih na metulja črtastega medvedka.

Velikost populacije: Praktično vse ocene »vrsta je prisotna« se nanašajo na metulja črtastega medvedka.

Velikost habitata: Skoraj vse ocene »neugodno« se nanašajo na velikost habitata metulja gozdnega postavneža.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Skoraj vse ocene »neugodno« se nanašajo na metulja gozdnega postavneža, in sicer zato, ker zaradi jesenovega ožiga propadajo jeseni, ki so hranilna rastlina za to vrsto. Bolezen povzroča tujerodna gliva *Hymenoscyphus fraxineus*.

Splošno stanje vrst v skupini »Gozdni rob, presvetljenost« v splošnem ocenjujemo kot ugodno.

6 Analize ocen stanja vrst in habitatnih tipov kmetijske krajine

6.1 Vlažni travniki

V skupini obravnavamo več podskupin, ki smo jih združili glede na podobne ekološke zahteve vrst in habitatnih tipov:

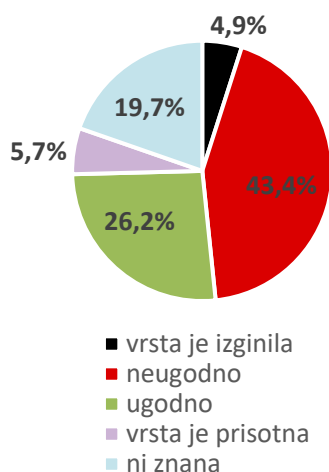
- Gnezdilke vlažnih travnikov
- Travniki s stožko, barjanski okarček, travniški postavnež,
- Temni in strašničin mravljiščar
- Druge vrste vlažnih travnikov

Najprej smo analizirali vse obravnavane podskupine in posamezne vrste vlažnih travnikov skupaj. Za vse vrste predstavljajo ključni habitat vlažni travniki, imajo pa različne vrste različne ekološke zahteve glede stanja in upravljanja teh travnikov (pozna košnja, redna/neredna košnja, mozaična košnja, itd.). Spodaj sicer podajamo sumarne rezultate za celotno skupino, vendar so posamezni rezultati podskupin bolj informativni.

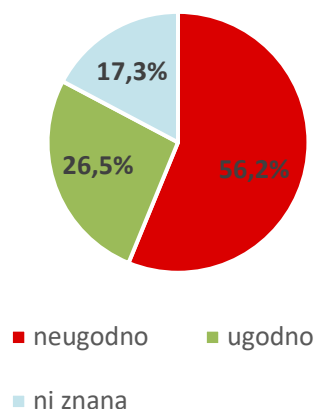
V skupno analizo je vključeno 12 vrst ptic, 5 vrst metuljev, 3 vrste rastlin in 6 habitatnih tipov na 75 območjih Natura 2000:

- mali klinkač (*Aquila pomarina*),
- prepelica (*Coturnix coturnix*),
- grahasta tukalica (*Porzana porzana*),
- kosec (*Crex crex*),
- priba (*Vanellus vanellus*),
- kozica (*Gallinago gallinago*),
- veliki škurh (*Numenius arquata*),
- poljski škrganec (*Alauda arvensis*),
- repaljščica (*Saxicola rubetra*),
- kobiličar (*Locustella naevia*),
- bičja trstnica (*Acrocephalus schoenobaenus*),
- veliki strnad (*Miliaria calandra*) – brez območij Kras in Vipavski rob,
- strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*),
- temni mravljiščar (*Maculinea nausithous*),
- močvirski cekinček (*Lycaena dispar*),
- travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*),
- barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*) – vlagoljubne populacije,
- Loeselova grezovka (*Liparis loeselii*),
- močvirski meček (*Gladiolus palustris*),
- travniška morska čebulica (*Scilla litardierei*),
- HT 6410 Travniki s prevladujočo stožko (*Molinia* spp.) na karbonatnih, šotnih ali glineno-muljastih tleh (*Molinion caeruleae*),
- HT 6430 Nižinske in montanske do alpinske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem,
- HT 6510 Nižinski ekstenzivno gojeni travniki (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*),
- HT 7140 Prehodna barja,
- HT 7210 Karbonatna nizka barja z navadno reziko (*Cladium mariscus*) in vrstami zveze *Caricion davallianae*,
- HT 7230 Bazična nizka barja.

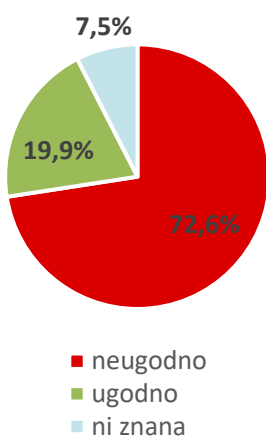
VELIKOST POPULACIJE: vlažni travniki skupaj

VELIKOST HABITATA / HT: vlažni travniki skupaj

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: vlažni travniki skupaj

Velikost populacije: 43 % ocen je določenih za »neugodno«, 26 % pa »ugodno«. Pri 20 % ocen velikost populacije »ni znana«, 5 % ocen je »vrsta je izgnila«. Pri slednjih gre za metulje (strašnič in temni mravljiščar, barjanski okarček, travniški postavnež).

Velikost habitata/habitatnega tipa: 56 % ocen je »neugodno«, 26 % je »ugodno«, 18 % ocen velikost habitata pa »ni znana«. Velik delež ocen »neugodno« je določen za obe vrsti mravljiščarjev in barjanskega okarčka (metulji).

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata/habitatnega tipa: 72 % ocen je »neugodno«, 20 % »ugodno«, 8 % ocen stanja struktur »ni znana«.

Največ vrst in habitatnih tipov ima oceno »neugodno« na območju Ljubljanskega barja. Z nekaj manj vrstami sledijo območja Ličenca pri Poljčanah, Goričko, Osrednje Slovenske gorice, Snežnik-Pivka, Volčke in Mura.

Pri območjih z največ vrstami v neugodnem stanju gre v večini za večja ravninska območja v bližini gosteje poseljenih krajev, kjer postaja kmetijstvo bolj intenzivno, kar pa ne ustreza več ekološkim zahtevam obravnavanih vrst (pozna košnja, brez/zmanjšano gnojenje). Volčke so manjše območje, ki je naravovarstveno najbolj pomembno z vidika obeh vrst metulja mravljiščarja, ki pa sta zaradi povečevanja intenzivnosti rabe površin na tem območju oba v neugodnem stanju.

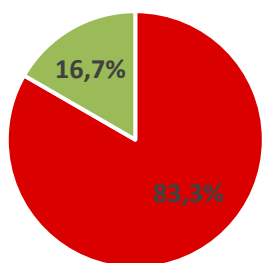
6.1.1 Gnezdilke vlažnih travnikov

V prvi podskupini vlažnih travnikov so 3 vrste ptic gnezdil na 7 območjih Natura 2000:

- kosec (*Crex crex*) – brez območij Breginjski stol, Julijci in Krakovski gozd,
- veliki škurh (*Numenius arquata*) – gnezdeča populacija,
- repaljščica (*Saxicola rubetra*) – brez območij Breginjski stol in Julijci.

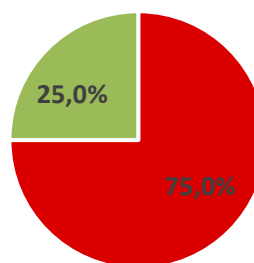
Veliki škurh, kosec in repaljščica so talne gnezdilke vlažnih ekstenzivnih travnikov. Krovna vrsta te skupine je kosec z najzahtevnejšimi ekološkimi potrebami. Za uspešno gnezdenje je potrebno izvajati pozno košnjo (po 1.8.) in prilagojen način košnje, da se mladiči lahko umaknejo pred kosilnico. Travniki morajo biti redno (vsakoletno) košeni, da trava ni pregosta, kar koscu omogoča premikanje po tleh, hkrati pa se prepreči zaraščanje. Na površinah se ne sme gnojiti, pasti živali ali mulčiti, s čimer se zagotavlja ustrezna travna ruša za ptice. Tako upravljanje travnikov ustreza tudi vsem ostalim vrstam v skupini.

VELIKOST POPULACIJE: gnezdilke
vlažnih travnikov

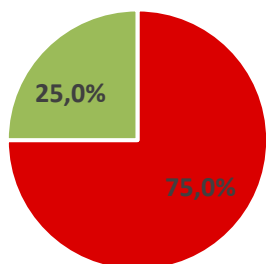
■ neugodno ■ ugodno

VELIKOST HABITATA / HT: gnezdilke
vlažnih travnikov

■ neugodno ■ ugodno

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE,
PROCESI: gnezdilke vlažnih travnikov

■ neugodno
■ ugodno

Velikost populacije: 83 % ocen za to skupino je »neugodno«, 17 % ocen pa »ugodno«. V kolikor natančneje pogledamo posamezne vrste, je velikost populacije ocenjena kot »neugodno« pri koscu na 86 % območij, pri velikem škurhu na vseh območjih in pri repaljščici na 67 % območij.

Velikost habitata: Tri četrtnine ocen je »neugodno«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Tri četrtnine ocen je »neugodno«.

Stanje vrst v tej skupini lahko ocenimo kot zelo slabo. Populacije teh vrst se pojavljajo le na nekaj območjih, kjer pa je stanje populacije, habitata ter specifičnih struktur v večini ocenjeno kot »neugodno«. Vrste potrebujejo razmeroma velike površine habitata, ki izginja zaradi intenzivnega kmetijstva (Ljubljansko barje, Planinsko polje, Dolina Reke, ...) ali zaraščanja (Dobrava – Jovsi). Nujno je potrebno povečati površine, kjer je upravljanje travnikov za te vrste ustrezno.

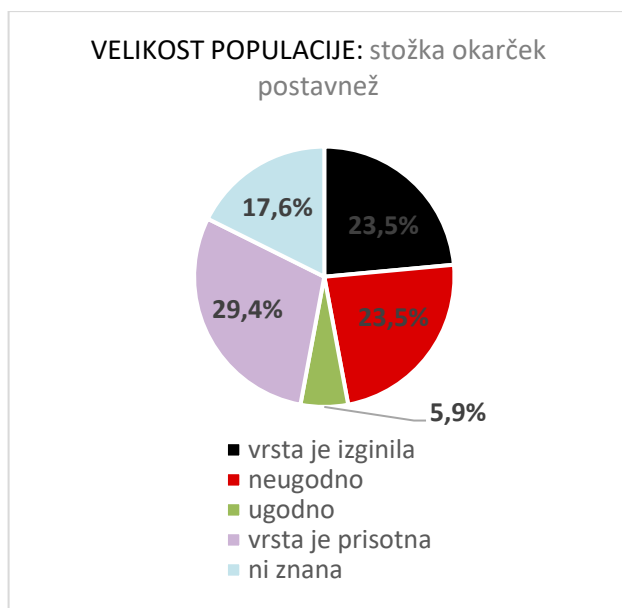
6.1.2 Travniki s stožko, barjanski okarček, travniški postavnež

Druga podskupina vlažnih travnikov zajema 2 vrsti metuljev in habitatni tip na 31 območjih Natura 2000:

- travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*),
- barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*) – vlagoljubne populacije,
- HT 6410 Travniki s prevladujočo stožko (*Molinia* spp.) na karbonatnih, šotnih ali glinenomuljastih tleh (*Molinion caeruleae*) (v preostalem besedilu »Travniki s stožko«).

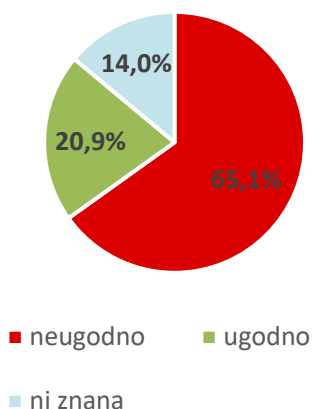
Populacije barjanskega okarčka se pojavljajo tako na suhih kot na vlažnih, mokrotnih travnikih. V tej podskupini obravnavamo samo populacije vlažnih travnikov. Habitat vlagoljubne populacije predstavljajo tudi travniki s stožko, zato metulja in habitatni tip obravnavamo skupaj. Za uspešen razvoj vrste je pomembno, da so travniki košeni pozno, največ enkrat letno, kar omogoča rast hranilnih rastlin in prisotnost ter hranjenje gosenic na njih. Travniki so lahko košeni tudi vsako drugo leto, saj vrsti ustreza mozaik pokošenih in nepokošenih travnikov. Tak način upravljanja ustreza tudi metulju travniškemu postavnežu, saj za uspešen razvoj prav tako potrebuje prisotnost hranilnih rastlin, na spodnjem delu katerih gosenice spletejo gnezdo, v katerem skupno prezimijo.

Habitat travniškega postavneža predstavljajo vlažni travniki, suha travišča in alpska travišča. Pri tej vrsti v podskupini ravno tako obravnavamo samo populacijo vlažnih travnikov. Iz analize smo izvzeli tudi območja, na katerih se vrsta pojavlja tako na suhih kot na vlažnih travnikih oziroma kjer posamezen ekotip ne znamo dovolj natančno opredeliti.

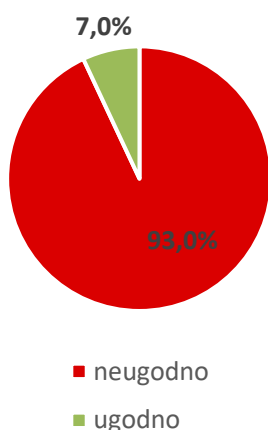
Velikost populacije: Ocene se nanašajo na obe vrsti metuljev. Velikost populacije je ocenjena kot »neugodno« pri barjanskem okarčku na območju Ljubljanskega barja. Na preostalih treh območjih, kjer se je pojavljala populacija vlažnih travnikov, je vrsta izginila, kar je posledica neprimernega upravljanja, majhnosti in izoliranosti populacije ter stohastičnih dogodkov. Velikost populacije pri travniškem postavnežu je ocenjena kot »ugodno« le na 8 % območij, kjer se pojavlja populacija vlažnih travnikov, na 23 % je ocenjena »neugodno«, ravno tako na 23 % območjih velikost populacije »ni znana«, medtem ko je na 39 % območij opredeljeno le, da je »vrsta prisotna«. Travniki postavnež je izginil na območju Ličenca pri Poljčanah.

VELIKOST HABITATA / HT: stožka
okarček postavnež

Velikost habitata: Velikost habitata je pri barjanskem okarčku ocenjena kot »neugodno« na vseh štirih območjih, kar je posledica intenziviranja (izsuševanje, prezgodnja in večkratna košnja v posameznem letu) na eni in zaraščanja travnikov na drugi strani. Pri travniškem postavnežu je velikost habitata ocenjena kot »neugodno« na 54 % območij. Velikost habitatnega tipa Travniki s stožko je ocenjena »neugodno« na 56 % območij.

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE,
PROCESI: stožka okarček postavnež

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Stanje specifičnih lastnosti, struktur in procesov habitata je ocenjeno kot »neugodno« pri barjanskem okarčku na vseh štirih območjih, travniškem postavnežu na 77 % območij, pri habitatnem tipu Travniki s stožko pa ravno tako na vseh 27 območjih.

Preživetje in uspešen razvoj obeh vrst metuljev sta vezana na izvajanje prilagojene kmetijske rabe – ohranjanje ekstenzivnih travnikov in izvajanje časovno prilagojene košnje. Na območju Ljubljanskega barja, kjer je še edina populacija barjanskega okarčka na vlažnih travnikih v Sloveniji, je glavni vzrok za neugodno stanje velikosti populacije in habitata intenziviranje rabe travnikov. Neugodno stanje velikosti habitata travniškega postavneža je na nekaterih območjih posledica intenziviranja kmetijske rabe, ponekod pa tudi posledica zaraščanja površin in opuščanja kmetijske rabe.

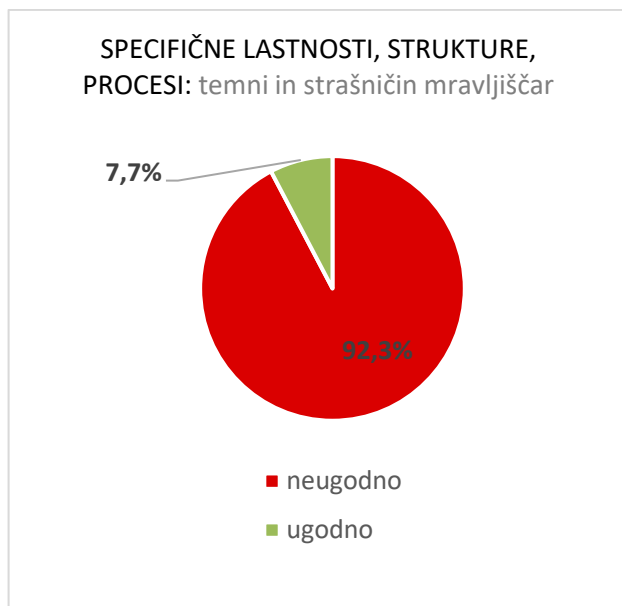
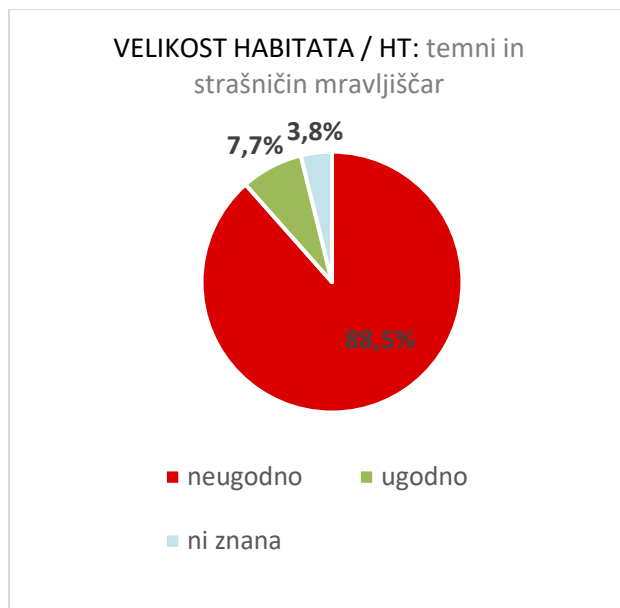
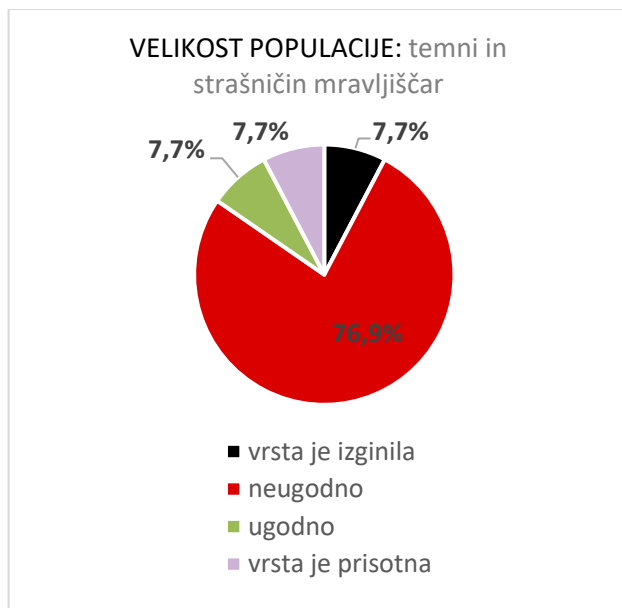
V tej skupini izpostavljamo zelo slabo stanje barjanskega okarčka, saj je vrsta z izjemo Ljubljanskega barja na vseh ostalih območjih izginila. Tudi na območju Ljubljanskega barja je vrsta v neugodnem stanju. Z namenom izboljšanja stanja še zadnje preostale populacije na vlažnih travnikih so na območju Ljubljanskega barja v letu 2019 in 2020 v okviru projekta Obnovitev in ohranjanje mokrotnih habitatov na območju Ljubljanskega barja – PoLJUBA izvedli gojenje in ponovno naselitev barjanskega okarčka v naravnem rezervatu lški morost.

6.1.3 Temni in strašničin mravljiščar

Tretja podskupina vlažnih travnikov zajema 2 vrsti metuljev na 17 območjih Natura 2000:

- temni mravljiščar (*Maculinea nausithous*),
- strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*).

Obe vrsti obravnavamo skupaj, saj sta njun razvoj in preživetje odvisna od prisotnosti rastline zdravilne strašnice (*Sanguisorba officinalis*) in gostiteljskih mravelj. Košnja travnikov z zdravilno strašnico in obema vrstama mravljiščarjev mora biti časovno prilagojena tako, da omogoča prisotnost cvetoče rastline in razvoj jajčec in gosenic teh dveh vrst metuljev na njej, vse dokler jih mravlje ne odnesejo v mravljišče, kjer razvoj poteka dalje.

Velikost populacije: Za temnega mravljiščarja je ocenjena kot »neugodno« na 89 % območij, za strašničinega mravljiščarja pa na 71 % območij. Obe vrsti sta izginili na območju Cerovec.

Velikost habitata: Kot »neugodno« je ocenjena pri temnem mravljiščarju na vseh 9 območjih, pri strašničinem mravljiščarju na 82 % območij. Neugodno stanje je posledica intenziviranja travnikov. Zlasti je to očitno na Natura 2000 območjih Dravinja s pritoki, Osrednje Slovenske gorice, Haloze-vinorodne, Ličenca pri Poljčanah, Mura, Dolina Vipave in Ljubljansko barje.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Ocenjeni so kot »neugodno«, pri temnem mravljiščarju na vseh 9 območjih, pri strašničinem mravljiščarju pa na 88 % območij.

Stanje obeh vrst metuljev lahko ocenimo kot zelo slabo, saj trenutno zagotavljamo »ugodno« stanje velikosti populacije, habitata ter specifičnih struktur le na 12 % območij za strašničinega mravljiščarja (Bloščica, Nanoščica), medtem ko za temnega na nobenem. Stanje obeh vrst je neugodno, ker se ustrezna kmetijska raba ne izvaja na zadostnih površinah in ker izginjajo ekstenzivni mokrotni travniki. Prilagojena kmetijska raba mora omogočati razvoj in cvetenje hranilne rastline – košnja se mora izvajati pred 15.6. ali po 1.9., gnojenje, paša in izsuševanje pa niso dopustni.

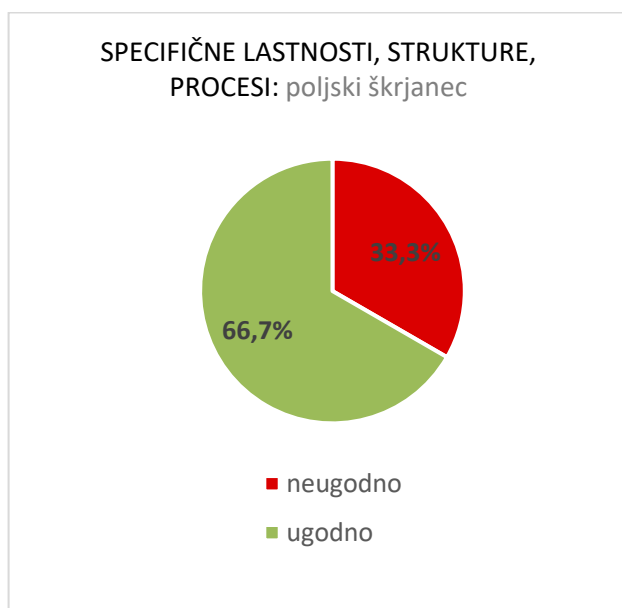
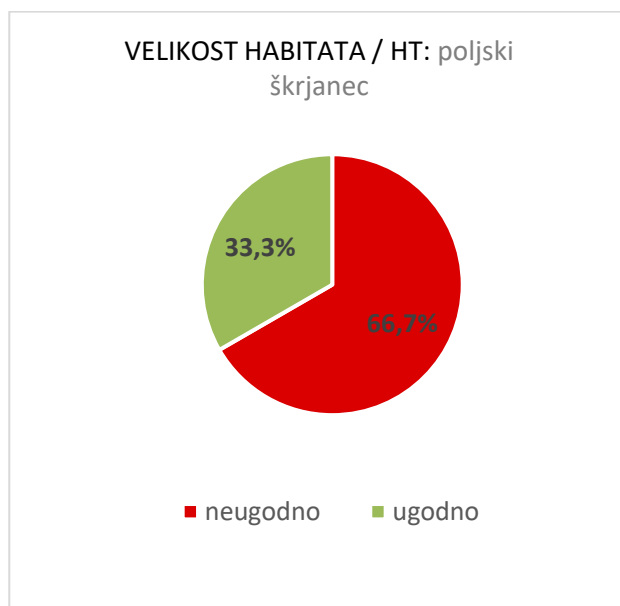
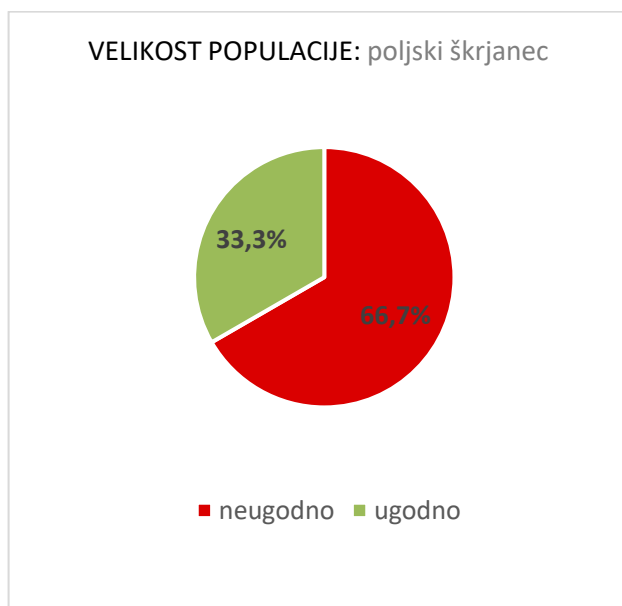
6.1.4 Druge vrste vlažnih travnikov

V tej podskupini so posamično obravnavane še nekatere vrste:

- poljski škrjanec (*Alauda arvensis*) - brez območja Kras,
- priba (*Vanellus vanellus*) – gnezdeče populacije,
- močvirski meček (*Gladiolus palustris*),
- travniška morska čebulica (*Scilla litardierei*),
- močvirski cekinček (*Lycaena dispar*),
- HT 6510 Nižinski ekstenzivno gojeni travniki (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (v preostalem besedilu »Nižinski ekstenzivno gojeni travniki«).

V ločeni podskupini obravnavamo vrste, ki jih nismo mogli uvrstiti v katero od zgoraj naštetih skupin, saj njihov habitat ne predstavljajo izključno vlažni travniki, ali pa so prisotne le na posameznih območjih Natura 2000 po Sloveniji.

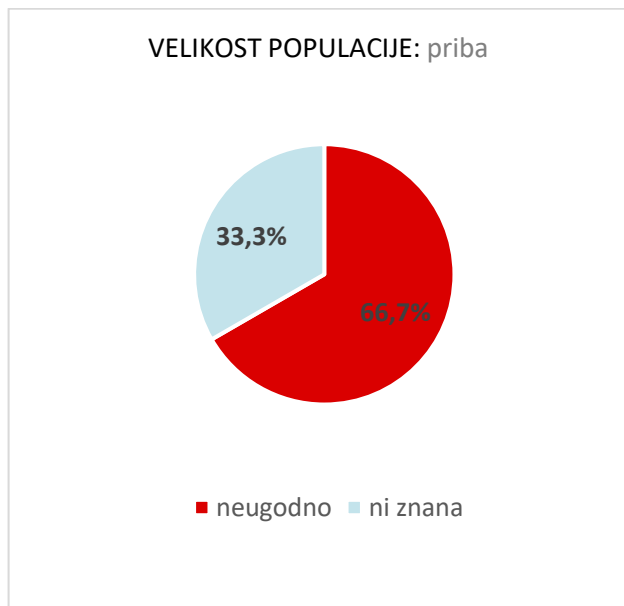
Poljski škrjanec:

Velikost populacije in velikost habitata sta ocenjena kot »neugodno« na dveh tretjinah območij, stanje specifičnih lastnosti, struktur in procesov habitata je na dveh tretjinah območij ocenjeno kot »ugodno«, na eni tretjini pa »neugodno«.

Glavni razlogi stanja so izginjanje ekstenzivnih travnikov ter prezgodnja košnja. Na še ohranjenih travnikih je problem zaraščanje travniških površin. Na nekaterih območjih poljski škrjanec gnezdi tudi na njivah. Zanj ustrezna raba je puščanje zaplat golih tal na njivah.

Priba:

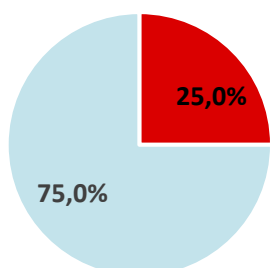
Velikost populacije: Ocenjena je kot »neugodno« na dveh tretjinah območij, na eni tretjini »ni znana«.

Velikost habitata in stanje specifičnih lastnosti, struktur in procesov habitata so ocenjeni kot »neugodno« na vseh treh območjih.

Habitat pribe so barjanski vlažni travniki in pašniki z redko travno rušo in zakasnelim razvojem vegetacije. Zaradi pomanjkanja ustreznih travnikov gnezdi tudi na njivah. Njive predstavljajo za pribo ekološko past, saj so večinoma mehansko obdelane ravno v času gnezdenja, kar vodi v uničenje gnezd in mladičev. Za uspešno gnezdenje pribe na njivah je potrebno del njive, kjer je prisotno gnezdo, izločiti iz obdelave do speljave mladičev.

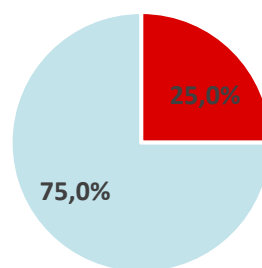
Močvirski meček:

VELIKOST POPULACIJE: močvirski meček

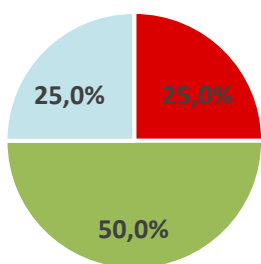
■ neugodno ■ ni znana

VELIKOST HABITATA / HT: močvirski meček

■ neugodno ■ ni znana

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: močvirski meček

■ neugodno
■ ugodno
■ ni znana

Velikost populacije: Močvirski meček (*Gladiolus palustris*) se pojavlja večinoma le na nekaj lokacijah v sredogorju. Na treh četrtinah območij pojavljanja velikost populacije »ni znana«, na četrtini območij je ocenjena kot »neugodno«.

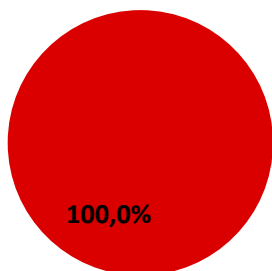
Velikost habitata: Na treh četrtinah območij pojavljanja »ni znana«, na četrtini območij je ocenjena kot »neugodno«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Na polovici območij je stanje »ugodno«, na eni četrtini »neugodno«, na drugi četrtini pa »ni znana«.

Za ugodno stanje vrste bi bilo potrebno košnjo izvajati vsakoletno, pašo pa izvajati ekstenzivno oz. kontrolirano.

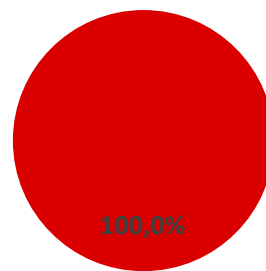
Travniška morska čebulica:

VELIKOST POPULACIJE: travniška
morska čebulica

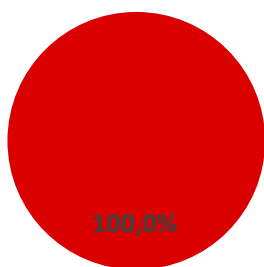
■ neugodno

VELIKOST HABITATA / HT: travniška
morska čebulica

■ neugodno

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE,
PROCESI: travniška morska čebulica

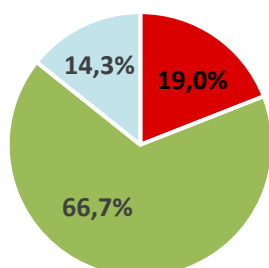
■ neugodno

Travniška morska čebulica se pojavlja samo na območju Notranjskega trikotnika, kjer so velikost populacije, velikost habitata in stanje specifičnih lastnosti, struktur in procesov habitata ocenjeni kot »neugodno«.

Razlog za neugodno stanje je predvsem v intenzivni rabi travnikov na območju pojavljanja rastline. Vrsta se pojavlja na majhnih površinah in zato lahko vsako nadaljnje intenziviranje travišč stanje travniške morske čebulice zelo poslabša.

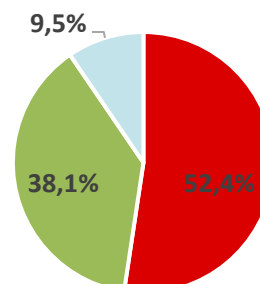
Močvirski cekinček:

VELIKOST POPULACIJE: močvirski cekinček

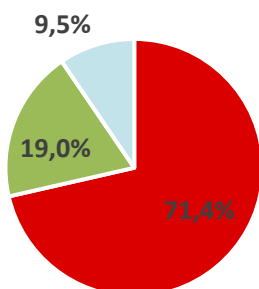
■ neugodno
■ ugodno
■ ni znana

VELIKOST HABITATA / HT: močvirski cekinček

■ neugodno ■ ugodno ■ ni znana

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: močvirski cekinček

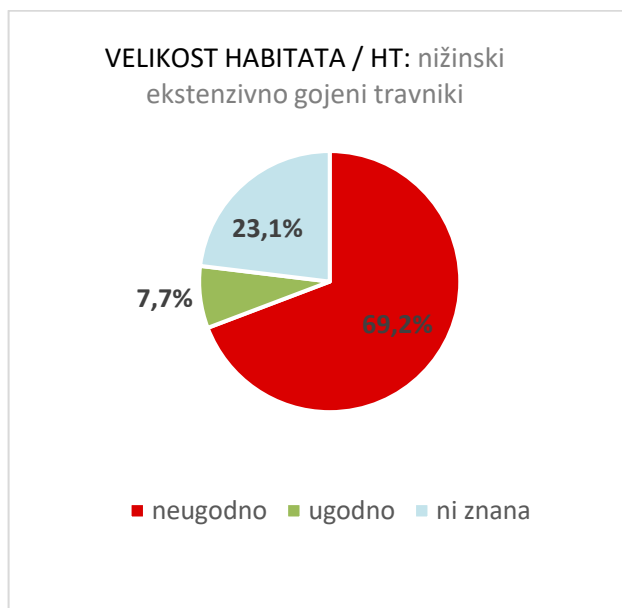
■ neugodno
■ ugodno
■ ni znana

Velikost populacije: Kot »ugodno« je ocenjena na 67 % območij, na 19 % območij pa »neugodno«.

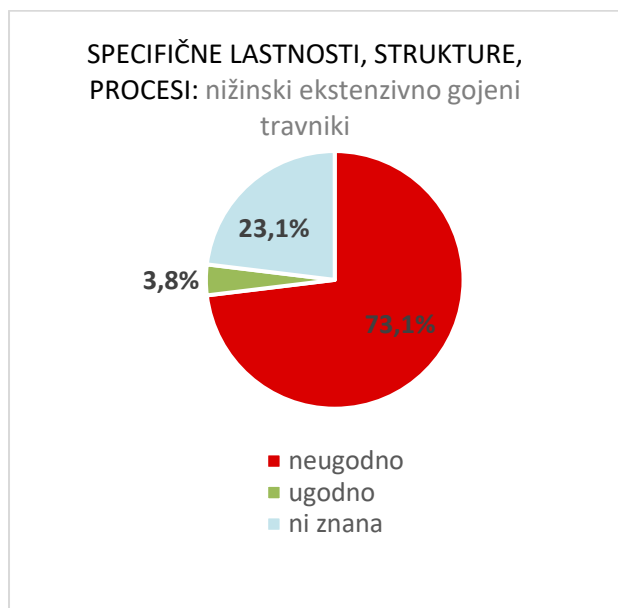
Velikost habitata: Kot »neugodno« je ocenjena na 52 % območij, predvsem kot posledica zmanjšanja prisotnih ekstenzivnih travnikov, pa tudi košnje obrežne vegetacije vodnih jarkov, obrežij manjših vodnih teles, rek in jezer. Velikost habitata je »ugodno« na 38 % območij.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Kot »neugodno« so ocenjeni na 71 % območij, »ugodno« so ocene na 19 % območij.

Habitatni tip Nižinski ekstenzivno gojeni travniki:

Velikost habitatnega tipa: Velikost habitatnega tipa je ocenjena kot »neugodno« na 69 % območij, kar je posledica gnojenja, baliranja sveže pokošene trave v plastično folijo, prehitre in večkratne košnje v posameznem letu ter dosejevanja s komercialnimi travnimi mešanicami.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: Na 73 % območij so ocenjeni kot »neugodno«.

Nižinski ekstenzivno gojeni travniki so habitatni tip, ki ga je mogoče z najmanj napora intenzivirati. Praviloma se nahajajo na rodovitnih območjih, ki jih je možno brez težav strojno obdelovati. Sodijo med habitatne tipe, ki jih najhitreje izgubljam. Za ustrezno ohranjanje habitatnega tipa bi bilo potrebno na območjih izvajati košnjo največ dva do trikrat letno oz. ekstenzivno pašo. Dopustno je le minimalno gnojenje do 40 kg dušika na ha/leto.

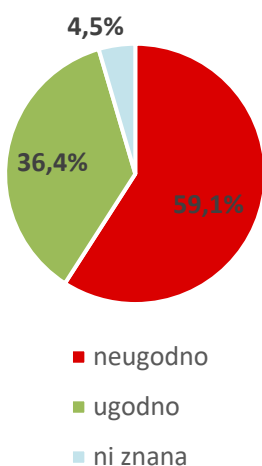
6.2 Ptice mozaične kmetijske krajine

V tej skupini je obravnavanih 6 vrst ptic na 20 območjih Natura 2000:

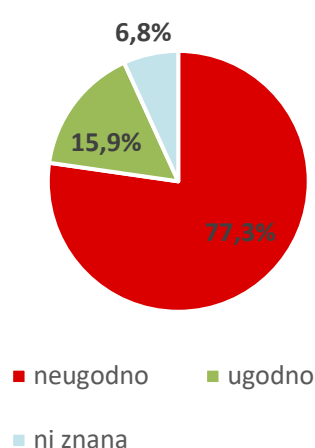
- veliki skovik (*Otus scops*),
- smrdokavra (*Upupa epops*),
- vijeglavka (*Jynx torquilla*),
- hribski škrljanec (*Lullula arborea*),
- pogorelček (*Phoenicurus phoenicurus*),
- rjavi srakoper (*Lanius collurio*),
- črnočeli srakoper (*Lanius minor*).

V tej skupini obravnavamo ptice, ki imajo habitat v odprti, mozaični kulturni krajini, kjer se prepletajo ekstenzivni travniki ter mejice, posamični grmi in drevesa, drevoredi, sadovnjaki, grmišča, posamezni sestoji drevja ...

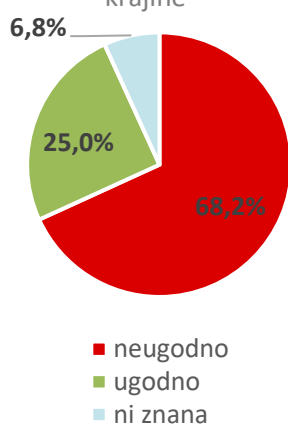
VELIKOST POPULACIJE: ptice mozaične kmetijske krajine

VELIKOST HABITATA / HT: ptice mozaične kmetijske krajine

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: ptice mozaične kmetijske krajine

Velikost populacije: Pri vijeglavki, smrdokavri in velikem skoviku je velikost populacije na večjem delu njihovih območij ocenjena kot »ugodno« med tem ko je pri hribskem škrljancu in rjavem srakoperju večinoma ocenjena kot »neugodno«. Črnočeli srakoper ima vse ocene »neugodno«

Velikost habitata: Ocenjeno je kot »neugodno« za večino obravnavanih vrst, na večini območij, kjer se pojavljajo. Izjema je vijeglavka, kjer je »ugodno« stanje habitata ocenjeno za tri četrtine območij, kjer je kvalifikacijska vrsta, ter pogorelček, pri katerem velikost habitata »ni znana« na dveh tretjinah območij.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Ocenjeni so kot »neugodno« za večino obravnavanih vrst, na večini območij, kjer se pojavljajo.

Pri tej skupini bi izpostavili izredno slabo stanje obravnavanih vrst. Stanje populacije, habitata ter specifičnih lastnosti, struktur in procesov habitata imajo v večini v neugodnem stanju. Populacija črnočelega srakoperja v Sloveniji v zadnjih letih šteje le še nekaj parov in je na robu izumrtja.

Za ugodno stanje teh vrst je potrebno zagotavljati ustrezne strukture v krajini, ki pticam zagotavljajo zatočišča, mesta za gnezdenje, preže za lov. Nujno je zagotavljati mozaično kmetijsko krajino z ekstenzivnimi travniki, nepokošenimi pasovi trave ter posameznimi krajinskimi značilnostmi – mejicami, posameznimi drevesi, visokodebelni sadovnjaki z dupli, ... Največji problem za vrste predstavlja združevanje kmetijskih zemljišč v večje enote, ob čemer se običajno odstrani tudi večina neproizvodnih površin v kmetijski krajini, pa tudi uporaba pesticidov, kar zmanjša število velikih žuželk, s katerimi se vrste pretežno hranijo.

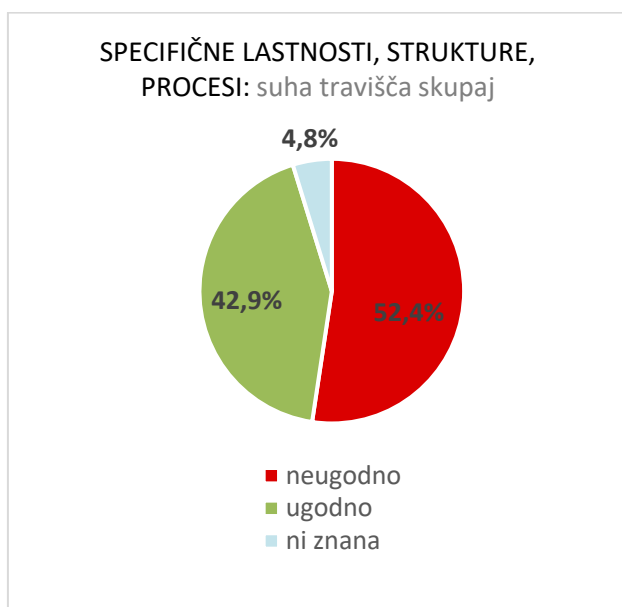
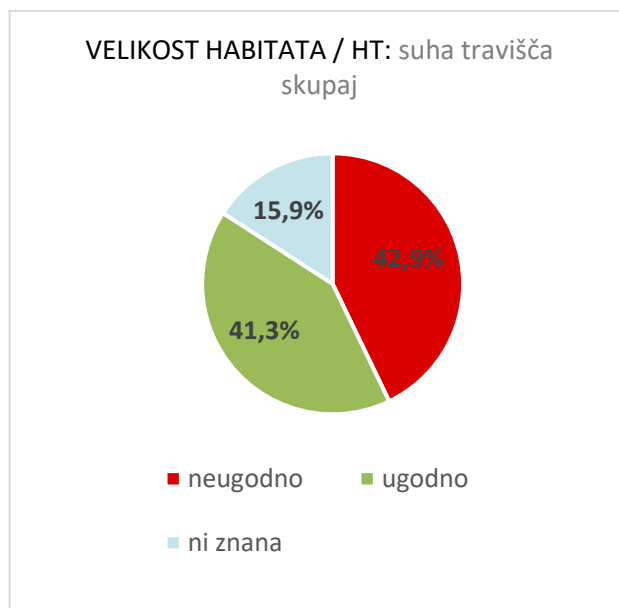
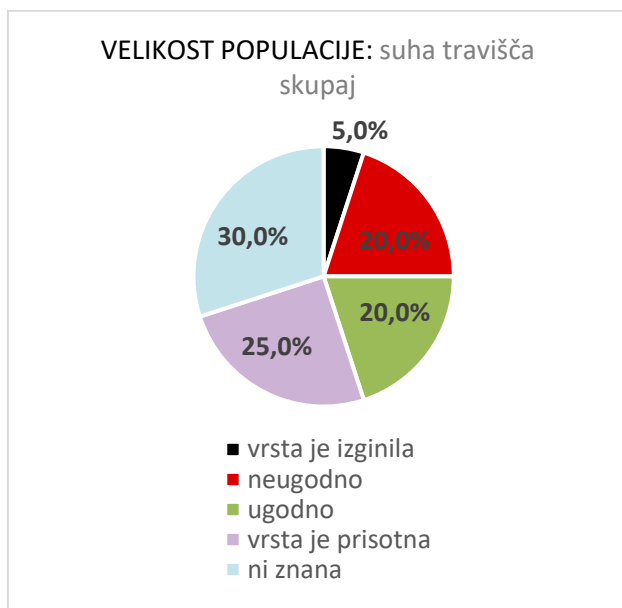
6.3 Suha travišča

Podskupino sestavljajo 4 habitatni tipi ter 2 vrsti metuljev, in sicer njune populacije, ki se pojavljajo na suhih traviščih. Obravnavani so na 38 območjih Natura 2000.

- HT 6210 Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (*Festuco-Brometalia*) (*pomembna rastišča kukavičevk) (v preostalem besedilu »Polnaravna suha travišča na karbonatnih tleh«),
- HT 62A0 Vzhodna submediteranska suha travišča (*Scorzoneraetalia villosae*) (v preostalem besedilu »Vzhodna submediteranska suha travišča«),
- HT 5130 Sestoji navadnega brina (*Juniperus communis*) na suhih traviščih na karbonatih (v preostalem besedilu »Sestoji navadnega brina na suhih traviščih«),
- HT 6230 Vrsto bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom (*Nardus stricta*) na silikatnih tleh v montanskem pasu (in submontanskem pasu v celinskem delu Evrope) (v preostalem besedilu »Travišča z navadnim volkom na silikatnih tleh«),
- barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*) - populacije suhih travišč
- travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*) - populacije suhih travišč.

V tej skupini obravnavamo tudi habitatni tip Sestoji navadnega brina na suhih traviščih, ki sicer ni travišče, vendar je za zagotavljanje ugodnega stanja tega habitatnega tipa prav tako potrebna prilagojena kmetijska praksa z ekstenzivno košnjo ali pašo.

Najprej predstavljamo ocene stanja za vsa suha travišča skupaj:

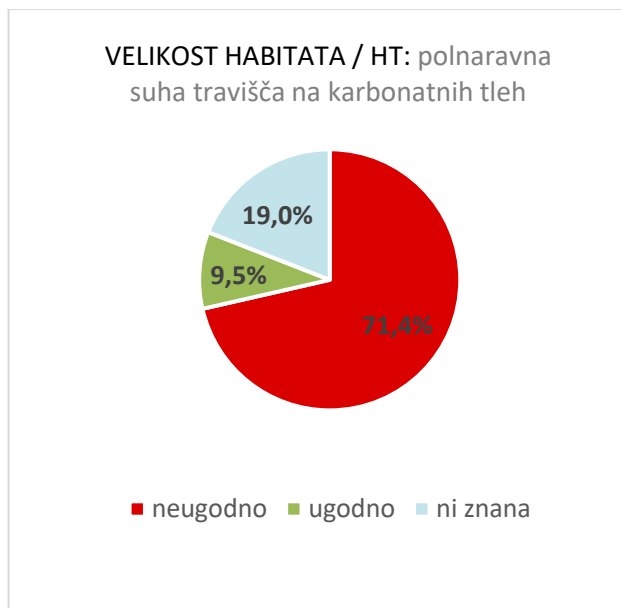
Velikost populacije: Ocene se nanašajo na obe vrsti metuljev na suhih traviščih.

Velikost habitata/habitatnega tipa: Razmeroma enakovredna zastopanost ocen »ugodno« in »neugodno« je posledica zaraščanja suhih travišč, ki barjanskemu okarčku in travniškemu postavnežu do določene mere ustreza, vendar se stanje naglo poslabša ob napredujoči sukcesiji, ki vodi v izgubo habitata in izginotje populacij.

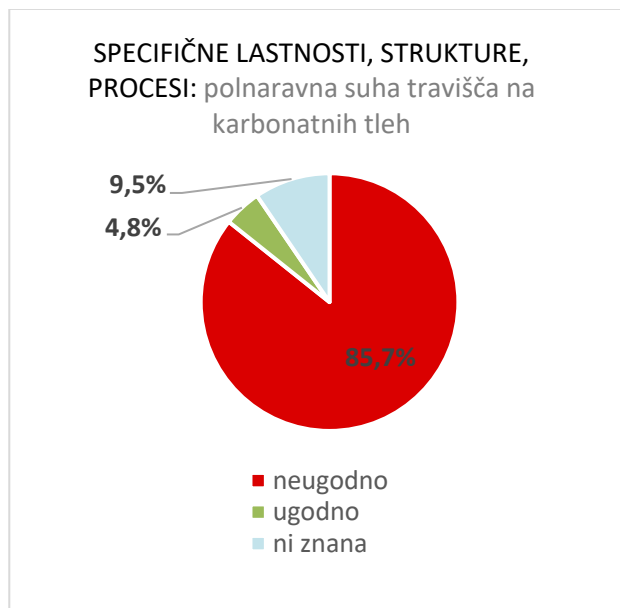
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata/habitatnega tipa: »Neugodno« stanje je predvsem posledica zaraščanja z lesnimi vrstami, prav tako pa zaradi zaraščanja z invazivnimi tujerodnimi vrstami rastlin kot npr. raznozobi grint in pajesen.

V nadaljevanju sledijo ocene stanja posameznih habitatnih tipov in vrst suhih travišč:

Polnaravna suha travišča na karbonatnih tleh:

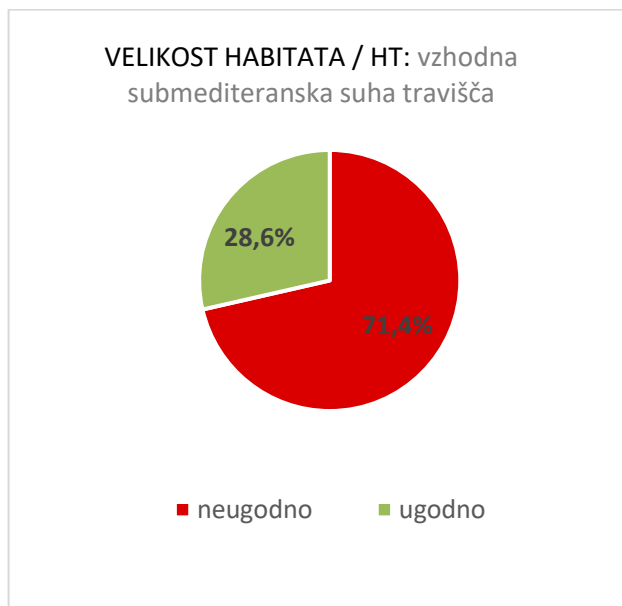

Velikost habitatnega tipa: Ocenjena je kot »neugodno« na 71 % območij.

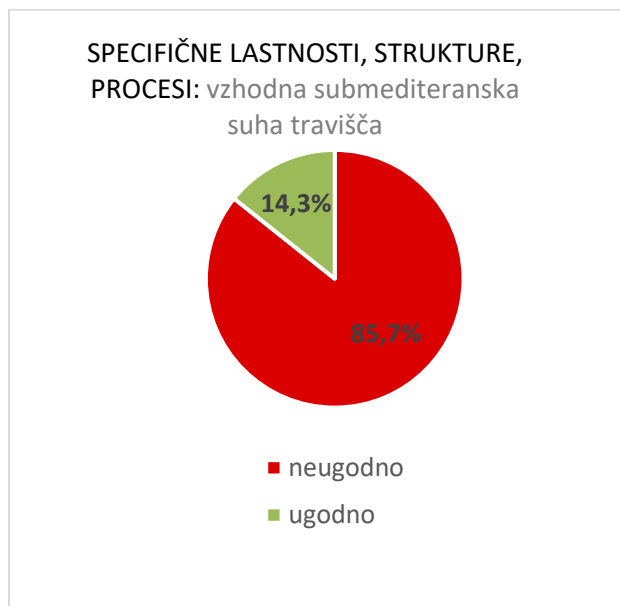

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: Ocenjeni so kot »neugodno« na 86 % območij.

Vzhodna submediteranska suha travišča:

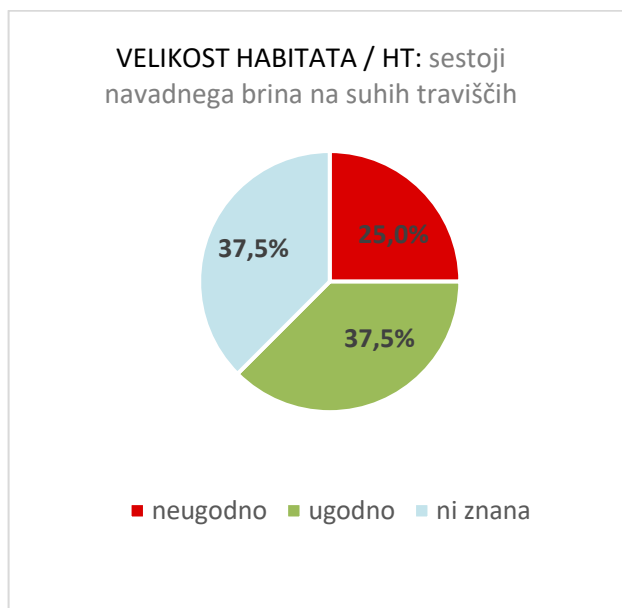

Velikost habitatnega tipa: Ocenjena je kot »neugodno« na 71 % območij.

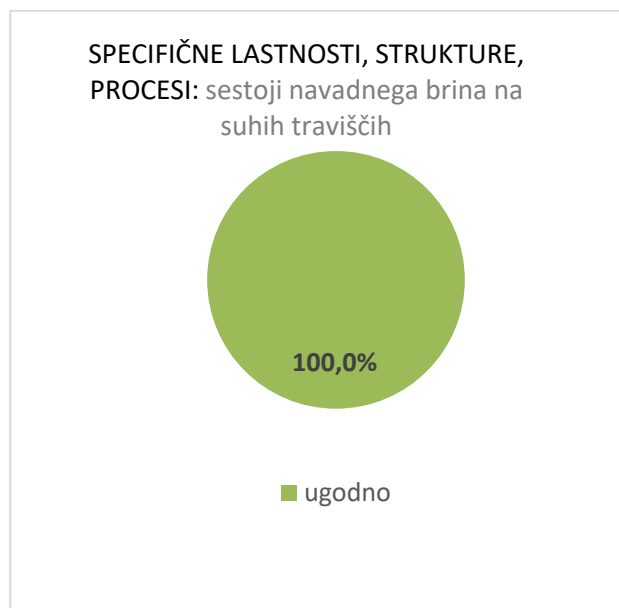

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: Kot »neugodno« so ocenjeni na 86 % območij. V Natura 2000 območju Istra je neugodno stanje posledica opuščanja rabe in zaraščanja. Prav tako so opazni trendi vzpostavljanja trajnih nasadov (vinogradi, oljčniki) zlasti na osončenih opuščenih travniških površinah.

Sestoji navadnega brina na suhih traviščih:

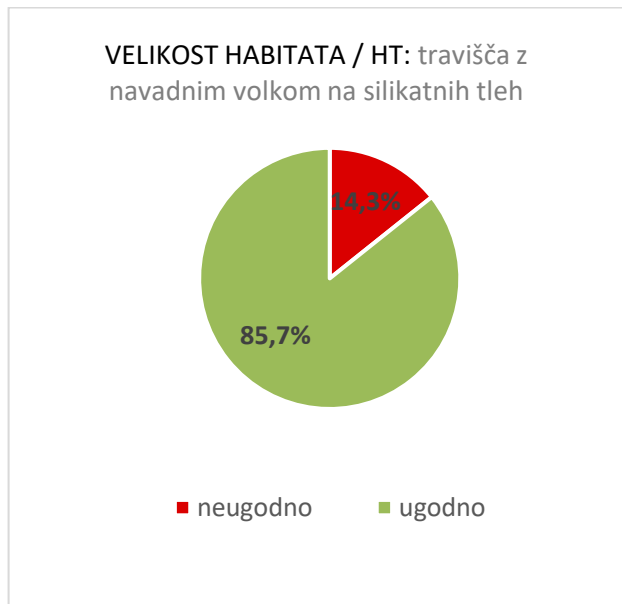

Velikost habitatnega tipa: Na 25 % območij je ocenjena kot »neugodno«, na 38 % območij velikost habitata »ni znana«, rano tako na 38 % območij je ocenjeno »ugodno«.

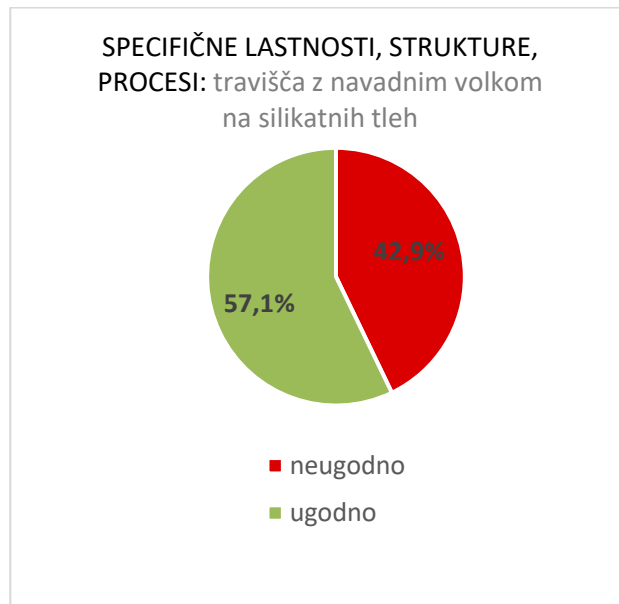

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: Ocena je na vseh območjih »ugodno«.

Travišča z navadnim volkom na silikatnih tleh:

Velikost habitatnega tipa: »Ugodno« je na 86 % območij, na 14 % območij je »neugodno«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: Ocena je »ugodno« je na 57 % območij, na 43 % območij je ocena »neugodno«.

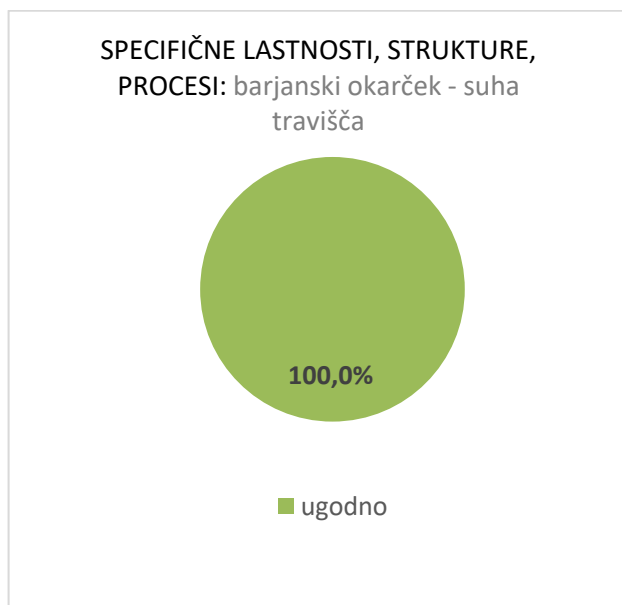
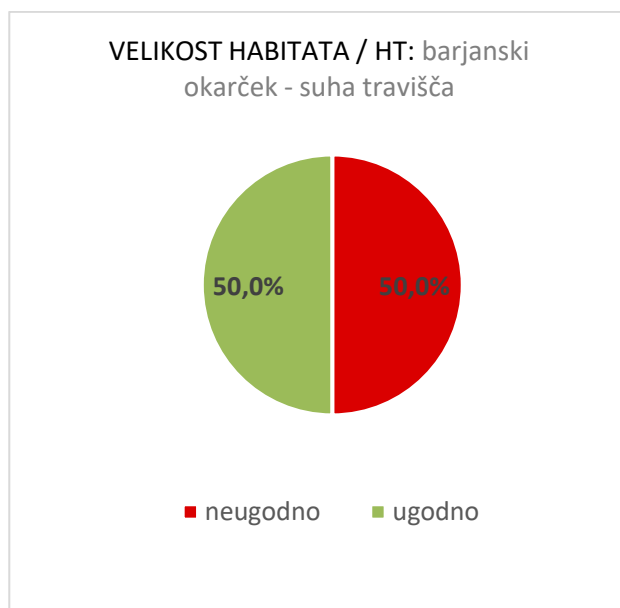
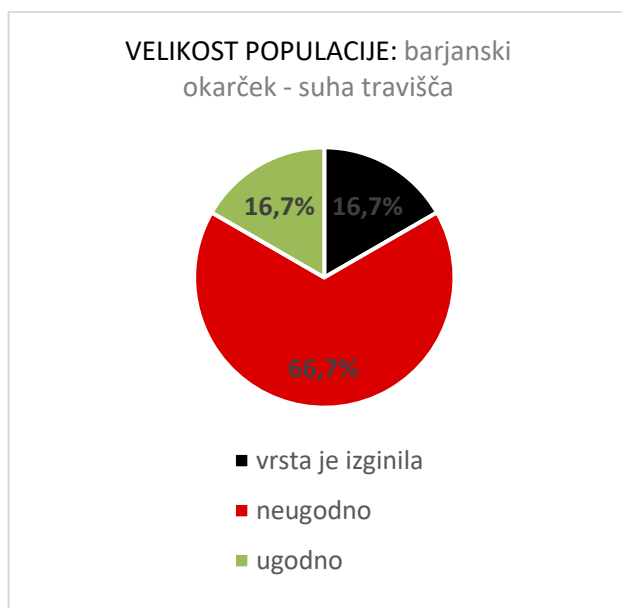
Za doseganje ugodnega stanja habitatnih tipov suhih travišč je potrebna ustrezna kmetijska raba. Pri vseh 4 obravnavanih habitatnih tipih je stanje največkrat »neugodno« zaradi opuščanja kmetijske rabe in posledično zaraščanja površin (npr. Kras, Pregara - travišča, Slovenska Istra, Bela Krajina, Boč – Haloze – Donačka gora, Breginjski Stol, Gorjanci – Radoha, Haloze – vinorodne, Marindol,

...). Ponekod pa je stanje »neugodno« tudi zaradi intenziviranja rabe ali kombinacije intenziviranja rabe in zaraščanja na istem območju (Drava, Goričko, Sava - Medvode – Kresnice, ...).

Na obravnavanih območjih lahko iz analize zaraščanja travišč med letoma 2005 in 2019 ugotovimo, da se je na območju Slovenske Istre zaraslo 22 % travnikov, Pregara – travišča 19 %, Kožbana 13 %, Bela Krajina 13 %, Breginjski Stol 9 %, Gorjanci-Radoha in Goriška Brda 8 %.

Posebej obravnavamo tudi dve vrsti metuljev, katerih del populacije se pojavlja tudi na suhih traviščih – gre za travniškega postavneža in barjanskega okarčka.

Barjanski okarček - populacije suhih travišč:

Velikost populacije: barjanskega okarčka na suhih travnikih je ocenjena kot »neugodno« na 67 % območij, na območju Lijaka je vrsta izginila, saj se je habitat tam povsem zarasel.

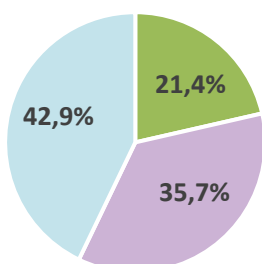
Velikost habitata: Kot »neugodno« je ocenjena na polovici območij, na drugi polovici je »ugodno«. Opuščanje rabe in prisotna sukcesija vrsti do neke mere ustreza, nato pa vodi v izgubo habitata, kar se je na nekaterih območjih že pričelo odvijati.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Na vseh območjih je ocena »ugodno«.

Medtem ko je populacija barjanskega okarčka vlažnih travišč izginila oz. je v neugodnem stanju večinoma zaradi bolj intenzivnega kmetijstva, je pri populaciji na suhih traviščih med glavnimi problemi zaraščanje travišč, problematično pa je tudi spreminjanje travniških površin v njive in trajne nasade. Podobno velja tudi za travniškega postavneža, ki ga obravnavamo v nadaljevanju.

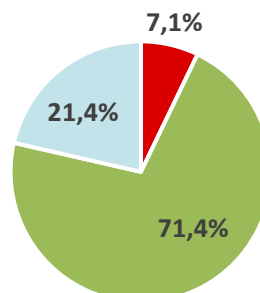
Travniški postavnež - populacije suhih travišč:

VELIKOST POPULACIJE: travniški postavnež - suha travišča

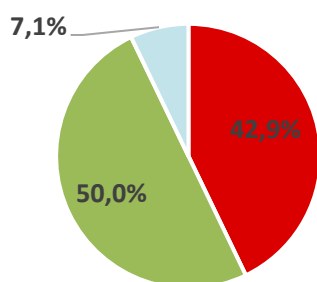
■ ugodno
■ vrsta je prisotna
■ ni znana

VELIKOST HABITATA / HT: travniški postavnež - suha travišča

■ neugodno ■ ugodno
■ ni znana

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: travniški postavnež - suha travišča

■ neugodno
■ ugodno
■ ni znana

Velikost populacije: Na 43 % območij »ni znana«, na 36 % območij je ocena »vrsta je prisotna«, na 21 % območij je populacija ocenjena kot »ugodno«.

Velikost habitata: Ocenjena je kot »ugodno« na 71 % območij.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Ocenjeni so kot »ugodno« na 50 % območij, na 43 % »neugodno«. Na nekaterih območij so površine, ki so v začetni fazi zaraščanja, trenutno lahko še ustrezen habitat za travniškega postavneža, vendar dolgoročno, z napredovanjem zaraščanja, te površine ne bodo več ustrezne.

7 Analize ocen stanja vodnih in obvodnih vrst in habitatnih tipov

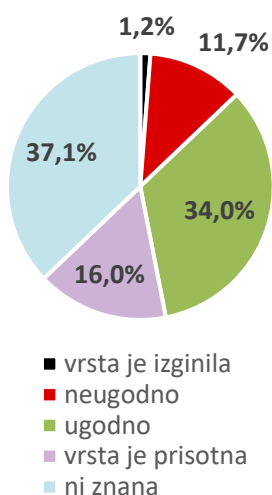
7.1 Tekoče vode

Gre za obsežno skupino, v kateri je obravnavanih 5 habitatnih tipov in 27 vrst na 155 območjih Natura 2000. Največ vrst predstavljajo ribe, poleg njih pa še ena vrsta školjke, dve vrsti rakov in ena vrsta kačjega pastirja:

- navadni škržek (*Unio crassus*),
- navadni koščak (*Austropotamobius torrentium*),
- primorski koščak (*Austropotamobius pallipes*),
- potočni piškuri (*Eudontomyzon* spp.),
- laški potočni piškur (*Lethenteron zanandreae*),
- soška postrv (*Salmo marmoratus*),
- sulec (*Hucho hucho*),
- sabljarka (*Pelecus cultratus*),
- pegunica (*Chalcalburnus chalcoides*),
- primorska podust (*Chondrostoma genei*),
- platnica (*Rutilus pigus*),
- mazenica (*Rutilus rubilio*),
- blistavec (*Leuciscus souffia*),
- pezdirk (*Rhodeus sericeus amarus*),
- Kesslerjev globoček (*Gobio kessleri*),
- beloplavuti globoček (*Gobio albipinnatus*),
- zvezdogled (*Gobio uranoscopus*),
- nežica (*Cobitis taenia*),
- velika nežica (*Cobitis elongata*),
- zlata nežica (*Sabanejewia aurata*),
- činklja (*Misgurnus fossilis*),
- grbasti okun (*Gymnocephalus baloni*),
- smrkež (*Gymnocephalus schraetzer*),
- upiravec (*Zingel streber*),
- čep (*Zingel zingel*),
- kapelj (*Cottus gobio*),
- kačji potočnik (*Ophiogomphus cecilia*),
- HT 3220 Alpske reke in zelnata vegetacija vzdolž njihovih bregov (v preostalem besedilu »Alpske reke in zelnata vegetacija«),
- HT 3230 Alpske reke in lesnata vegetacija z vrbami in nemškim strojevcem (*Myricaria germanica*) vzdolž njihovih bregov (v preostalem besedilu »Alpske reke in lesnata vegetacija z nemškim strojevcem«),
- HT 3240 Alpske reke in lesnata vegetacija s sivo vrbo (*Salix eleagnos*) vzdolž njihovih bregov (v preostalem besedilu »Alpske reke in lesnata vegetacija s sivo vrbo«),
- HT 3260 Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez *Ranunculon fluitantis* in *Callitricho-Batrachion* (v preostalem besedilu »Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu«),
- HT 3270 Reke z muljastimi obrežji z vegetacijo zvez *Chenopodion rubri* p.p. in *Bidenton* p.p. (v preostalem besedilu »Reke z muljastimi obrežji«).

Slaba tretjina vseh ocen se nanaša na raka navadnega koščaka. Rezultati analiz skupin vrst in habitatnih tipov, ki naseljujejo podobne dele tekočih voda (hitro tekoče – zgornji tok, počasi tekoče – spodnji tok) so bili podobni, zato jih prikazujemo združene.

VELIKOST POPULACIJE: tekoče vode

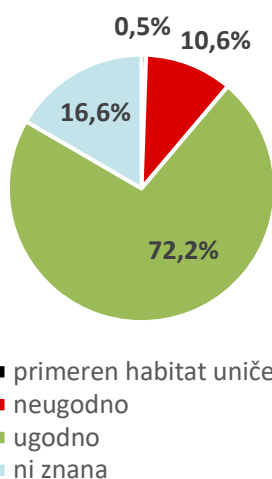
Velikost populacije: Za več kot polovico vrst je ocenjeno kot »vrsta je prisotna« ali velikost populacije »ni znana«.

Območja, ki imajo več vrst, katerih velikost populacije je ocenjena kot »neugodno«, so Drava, Ljubljana - Gradaščica - Mali Graben, tekoče vode na Ljubljanskem barju, Mirna in Savinja Celje - Zidani Most.

Območja, kjer je velikost populacij večjega števila vrst ocenjena kot »ugodno«, so Kolpa, Krka s pritoki, Sotla s pritoki, tekoče vode na Kočevskem ter Radulja s pritoki.

Na štirih območjih so tri vrste izginile in sicer navadni koščak v potoku Peračica in primorski koščak v reki Reki ter v potokih povirja Reke. Prisotnost Kesslerjevega globoček v reki Lahinji v preteklosti je glede na naravo reke nejasna.

VELIKOST HABITATA / HT: tekoče vode

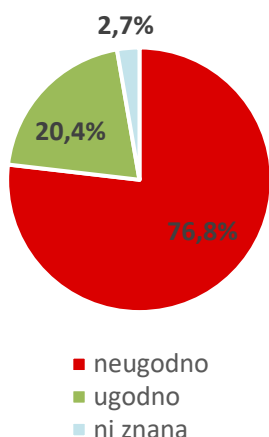
Velikost habitata: Slabe tri četrtine ocen je »ugodno«, 10 % »neugodno«, 16 % pa »ni znana«.

Za navadnega koščaka na območju Jezerščica s pritokom je ugotovljeno, da je »primeren habitat uničen«.

Območja, ki imajo več vrst in habitatnih tipov, katerih velikost habitata je ocenjena kot »neugodno«, so Mura, Drava, Sava - Medvode – Kresnice ter vode na Ljubljanskem barju.

Območja, kjer je velikost habitatnega tipa oz. habitata večjega števila vrst ocenjena kot »ugodno«, so Kolpa, Krka s pritoki, Sotla s pritoki, vode na Kočevskem, Radulja s pritoki, Mura in Sora Škofja Loka - jez Goričane.

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE,
PROCESI: tekoče vode

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata:
20 % ocen je »ugodno«, 77 % ocen pa »neugodno«.

Območja, kjer ima največ vrst in habitatnih tipov stanje struktur ocenjeno kot »neugodno«, so Krka s pritoki, Kolpa, Mura, Drava in vode na Kočevskem.

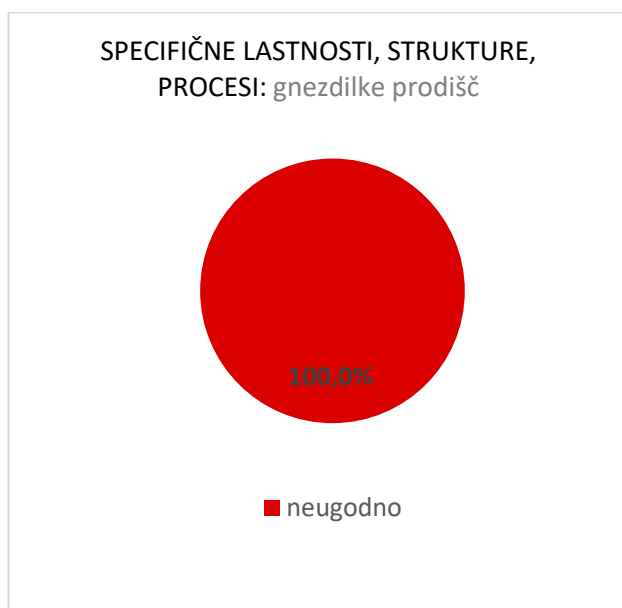
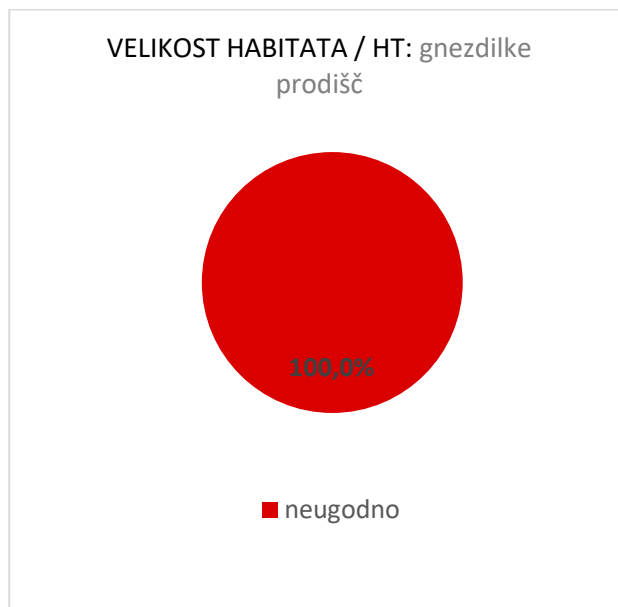
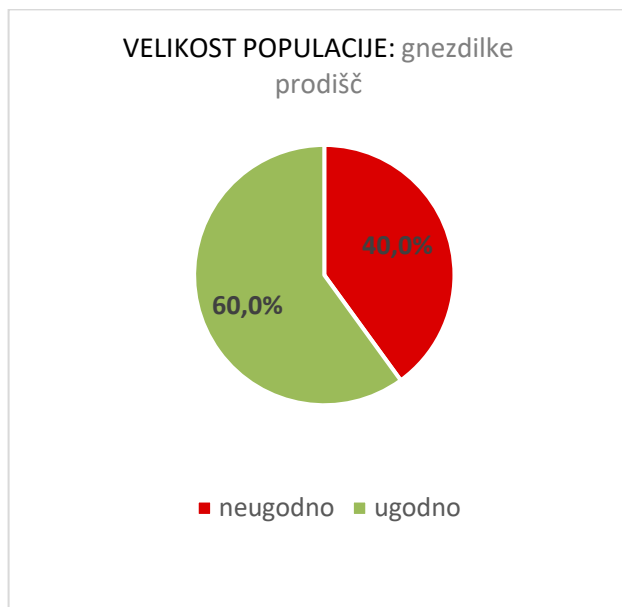
Območja, na katerih je stanje struktur največkrat ocenjeno kot »ugodno«, so Sotla s pritoki, Savinja Celje - Zidani Most, Sora Škofja Loka - jez Goričane, Ljubljana - Gradaščica - Mali Graben, Lahinja in vode na Ljubljanskem barju.

Glavni problemi so regulacije rek in potokov, zaradi česar so se močno zmanjšale ali izginile strukture struge in brežin, kot so rečni rokavi in mrtvice, počasi tekoči deli, brzice, tolmoni, zajede brežin, prodišča, ... Ob reguliranih delih voda se običajno intenzivira raba priobalnih zemljišč, kar ima za posledico krčenje obrežne lesne vegetacije. To vpliva na višje temperature vodotokov in pomanjkanje skrivališč. Regulacije običajno z gradnjo pregradnih objektov vplivajo na zveznost vodotokov, kar otežuje prehodnost vodnih organizmov in transport sedimentov. Ob tem so problemi še odvzemi vode in klimatske spremembe, posledica česar je zelo hitro spreminjajoč pretok rek in pomanjkanje vode, predvsem v poletnih mesecih. Dodatno se pri rakih pojavlja bolezen račja kuga, ki se zaradi stresa, ki ga slabo stanje habitata povzroča pri rakih, še hitreje širi.

7.2 Gnezdilke prodišč

V skupini so obravnavane 3 vrste ptic gnezdilke rečnih prodišč na Dravi in Muri:

- mali deževnik (*Charadrius dubius*),
- mali martinec (*Actitis hypoleucos*),
- navadna čigra (*Sterna hirundo*).

Velikost populacije: Na območjih Drava in Mura je za malega martinca velikost populacije ocenjena kot »neugodno«, za ostali dve vrsti pa »ugodno«, pri čemer je navadna čigra kvalifikacijska le za območje Drava. Vrsta v Sloveniji zaradi zajezev ne gnezdi več na prodiščih. Ocen »ugodno« ima zaradi aktivnega upravljanja gnezdišč – umetnih otokov in splavov.

Velikost habitata: Za vse tri vrste je tako za območje Drave kot Mure ocena »neugodno«.

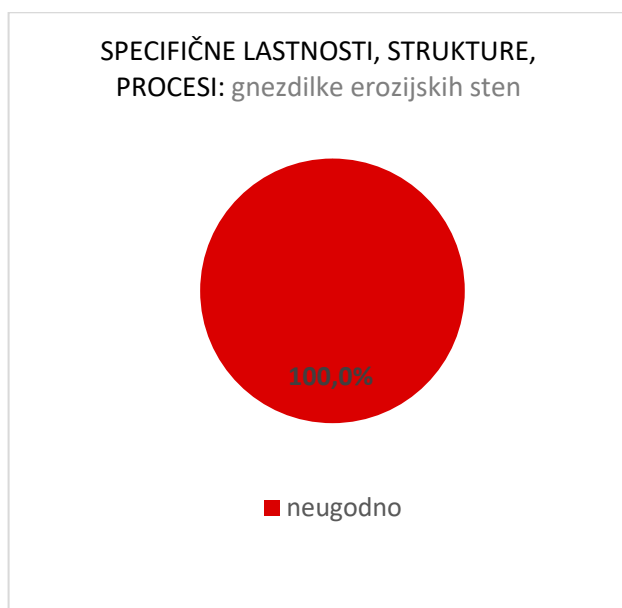
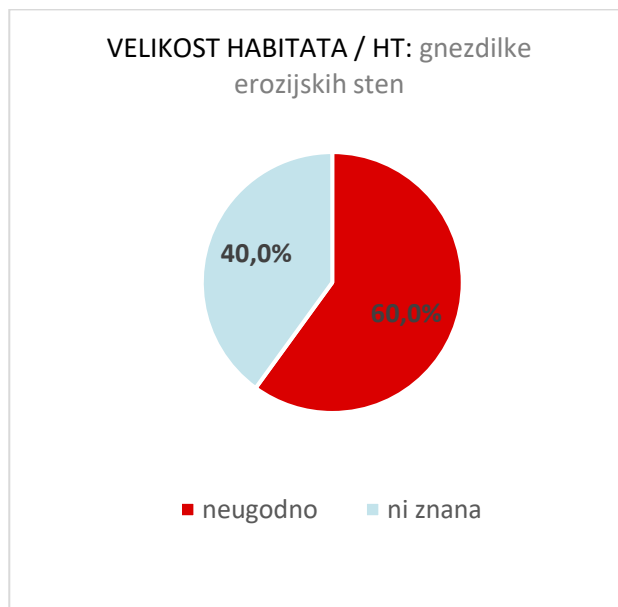
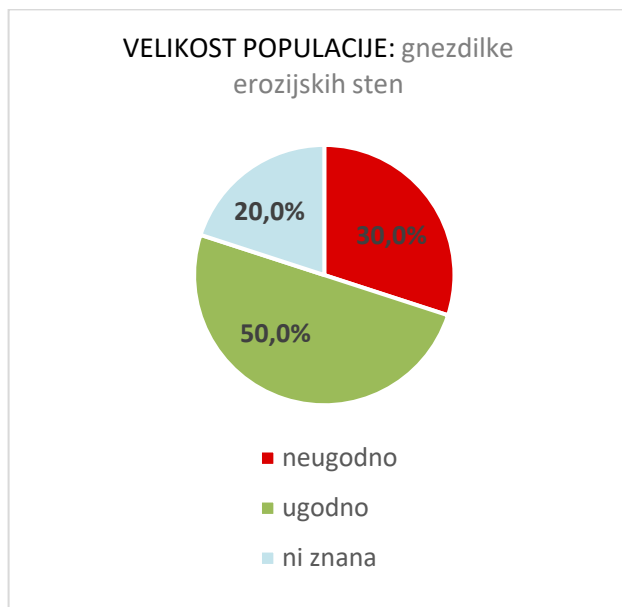
Specifične lastnosti, strukture, procese habitata: Potrebno jih je obnoviti pri vseh treh vrstah na obeh območjih.

Ključni dejavniki za slabo stanje vrst v skupini so nezadostna količina proda in zaraščanje prodišč zaradi zajezev in odvzemanja proda ter motnje na prodiščih v času gnezdenja (npr. vožnja po prodiščih). Za navadno čigro je potrebno redno vzdrževanje in obnavljanje umetnih gnezditvenih otokov in splavov.

7.3 Gnezdilke erozijskih sten

V skupino smo zajeli 3 vrste ptic, ki gnezdijo v erozijskih stenah ob vodi na 5 območjih Natura 2000:

- breguljka (*Riparia riparia*),
- vodomec (*Alcedo atthis*),
- čebelar (*Merops apiaster*).

Velikost populacije: Kot »neugodno« je ocenjena za vodomca na območju Drave in Dravinjske doline, za breguljko pa na območju Mure. Za čebelarja na območjih Krakovski gozd - Šentjernejsko polje in Mura velikost populacije »ni znana«.

Velikost habitata: Za breguljko in vodomca je na večini njunih območij velikost habitata ocenjena kot »neugodno«. Za čebelarja na območjih Krakovski gozd - Šentjernejsko polje in Mura velikost habitata »ni znana«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Pri vseh treh vrstah na vseh območjih je potrebno predvsem povečati število gnezdilnih erozijskih sten na vodotokih in gramoznicah.

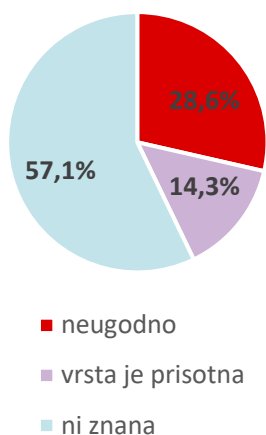
Erozijske stene na vodotokih nastajajo ob naravnem delovanju hidromorfoloških procesov. Zaradi varstva pred poplavami, rabe priobalnih zemljišč in/ali rabe vodne energije se izvaja zasipavanje erozijskih zajed in utrjevanje brežin vodotokov. Za ohranitev erozijskih zajed bi bilo potrebno zemljišča ob erozijskih zajedah z zamenjavo ali odkupom pridobiti v državno last, s čimer bi lahko ohranjali naravne erozijske procese. Gramoznice gnezdilkam erozijskih sten predstavljajo nadomestni habitat.

7.4 Obrečni gozdovi

V skupini so obravnavani 3 habitatni tipi, 2 vrsti ptic in 1 vrsta hrošča na 22 območjih Natura 2000:

- črna štoklja (*Ciconia nigra*),
- plašica (*Remiz pendulinus*),
- hrastov kozliček (*Cerambyx cerdo*),
- HT 91L0 Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (*Erythronio-Carpinion*) (v preostalem besedilu »Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi«),
- HT 91E0 Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (*Alnus glutinosa* in *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)) (v preostalem besedilu »Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja«),
- HT 91F0 Obrečni hrastovo-jesenovo-brestovi gozdovi (*Quercus robur*, *Ulmus laevis* in *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* ali *Fraxinus angustifolia*) vzdolž velikih rek (*Ulmenion minoris*) (v preostalem besedilu »Obrečni hrastovo-jesenovo-brestovi gozdovi«).

VELIKOST POPULACIJE: obrečni gozdovi

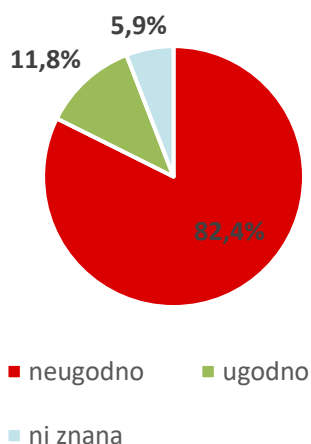

Velikost populacije: Hrastov kozliček ima na območju Sotla s pritoki oceno »vrsta je prisotna«.

29 % ocen je »neugodno«, gre za črno štokljo in plašico na območju Drava.

Ostalih 57 % ocen velikosti populacije je »ni znana«, gre za plašico na območju Mura ter črno štokljo na območjih Dobrava – Jovsi, Krakovski gozd - Šentjernejsko polje in Mura.

VELIKOST HABITATA / HT: obrečni gozdovi

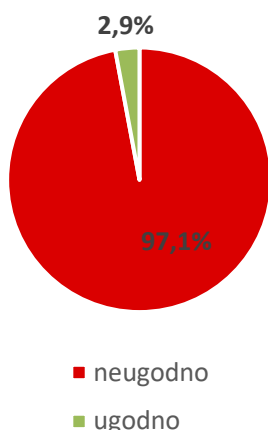
Velikost habitata/habitatnega tipa:

»Ugodno« stanje je ugotovljeno za črno štokljo na območju Dobrava – Jovsi in za vsa tri območja habitatnega tipa Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Dobrava – Jovsi, Sava - Medvode – Kresnice in Središče ob Dravi – Hraščica).

Za hrastovega kozlička na območju Sotla s pritoki in plašico na območju Mura velikost habitata »ni znana«.

Ostalih 82 % ocen je »neugodno«, saj je bila ugotovljena nezadostna velikost habitata.

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE,
PROCESI: obrečni gozdovi

Specifične lastnosti, strukture, procesi
habitata/habitatnega tipa:

Stanje struktur je kot »ugodno« določeno le za habitatni tip Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja na območju Sotla s pritoki. Za ostale vrste in habitatne tipe je ugotovljeno »neugodno« stanje struktur.

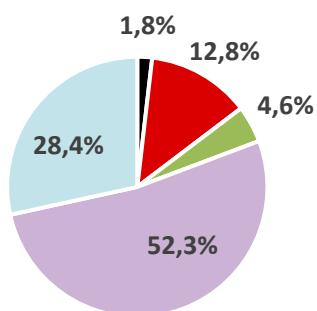
Na področju upravljanja voda so razlogi za neugodno stanje habitatnih tipov regulacije vodotokov, upad nivoja podzemne vode ter spremembe režimov padavin in poplavljanja, kar ima za posledico sušenje dreves. Drevesa obrečnih gozdov so tudi ključne strukture v habitatu črne štoklje, plašice in hrastovega kozlička. Sušenje obrečnih gozdov za vrste pomeni neugodno stanje struktur.

7.5 Mlake, mrtvice

V skupini sta obravnavana 2 habitatna tipa in 12 vrst iz skupin mehkužci, kačji pastirji, hrošči, ribe, dvoživke in plazilci. Izbrane so bile vrste, ki živijo v manjših stoječih vodah na 57 območjih Natura 2000:

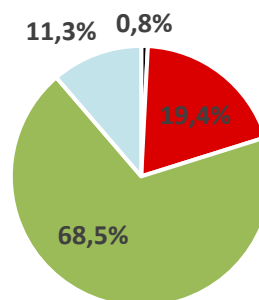
- drobni svitek (*Anisus vorticulus*),
- koščični škratec (*Coenagrion ornatum*),
- dristavični spreletavec (*Leucorrhinia pectoralis*),
- ovratniški plavač (*Graphoderus bilineatus*),
- činklja (*Misgurnus fossilis*),
- velika senčica (*Umbra krameri*),
- nižinski urh (*Bombina bombina*),
- hribski urh (*Bombina variegata*),
- laška žaba (*Rana latastei*),
- panonski pupek (*Triturus dobrogicus*),
- veliki pupek (*Triturus carnifex*),
- močvirska sklednica (*Emys orbicularis*),
- HT 3150 Naravna evtrofna jezera z vodno vegetacijo zvez *Magnopotamion* ali *Hydrocharition* (v preostalem besedilu »Naravna evtrofna jezera«),
- HT 3130 Oligotrofne do mezotrofne stoječe vode z amfibijskimi združbami razredov *Littorelletea uniflorae* in/ali *Isoëto-Nanojuncetea* (v preostalem besedilu »Oligotrofne do mezotrofne stoječe vode«).

VELIKOST POPULACIJE: mlake, mrtvice

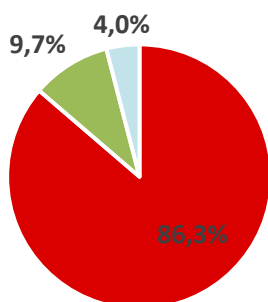
- vrsta je izginila
- neugodno
- ugodno
- vrsta je prisotna
- ni znana

VELIKOST HABITATA / HT: mlake, mrtvice

- primeren habitat uničen
- neugodno
- ugodno
- ni znana

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: mlake, mrtvice

- neugodno
- ugodno
- ni znana

Velikost populacije: Za skupino mlake in mrtvice je značilno slabo poznavanje stanja velikosti populacije. Ugotovljeno je bilo, da sta izginili dve vrsti, in sicer hrošč ovratniški plavač na območju Rački ribniki - Požeg ter dristavični spreletavec na območju Velovlek.

Velikost habitata: Največ ocen »neugodno«. je na območjih Mura in Slovenska Istra (na vsakem po 4). Za hrošča ovratniški plavač je ugotovljeno, da je njegov habitat na območju Rački ribniki – Požeg uničen.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: 86 % ocen je, da potrebno izboljšati stanje struktur habitata. Največ ocen »neugodno« je na območjih Mura (9), Ljubljansko barje in Dolina Vipave (na vsakem po 5) ter Dobrava – Jovsi, Drava, Rački ribniki – Požeg in Slovenska Istra (na vsakem po 4).

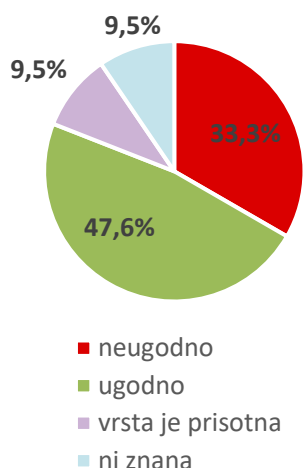
Glavni problemi za vrste in habitatne tipe v skupini so širjenje tujerodnih vrst, neustrezen hidrološki režim ribnikov in zadrževalnikov, neustrezno vzdrževanje osuševalnih jarkov, prekinjeni hidromorfološki procesi obnavljanja mrtvic oz. mreže stojećih voda v različnih sukcesijskih stopnjah, prisotnost (tujerodnih) rib v mlakah in mrtvicah ter krčenje obrežne vegetacije.

7.6 Stoječe vode

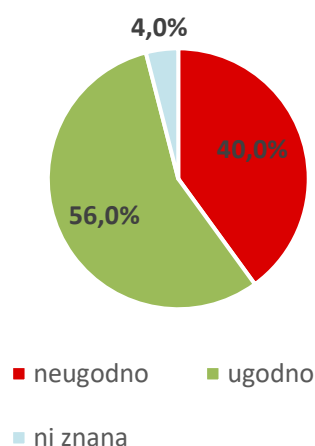
Največji del skupine »Stoječe vode« predstavljajo ptice, ki gnezdijo ali se v času gnezdenja hranijo na stoječih vodah, poleg teh sta vključeni še 2 vrsti rastlin in 1 habitatni tip. Obravnavani so na 12 območjih Natura 2000.

- reglja (*Anas querquedula*),
- konopnica (*Anas strepera*),
- sivka (*Aythya ferina*),
- čopasta črnica (*Aythya fuligula*),
- kostanjevka (*Aythya nyroca*),
- belorepec (*Haliaeetus albicilla*),
- črnoglavi galeb (*Larus melanocephalus*),
- rečni galeb (*Larus ridibundus* (*Chroicocephalus ridibundus*)),
- kvakač (*Nycticorax nycticorax*),
- kranjska sita (*Eleocharis carniolica*) - na območjih Rački ribniki - Požeg in Medvedce,
- štiriperesna marzilka (*Marsilea quadrifolia*),
- HT 3180 Presihajoča jezera.

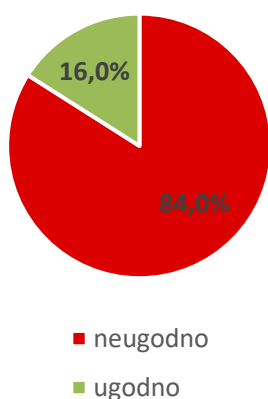
VELIKOST POPULACIJE: stoječe vode

VELIKOST HABITATA / HT: stoječe vode

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: stoječe vode

Velikost populacije: Na območjih Medvedce in Rački ribniki – Požeg za kranjsko sito velikost populacije »ni znana«, štiriperesna marzilka je na obeh območjih prisotna. Ocene »neugodno« so na Cerkniškem jezeru za kostanjevko, na Čretah za konopnico, sivko in čopasto črnico ter na Dravi za regljo, konopnico in kostanjevko.

Velikost habitata: Za obravnavani rastlini in habitatni tip je na večini njihovih območij ocenjena »ugodno«. »Neugodno« je ocena za štiriperesno marzilko na območju Rački ribniki – Požeg ter za Presihajoča jezera na območju Notranjski trikotnik. Pri pticah je polovica ocen »ugodno«, polovica pa »neugodno«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: »Ugodno« stanje je ocenjeno za Presihajoča jezera na območju Krmsko hribovje – Menišija in Javorniki – Snežnik, za kvakača na Ljubljanskem barju ter za štiriperesno marzilko na območju Rački ribniki – Požeg.

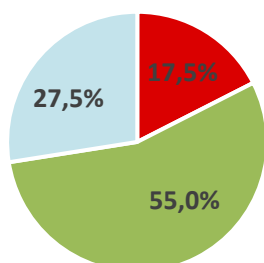
Za habitatni tip Presihajoča jezera na območju Notranjski trikotnik je problem predvsem v kakovosti vode zaradi gnojenja. Na območju Radensko polje – Viršnica so za ta habitatni tip obenem problem tudi posegi v hidro- in geomorfologijo jezerske kotanje. Za ptice na območju Drave in Mure so problem prekinjeni hidromorfološki procesi nastajanja in obnavljanja mrtvic in rečnih rokavov. Na območju Črete oziroma Medvedce predstavljajo probleme premalo vodne vegetacije, plovba, neustrezen hidrološki režim zadrževalnika in obseg lokacij športnega ribolova. Na območju Cerkniškega jezera je premalo strukturiranih trstičij, problem so pretekli posegi spreminjanja hidromorfologije območja. Pri štiriperesni marzilki je problem naseljevanje (tujerodnih) vrst rib.

7.7 Gnezdilke trstič

V skupini je obravnavanih 11 vrst ptic na 12 območjih Natura 2000. Gre za vrste, ki gnezdijo v trstičih, sestojih rogoza, ločja in podobne vegetacije:

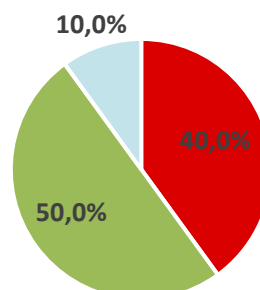
- čapljica (*Ixobrychus minutus*),
- bobnarica (*Botaurus stellaris*)
- rjavovrati ponirek (*Podiceps grisegena*)
- rjavi lunj (*Circus aeruginosus*)
- grahasta tukalica (*Porzana porzana*)
- mala tukalica (*Porzana parva*),
- mokož (*Rallus aquaticus*)
- rakar (*Acrocephalus arundinaceus*),
- srpična trstnica (*Acrocephalus scirpaceus*),
- bičja trstnica (*Acrocephalus schoenobaenus*),
- trstni cvrčalec (*Locustella luscinioides*),

VELIKOST POPULACIJE: gnezdilke trstič

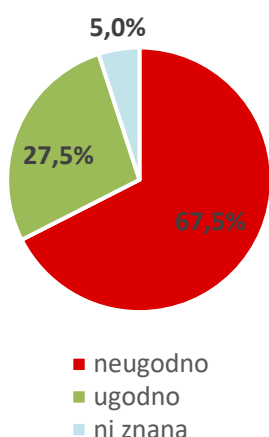
■ neugodno
■ ugodno
■ ni znana

VELIKOST HABITATA / HT: gnezdilke trstič

■ neugodno ■ ugodno
■ ni znana

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE,
PROCESI: gnezdilke trstič

Velikost populacije: Kot »neugodno« je ocenjena populacija rakarja, trstnega cvrčalca, bobnarice in rjavovratega ponirka na območju Cerkniško jezero, grahaste tukalice na območjih Črete in Dolina Reke ter bičje trstnice na območju Goričko.

Velikost habitata: Največ vrst ima oceno »neugodno« na območjih Cerkniško jezero (5), Črete (4) in Mura (4). Največ ocen »ugodno« je na območjih Drava (6), Škocjanski zatok (4) in Cerkniško jezero (3).

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Glavni vzroki za ocene »neugodno« na Dravi in Muri so izginjanje delov vodotoka s počasnejšim tokom, kot so rečni rokavi in mrtvice, ter odsotnost obrežne vegetacije. Na Čretah je problem nihanje gladine vode ter odsotnost plitvin in otočkov. Na Ljubljanskem barju je problem odstranjevanje trstičja in lesne vegetacije ob jarkih.

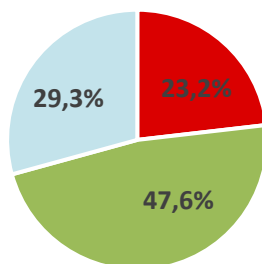
Slabo stanje velikosti habitata in struktur je predvsem posledica požiganja trstič, odstranjevanje obrežne vegetacije, med drugim tudi zaradi športnega ribolova in turističnega obiska, naseljevanja tujerodnih rastlinojedih vrst rib in nestabilnega vodostaja. Nekatere vrste potrebujejo tudi mirne cone brez plovbe.

7.8 Ptice selivke in prezimovalke

V skupini je zajetih 40 vrst ptic na 8 območjih Natura 2000. Upoštevane so vrste, ki so med selitvijo in prezimovanjem vezane na vodne in obvodne habitate:

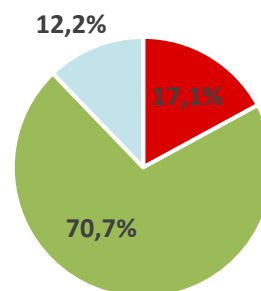
- mali martinec (*Actitis hypoleucos*),
- žličarica (*Anas clypeata*),
- mlakarica (*Anas platyrhynchos*),
- beločela gos (*Anser albifrons*),
- siva gos (*Anser anser*),
- rjava čaplja (*Ardea purpurea*),
- čopasta čaplja (*Ardeola ralloides*),
- sivka (*Aythya ferina*),
- čopasta črnica (*Aythya fuligula*),
- kostanjevka (*Aythya nyroca*),
- bobnarica (*Botaurus stellaris*),
- zvonec (*Bucephala clangula*),
- belolična čigra (*Chlidonias hybridus*),
- črna čigra (*Chlidonias niger*),
- rjavi lunj (*Circus aeruginosus*),
- pepelasti lunj (*Circus cyaneus*),
- močvirski lunj (*Circus pygargus*),
- velika bela čaplja (*Egretta alba* (*Casmerodius albus*)),
- mala bela čaplja (*Egretta garzetta*),
- liska (*Fulica atra*),
- rdečegri slapnik (*Gavia stellata*),
- žerjav (*Grus grus*),
- belorepec (*Haliaeetus albicilla*),
- rumenonogi galeb (*Larus michahellis*),
- sivi galeb (*Larus canus*),
- črnoglavi galeb (*Larus melanocephalus*),
- mali galeb (*Larus minutus* (*Hydrocoloeus minutus*)),
- rečni galeb (*Larus ridibundus* (*Chroicocephalus ridibundus*)),
- mali žagar (*Mergellus albellus*),
- veliki žagar (*Mergus merganser*),
- veliki škurh (*Numenius arquata*),
- ribji orel (*Pandion haliaetus*),
- pritlikavi kormoran (*Phalacrocorax pygmeus*),
- togotnik (*Philomachus pugnax*),
- plamenec (*Phoenicopiterus ruber* (*Phoenicopiterus roseus*)),
- plevica (*Plegadis falcinellus*),
- zlata prosenka (*Pluvialis apricaria*),
- kričava čigra (*Sterna sandvicensis*),
- močvirski martinec (*Tringa glareola*),
- priba (*Vanellus vanellus*).

VELIKOST POPULACIJE: ptice selivke in prezimovalke - vode

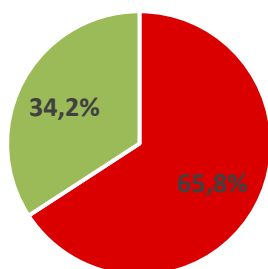
■ neugodno
■ ugodno
■ ni znana

VELIKOST HABITATA / HT: ptice selivke in prezimovalke - vode

■ neugodno ■ ugodno
■ ni znana

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: ptice selivke in prezimovalke - vode

■ neugodno
■ ugodno

Velikost populacije: 24 % ocen je »neugodno«, 48 % »ugodno«, 29 % ocen velikosti populacije »ni znana«. Največ ocen »neugodno« za velikost populacije je za območje Drave.

Velikost habitata: 71 % ocen je »ugodno«. Ocen »neugodno« je 17 %, največ za območje Črete.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: 66 % ocen je »neugodno«, 34 % pa »ugodno«. Največ ocen »neugodno« za strukture je za območje Drave. Največ ocen »ugodno« je za območja Škocjanski zatok, Sečoveljske soline in Cerkniško jezero.

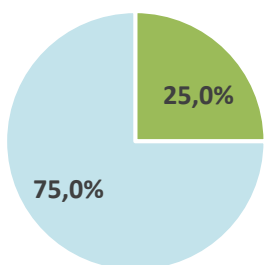
Izboljšave stanja vrst v skupini bi dosegli z izključitvijo lova in plašenja na območjih, kjer ptice prezimujejo in se ustavljajo na selitvi, z vzpostavljanjem mirnih con, z ohranjanjem obrežne vegetacije in z obnovo rečnih rokavov in mrtvic.

7.9 Barja

V skupini sta obravnavani 2 vrsti in 7 habitatnih tipov na 35 območjih Natura 2000:

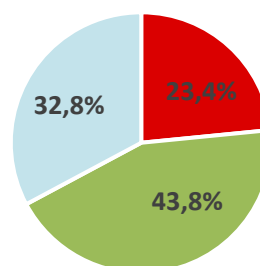
- Loeselova grezovka (*Liparis loeselii*),
- mah vrste *Drepanocladus vernicosus*,
- HT 7110 Aktivna visoka barja,
- HT 7140 Prehodna barja,
- HT 7150 Uleknine na šotni podlagi z vegetacijo zveze *Rhynchosporion* (v preostalem besedilu »Uleknine na šotni podlagi«),
- HT 3160 Naravna distrofna jezera in ostale stoječe vode (v preostalem besedilu »Naravna distrofna jezera«),
- HT 7210 Karbonatna nizka barja z navadno reziko (*Cladium mariscus*) in vrstami zveze *Caricion davallianae* (v preostalem besedilu »Karbonatna nizka barja«),
- HT 7220 Lehnjakotvorni izviri (*Cratoneurion*) (v preostalem besedilu »Lehnjakotvorni izviri«),
- HT 7230 Bazična nizka barja.

VELIKOST POPULACIJE: barja

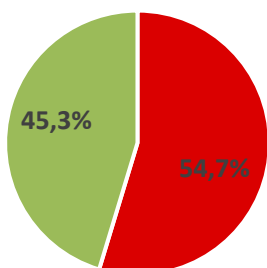
■ ugodno ■ ni znana

VELIKOST HABITATA / HT: barja

■ neugodno ■ ugodno
■ ni znana

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: barja

■ neugodno
■ ugodno

Velikost populacije: Za mah *Drepanocladus vernicosus* »ni znana«. Za Loeselovo grezovko je »ugodno« na območjih Ljubljansko barje, Žejna dolina in Vrhe - povirno barje. Na ostalih osmih območjih velikost njene populacije »ni znana«.

Velikost habitata/habitatnega tipa: Ocene »neugodno« se nanašajo na Loeselovo grezovko na območjih Berje – Zasip, Bled – Podhom, Huda luknja, Bohinjska Bistrica in Jereka ter Rašica, habitatni tipi Bazična nizka barja na območjih Krmsko hribovje – Menišija, Mišja dolina, Notranjski trikotnik in Ribniška dolina, habitatni tip Karbonatna nizka barja na območjih Breg pri Mali Loki, Koritno, Krmsko hribovje – Menišija in Ribniška dolina ter habitatni tip Prehodna barja na območjih Dolenja vas pri Ribnici in Krmsko hribovje – Menišija.

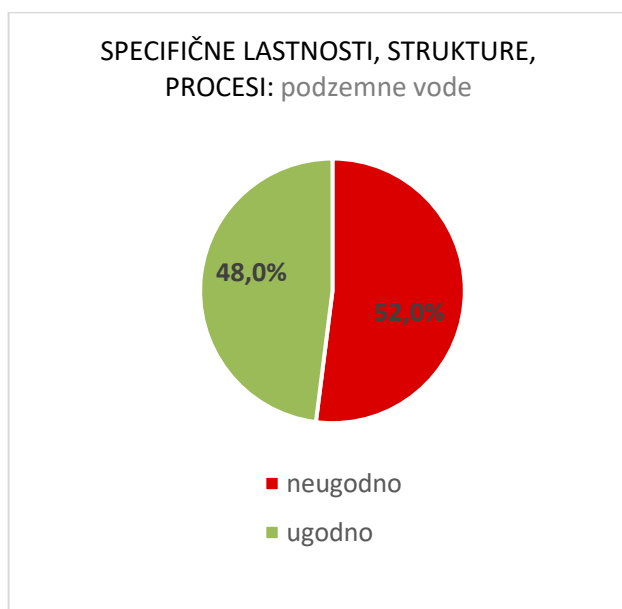
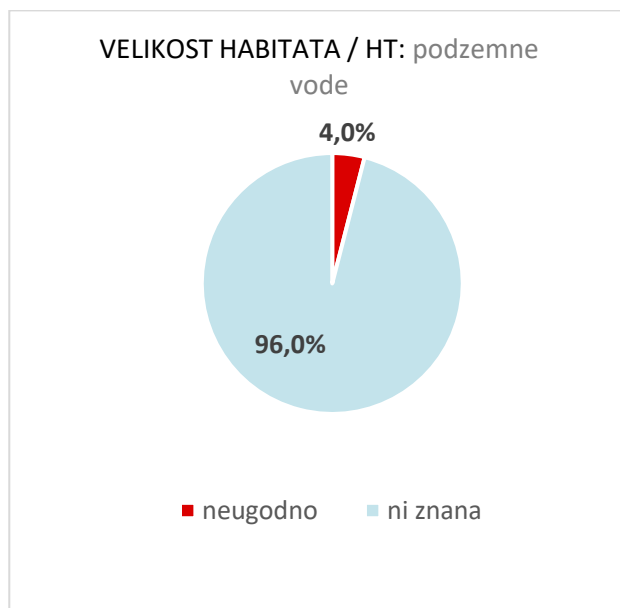
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata/habitatnega tipa: Na področju upravljanja voda je 55 % ocen za vsaj eno vrsto ali habitatni tip »neugodno«.

Glavni razlog za neugodno stanje je osuševanje zemljišč in posledično upad podzemne vode, zaradi česar se spremeni hidrološki režim območij. Posamezna območja so bila vključena v projekte za izboljšanje stanja Wetman, Ljuba, Mala barja - Marja in druge.

7.10 Podzemne vode

V skupini sta obravnavani 2 vrsti:

- Kuščerjeva kongerija (*Congerius kusceri*), opredeljena je na enem območju,
- človeška ribica (*Proteus anguinus*), opredeljena je na 24 območjih.

Velikost populacije: Za obe vrsti je na vseh območjih ocenjeno »vrsta je prisotna«.

Velikost habitata: Za obe vrsti na vseh območjih razen enega »ni znana«. Na območju Vir pri Stični je za človeško ribico velikost habitata ocenjena »neugodno«.

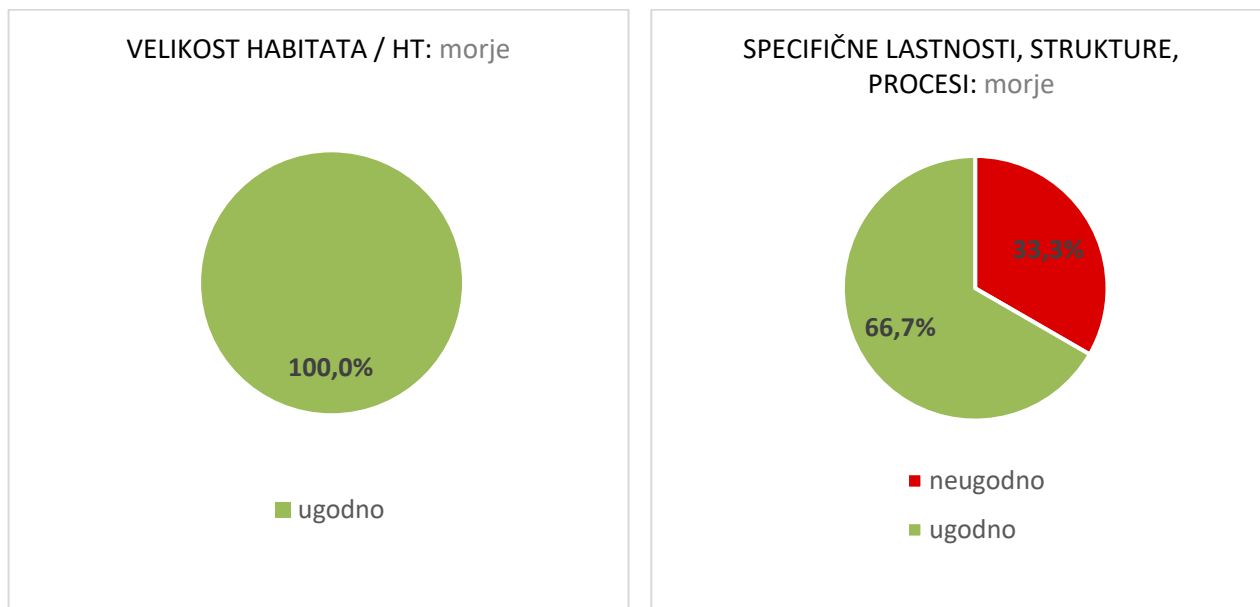
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Človeška ribica ima na 52 % območjih ocenjene kot »neugodno«. Gre za območja Dobličica, Globočec, Gradac, Javorniki – Snežnik, Kočevsko, Kozja luknja, Kras, Krka s pritoki, Krška jama, Notranjski trikotnik, Radensko polje – Viršnica, Stobe – Breg in Vir pri Stični.

Glavni problem je onesnaženje podzemnih voda, zato bi bilo potrebno izboljšati kvaliteto podzemne vode, da bi bil ob minimalnih pretokih v izvirih nivo nitratov do 10mg/l in nivo pesticidov kot so standardi za pitno vodo.

7.11 Morje

Ekosistem morje obsega 2 habitatna tipa na 3 območjih:

- HT 1120 Podmorski travniki s pozejdono (Posidonion oceanicae),
- HT 1170 Morski grebeni.

Velikost habitatnega tipa: Na vseh treh območjih je za oba habitatna tipa ocenjena kot »ugodno«.

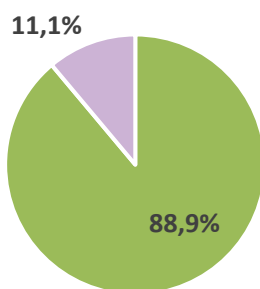
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: Pri habitatnem tipu Podmorski travniki s pozejdono na območju Žusterna - rastišče pozejdono in habitatnem tipu Morski grebeni na območju »Med Strunjanom in Fieso« so ocenjene kot »ugodno«, pri habitatnem tipu Morski grebeni na območju »Med Izolo in Strunjanom – klif« pa so ocenjene »neugodno«. Problem so mehanske poškodbe morskega dna.

7.12 Obmorska mokrišča

Skupina obsega 6 vrst ptic in 7 habitatnih tipov na 6 območjih Natura 2000:

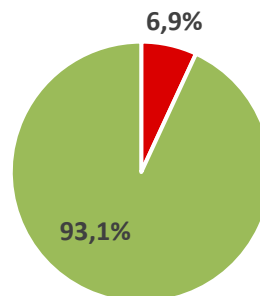
- polojnik (*Himantopus himantopus*),
- sabljarka (*Recurvirostra avosetta*),
- beločeli deževnik (*Charadrius alexandrinus*),
- navadna čigra (*Sterna hirundo*),
- mala čigra (*Sterna albifrons*),
- rumenonogi galeb (*Larus michahellis*),
- HT 1130 Izlivi rek, estuariji,
- HT 1140 Muljasti in peščeni položi, kopni ob oseki,
- HT 1150 Obalne lagune,
- HT 1310 Pionirski sestoji vrst rodu *Salicornia* in drugih enoletnic na mulju in pesku,
- HT 1320 Sestoji metličja (*Spartinion maritima*),
- HT 1410 Sredozemska slana travišča (*Juncetalia maritimi*),
- HT 1420 Sredozemska slanooljubna grmičevja (*Sarcocornetea fruticosi*).

VELIKOST POPULACIJE: obmorska mokrišča

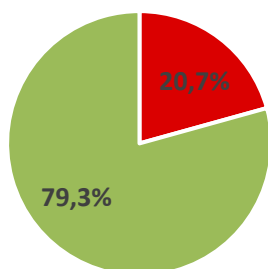
■ ugodno
■ vrsta je prisotna

VELIKOST HABITATA / HT: obmorska mokrišča

■ neugodno ■ ugodno

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: obmorska mokrišča

■ neugodno
■ ugodno

Velikost populacije: Velikost populacije je ocenjena samo za ptice na dveh območjih (Škocjanski zatok in Sečoveljske soline). Beločeli deževnik v Škocjanskem zatoku ima oceno »vrsta je prisotna«. Ostale vrste imajo na obeh območjih oceno »ugodno«.

Velikost habitatnega tipa: »Neugodno« je ocenjena za habitatni tip Sredozemska slana travišča na območju Ankaran - Sv. Nikolaj in za habitatni tip Sestoji metličja na območju Kanal Sv. Jerneja.

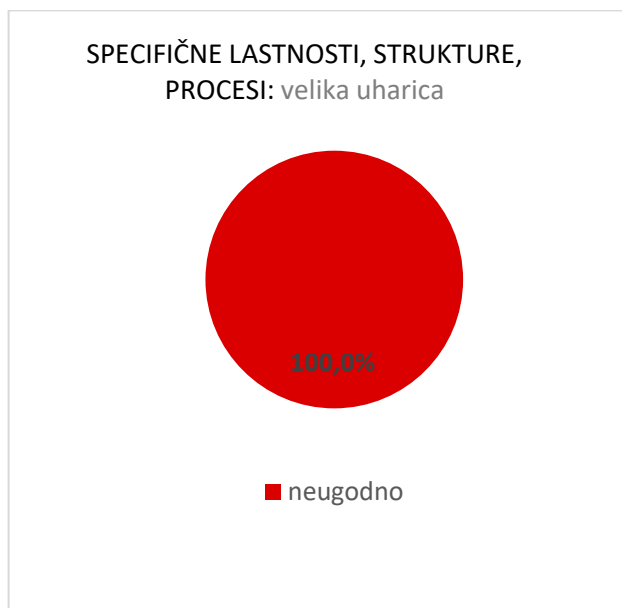
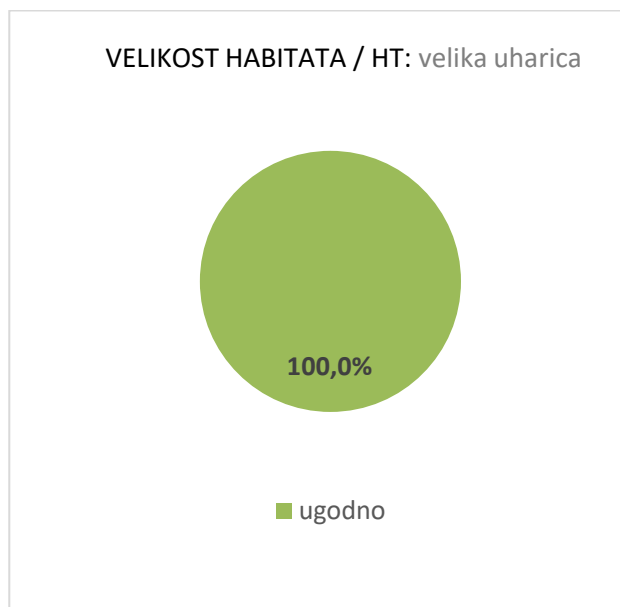
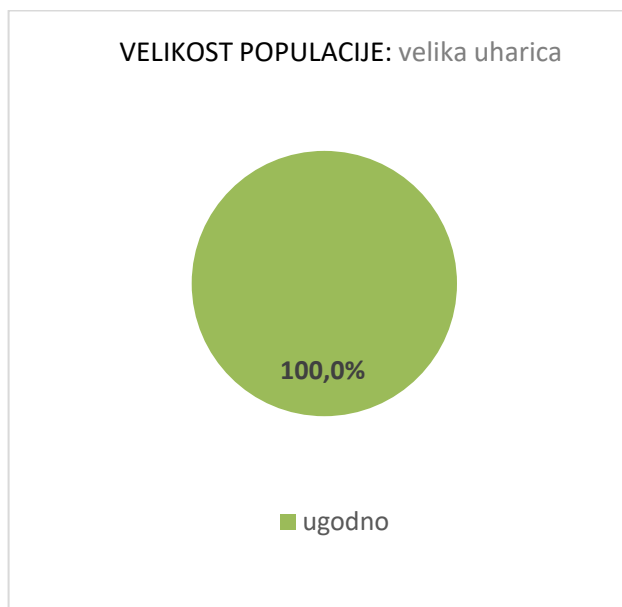
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitatnega tipa: »Neugodno« so ocene za habitatne tipe Sestoji metličja, Izlivi rek, estuariji in Pionirski sestoji vrst rodu *Salicornia* na območju Kanal Sv. Jerneja, habitatni tip Obalne lagune na območjih Strunjanske soline s Stjužo in Škocjanski zatok ter za habitatni tip Sredozemska slana travišča na območju Ankaran – Sv. Nikolaj.

Vzroki za neugodno stanje struktur so onesnaževanje površinskih voda, nezadostno kroženje vode v lagunah in prisotnost tujerodnih vrst.

8 Analize ocen stanja nekaterih ostalih vrst

8.1 Velika uharica

V skupini obravnavamo ptico veliko uharico (*Bubo bubo*), na katero vpliva električna infrastruktura:

Velikost populacije in velikost habitata za to vrsto sta ocenjena kot »ugodno« na vseh 6 območjih, medtem ko je stanje specifičnih lastnosti, struktur in procesov habitata ocenjeno povsod kot »neugodno«. Glavni razlog predstavljajo električni daljnovodi, ki jih vrsta uporablja kot preže za lov. Tovrstna infrastruktura pogosto deluje kot past, saj ptice poginejo zaradi električne napetosti. Potrebno je urediti ustrezne prilagoditve, da ne bo več prihajalo do električnih udarov.

8.2 Netopirji in njihova zatočišča

V poglavju obravnavamo zatočišča netopirjev. Glede na tip zatočišča jih delimo v dve podskupini. V prvi podskupini obravnavamo vrste netopirjev, ki imajo **kotišča v stavbah**, v drugi podskupini pa vrste, ki imajo **kotišča in prezimovališča v jamah**.

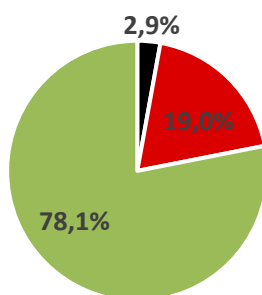
8.2.1 Kotišča v stavbah

V podskupini obravnavamo 6 vrst na 77 območjih Natura 2000:

- mali podkovnjak (*Rhinolophus hipposideros*),
- veliki podkovnjak (*Rhinolophus ferrumequinum*),
- južni podkovnjak (*Rhinolophus euryale*),
- navadni netopir (*Myotis myotis*),
- vejicati netopir (*Myotis emarginatus*),
- dolgokrili netopir (*Miniopterus schreibersi*).

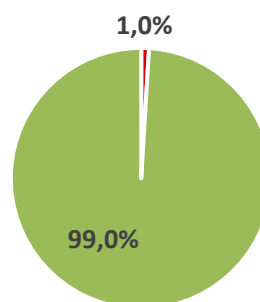
Te vrste uporabljajo različne dele stavb (podstrešja in zvonike cerkva, gradov, drugih (opuščenih) stavb...) kot kotišča. V poletnem času samice tvorijo t.i. porodniške kolonije, kjer kotijo ter vzrejajo svoje mladiče. Pomembno je ustrezno ohranjanje teh prostorov – da imajo netopirji dostop do zatočišč (odprte, nezamrežene preletne line) ter da se jih na kotiščih ne vznemirja v času kotitve in vzreje mladičev (npr. da se prenove stavb ne izvajajo v poletnem času, ...). Problematika ohranjanja zatočišč netopirjev v stavbah lahko nastane zaradi same prisotnosti netopirjev (strah, nepoznavanje) ali pa zaradi gvana, ki ga živali puščajo za seboj. To pogosto vodi v zaprtje preletnih odprtin in s tem izgubo kotišča za celo porodniško kolonijo netopirjev.

VELIKOST POPULACIJE: kотиšča
netopirjev v stavbah

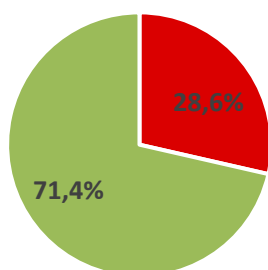
■ vrsta je izginila
■ neugodno
■ ugodno

VELIKOST HABITATA / HT: kотиšča
netopirjev v stavbah

■ neugodno ■ ugodno

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE,
PROCESI: kottišča netopirjev v stavbah

■ neugodno
■ ugodno

Velikost populacije: Mali podkovnjak je izginil na območju Avče in Rodine, navadni netopir pa na območju Dobličice. Slabih 19 % ocen stanja populacije je »neugodno«.

Velikost habitata: Velikost habitata je pri vseh ocenah »ugodno«, razen za območje Kras za malega podkovnjaka, kjer je potrebno obnoviti obe kottišči v stavbah na tem območju.

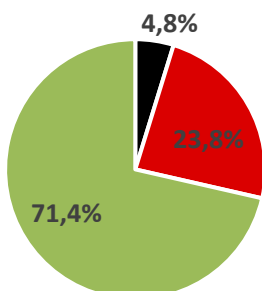
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: 28 % ocen je »neugodno«, 72 % pa »ugodno«.

Pri opredeljevanju ocene stanja kottišč v stavbah je potrebno upoštevati, da imajo obravnavane vrste različen delež kottišč v stavbah.

Izpostavljamo predvsem vrsti mali podkovnjak in navadni netopir, ki imata največ kottišč v stavbah. Pri teh dveh vrstah tudi največkrat pride do konfliktov zaradi gvana oz. same prisotnosti netopirjev v stavbah (predvsem cerkvah) in posledično do zapiranja preletnih odprtin ter izgube kottišč, zato ju poleg skupne analize prikazujemo še ločeno.

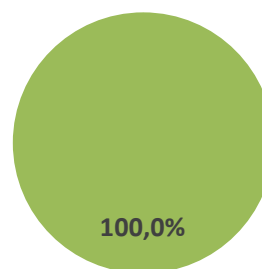
Kotišča v stavbah – navadni netopir:

VELIKOST POPULACIJE: navadni netopir v stavbah

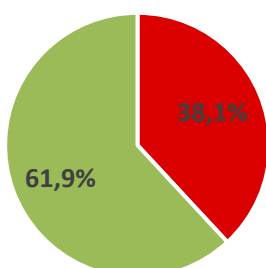
- vrsta je izginila
- neugodno
- ugodno

VELIKOST HABITATA / HT: navadni netopir v stavbah

- ugodno

SPECIFIČNE LASTNOSTI, STRUKTURE, PROCESI: navadni netopir v stavbah

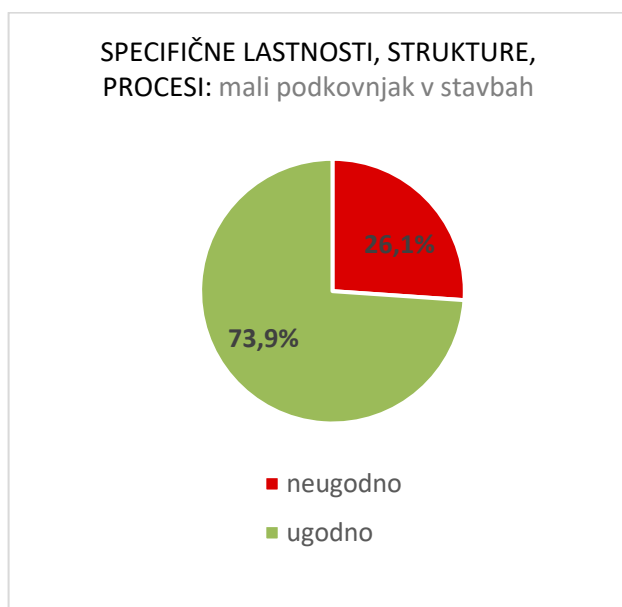
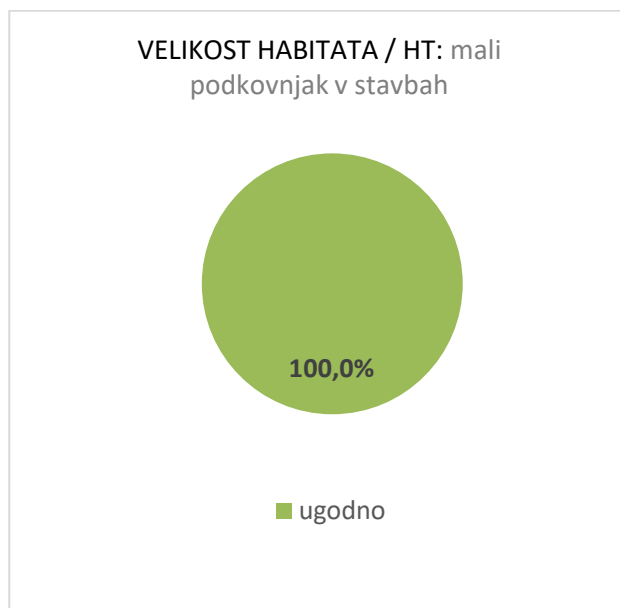
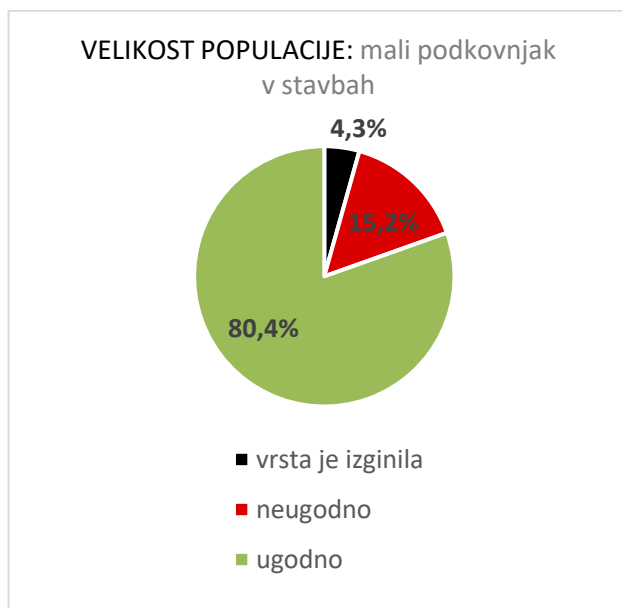
- neugodno
- ugodno

Velikost populacije: Na območju Dobličice je vrsta izginila. Velikost populacije je ocenjena kot »neugodno« zaradi uničenja ključnih struktur (kotišč) na teh območjih.

Velikost habitata: Velikost habitata je ocenjena kot »ugodno« na vseh območjih.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Razlog za »neugodno« stanje struktur je neustrezna ureditev zatočišč za netopirje (zamrežene preletne odprtine), kar je pogosto posledica neurejene problematike gvana. Pri nekaterih območjih je stanje struktur ocenjeno kot »ugodno (-)« (glej prilogo 1), saj obstaja tveganje, da bi zatočišče zaradi neurejene problematike gvana v prihodnosti postalo uničeno zaradi zapiranja preletnih odprtin.

Kotišča v stavbah – mali podkovnjak:

Velikost populacije: Pri malem podkovnjaku je velikost populacije ocenjena kot »neugodno« na 15 % območij, razlog je uničenje ključnih struktur (kotišč) na teh območjih. Vrsta je izginila na območjih Avče in Rodine.

Velikost habitata: Velikost habitata je ocenjena kot »ugodno« na vseh območjih.

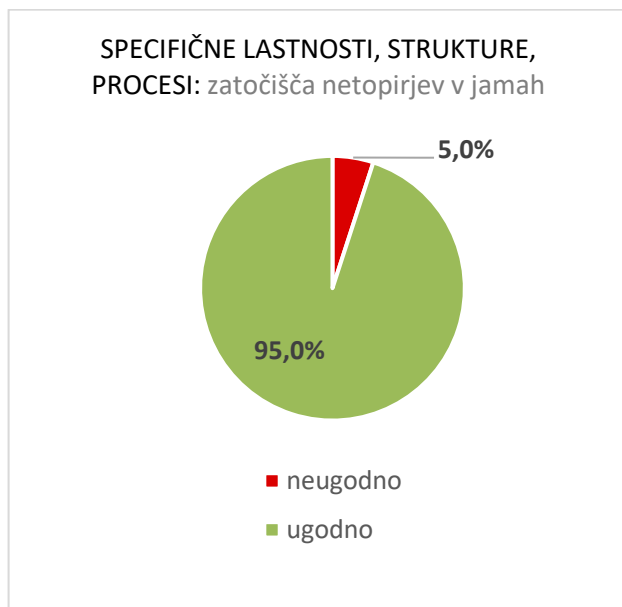
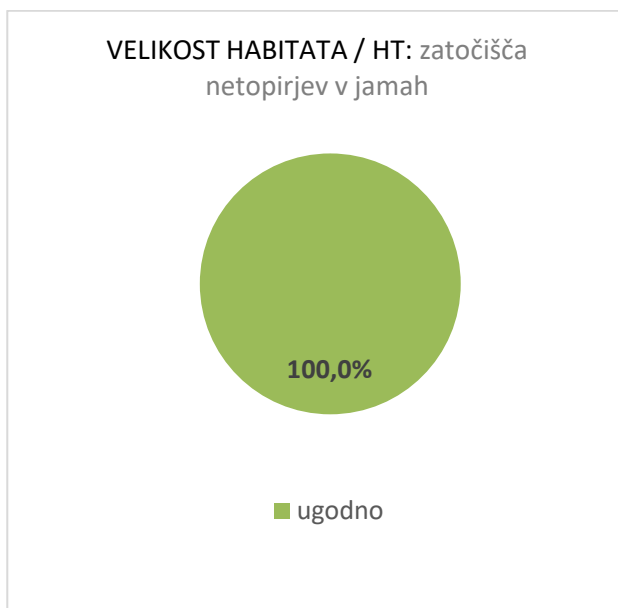
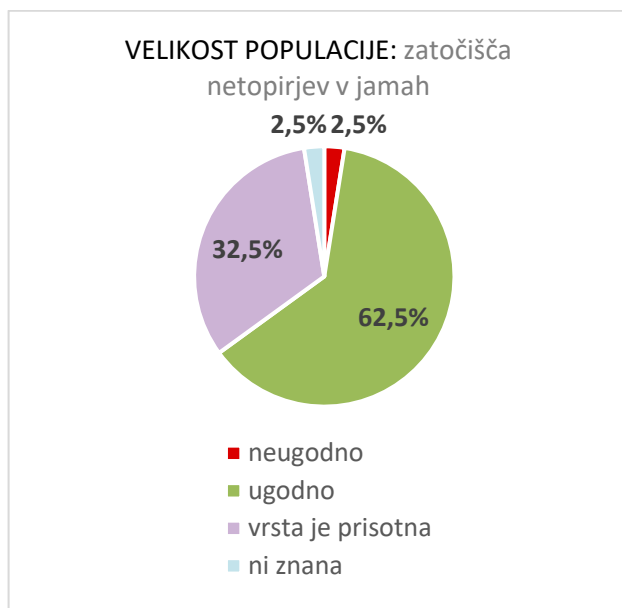
Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Stanje specifičnih lastnosti, struktur in procesov habitata je ocenjeno kot »neugodno« na 26 % območjih. Glavni razlog je neustrezna ureditev zatočišč za netopirje (zamrežene preletne odprtine, neustrezno osvetljevanje objektov, prenove v neustreznem časovnem obdobju, ...).

Pri presojanju ocen stanja populacije je potrebno upoštevati, da je velikost populacije na določenih območjih Natura 2000 sicer še ocenjena kot »ugodno«, vendar je stanje struktur oz. zatočišč »neugodno«. Na določenem območju je namreč lahko prisotnih več kotišč in zapiranje enega ne bo takoj vplivalo na celotno populacijo tega območja. V kolikor pa gre za edino kotošče oz. se jih zapre več, pa bo ta posledica imela hitrejši in hujši vpliv na stanje populacije. Na vseh območjih je tako nujna ustrezna ureditev in ohranjanje vseh struktur oz. kotošč, saj bo drugače dolgoročno tudi vpliv na populacijsko stanje tega območja neugoden. Po drugi strani pa imamo lahko na določenem kotošču stanje struktur ocenjeno kot »ugodno«, stanje populacije na tem območju pa je »neugodno«. Namreč na nekem kotošču so lahko ponovno odprli zamrežene preletne odprtine (stanje specifičnih lastnosti je tako ugodno), vendar se netopirji na to zatočišče (še) niso vrnil, zato je populacija v neugodnem stanju.

8.2.2 Kotišča in prezimovališča v jamah

V skupini obravnavamo 9 vrst netopirjev in stanje njihovih zatočišč (kotišč in prezimovališč) v jamah na 21 območjih Natura 2000:

- mali podkovnjak (*Rhinolophus hipposideros*),
- veliki podkovnjak (*Rhinolophus ferrumequinum*),
- južni podkovnjak (*Rhinolophus euryale*),
- navadni netopir (*Myotis myotis*),
- vejicati netopir (*Myotis emarginatus*),
- dolgokrili netopir (*Miniopterus schreibersi*),
- ostrouhi netopir (*Myotis blythii*),
- dolgonogi netopir (*Myotis capaccinii*),
- širokouhi netopir (*Barbastella barbastellus*).

Velikost populacije: Velikost populacije je ocenjena kot »ugodno« za 63 % ocen stanja, 33 % ocen je, da je »vrsta prisotna«.

Velikost habitata: Velikost habitata je pri vseh ocenah »ugodno«.

Specifične lastnosti, strukture, procesi habitata: Stanje specifičnih struktur je ocenjeno kot »neugodno« pri 5 % ocen – gre za območji Kostanjeviška jama (prezimovališče velikega podkovnjaka) in Krška jama (kotišče in prezimovališče malega podkovnjaka), kjer je potrebno izboljšati preletnost vhodnih rešetk v jamo.

Pri kotiščih/prezimovališčih v jamah je potrebno ohranjati zadostno velike preletne odprtine v jamo, v kolikor je vhod zaprt z rešetkami. Prav tako je pomembno, da se netopirjev v jamah ne vznemirja v času kotitve in vzreje mladičev poleti oz. pozimi med prezimovanjem.

9 Zaključek

Pri pripravi ocen stanja smo se soočili z nezadostnimi podatki za številne taksonomske skupine in habitatne tipe. Kljub temu razpoložljivi podatki jasno kažejo resnost neugodnega stanja nekaterih skupin vrst in habitatnih tipov ter nujnost aktivnejšega izvajanja ukrepov upravljanja.

Stanje vrst specialistov je izrazito slabše v primerjavi z vrstami, ki imajo širše ekološke zahteve. Izpostaviti velja vrste, ki potrebujejo večje količine mrtve lesne mase, detle in gozdne kure. V izrazito neugodnem stanju so vse skupine vrst vezane na vlažne travnike. Posebej pri metuljih poudarjamo izginotje posameznih vrst na več območjih Natura 2000. V slabem ohranitvenem stanju so tudi suhi travniki. Med vodnimi in obvodnimi vrstami in habitatnimi tipi so v najslabšem ohranitvenem stanju tisti, ki so vezani na naravne reke z ohranjeno dinamiko prodišč, bočno erozijo in obrežno zarastjo.

S stališča upravljanja oziroma izvajanja ukrepov varstva so v neugodnem stanju predvsem vrste in habitatni tipi, ki za svoj obstoj potrebujejo rabo naravnih virov, ki izraziteje odstopa od danes običajnega načina rabe. To pomeni ekstenzivnejšo rabo naravnih virov, ki prinaša manj dohodka iz rabe, zahteva izvajanje rabe s prilagojeno mehanizacijo ali celo ročno (npr. košnjo), daje manj uporabne ali celo skoraj neuporabne produkte (npr. slaba krma, puščanje lubadark). Vodne in obvodne vrste in habitatni tipi s svojim neugodnim stanjem izrazito kažejo na manjšanje prostora za naravno rečno dinamiko.

Gledano skozi ekosistemske storitve predstavlja največjo grožnjo ohranitvenemu stanju vrst in habitatnih tipov prekomerno izkoriščanje oskrbovalnih ekosistemskih storitev, ki jih koristijo posamezniki ali organizacije, le redko pa družba kot celota. Na ta račun družba, poleg izginjanja vrst in habitatnih tipov, izgublja tudi oskrbovalne in kulturne ekosistemske storitve, ki jih lahko zagotavlja le bolj ohranjena narava.

To poročilo je prvi poskus tako podrobne analize stanja. V nadaljevanju projekta, predvsem z delom na pripravi državne sheme monitoringa, načrtujemo poglobitev analiz glede na skupine vrst, habitatnih tipov in območij. Načrtujemo tudi nadaljnje delo na upravljavskih conah in razvoju monitoringa območij, kar nam bo omogočilo še preglednejše prikazovanje rezultatov. Pozivamo, da je v bodoče potrebno zagotoviti več sredstev za monitoringe vrst in kartiranja habitatnih tipov.

10 Viri

Petkovšek, M., 2008. Poročanje o stanju ohranjenosti vrst in habitatnih tipov po 17. členu Direktive o habitatih. Varstvo narave 21: 73-91.

Petkovšek, M. Pomen in uporabnost standardnega obrazca za območja Natura 2000 (SDF) pri doseganju ciljev Natura direktiv. Varstvo narave 33 – v tisku.

Pršin, T., 2021. Analiza rezultatov poročanj o stanju ohranjenosti vrst in habitatnih tipov po Direktivi o habitatih ter Direktivi o pticah. Varstvo narave 21: 55-81.